

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA

ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 12 februarie 2021

SUMAR

1.	Aprobarea ordinii de zi.	6 – 7
2.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Protocolul privind ordinea transmiterii substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor lor, a armelor de foc, principalelor lor componente, munițiilor, substanțelor și dispozitivelor explozive, care constituie corpuri delictive în cauzele penale, semnat la 11 octombrie 2017. Nr. 245 din 12.06.2020	7 – 10
3.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la investigarea accidentelor și incidentelor în transporturi. Nr. 456 din 19.11.2020	10 – 20
4.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre pentru modificarea articolului 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 122/2020 privind instituirea Comisiei speciale pentru elaborarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de irigare 2030. Nr. 20 din 01.02.2021	20 – 24
5.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător – art. 32; Codul contravențional nr. 218/2008 – capitolul V¹</i>). Nr. 73 din 25.02.2020	24 – 36

6.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind protejarea obiectelor de infrastructură esențială pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice. Nr. 163 din 21.04.2020	36 – 49
7.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 – art. 4, 78; Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică – art. 23; Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public – art. 59, 64 ș.a.</i>). Nr. 221 din 04.06.2020	50 – 53
8.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri. Nr. 468 din 26.11.2020	53 – 56
9.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre pentru modificarea punctului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 433/1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova. Nr. 108 din 06.03.2020	56 – 57
10.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 39/1994 despre statutul deputatului în Parlament. Nr. 513 din 11.12.2020	58 – 89
11.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (<i>Codul de procedură civilă nr. 225/2003 – art. 236, 389; Codul administrativ nr. 116/2018 – art. 226, 240 ș.a.</i>). Nr. 488 din 04.12.2020	89 – 91
12.	Reexaminarea Legii nr. 237 din 16 decembrie 2020 pentru modificarea unor acte normative (<i>Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova – art. 3, 33, 34 ș.a.; Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 – art. 333, 334</i>).	91 – 95

	(Referitor la proiectul de Lege nr. 399 din 24.09.2020.) Respingerea proiectului. Nr. 111 din 21.01.2021	
13.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru. Nr. 17 din 27.01.2021	97 – 113
14.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre pentru aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la impactul curent și viitor al construcțiilor hidroenergetice de pe fluviul Nistru și neadmiterea unei catastrofe ecologice iminente. Nr. 21 din 02.02.2021	113–127
15.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Hotărâre pentru completarea Hotărârii Parlamentului nr. 46/2019 cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare. Nr. 104 din 04.07.2019	127–133
16.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege cu privire la modificarea Legii cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice nr. 1421 din 31 octombrie 2002 (<i>art. 19, 20, 21, 22, 23</i>). Nr. 16 din 27.01.2021	133–139
17.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Regulamentul Parlamentului nr. 797/1996 – art. 49²; Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă – art. 9 ș.a.</i>). Nr. 229 din 10.06.2020	139–152
18.	Dezbaterea proiectului de Hotărâre privind constituirea Comisiei speciale pentru identificarea măsurilor urgente privind depășirea crizei sanitare provocate de COVID-19 și suspendarea examinării pentru o ședință ulterioară. Nr. 466 din 26.11.2020	152–156

Ședința începe la ora 10.04.

Lucrările sunt prezidate de doamna Zinaida Greceanîi, Președinte al Parlamentului, asistată de domnii Mihail Popșoi și Alexandru Slusari, vicepreședinți ai Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Bună dimineața.

Vă rog să vă ocupați locurile în sală.

Rog Secretariatul să anunțe prezența deputaților.

Doamna Evelina Bubuioc – șef al Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Stimată doamnă Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că, la începutul ședinței de astăzi, din 101 deputații, și-au înregistrat prezența 91 de deputați.

Nu și-au înregistrat prezența: Șor Ilan, Bologan Victor – cerere, Darovannaia Alla – cerere, Andronachi Vladimir – cerere, Cebotari Vladimir, Ciubuc Nicolae, Batrîncea Vlad – cerere, Uzun Grigorii – cerere, Radu Marian – cerere și Roșca Veronica.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Avem cvorumul, putem să începem ședința. Înainte de toate, rog să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Noi avem aprobată ordinea de zi pentru ziua de astăzi, pe care trebuie s-o parcurgem pe parcursul zilei de astăzi. Ordinea de zi a fost aprobată. Mai avem propuneri la ordinea de zi pentru săptămâna următoare, pe care la sfârșitul ședinței de astăzi urmează s-o aprobăm.

De procedură, doamnă Babuc?

Vă rog.

Doamna Monica Babuc:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

O chestiune foarte tehnică. La ședința Biroului permanent în care a fost decisă introducerea încă a unui vicepreședinte al Parlamentului, domnul

Vitiuc, și după care s-a discutat în plen ceea ce s-a discutat și ați făcut rokada care ați făcut, iată că deputatul Babuc se pomenește că nu își poate găsi loc în plenul Parlamentului, pentru că colegii noștri, din păcate, nu eliberează locul care trebuie.

Eu vă rog frumos să decideți dumneavoastră așa cum puteți, ca Președinte al Parlamentului, sau revin eu la locul meu în Prezidium, sau cumva să se rezolve problema asta.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

În viața asta toate celea pot să se întâmple, mai ales în Parlamentul nostru.

De aceea, stimați colegi... *(Rumoare în sală.)*

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Rog... Eu așa înțeleg că zona aceasta de centru nu puteți împărți locurile. *(Rumoare în sală.)* Nu, bine, eu la figurat vorbesc.

Un minut. Eu pe toți vă văd, stimați colegi.

Rog președinții de fracțiuni din zona centrală, care stau în fața mea, președinții de fracțiuni și de grupuri, după ședința plenară a Parlamentului, să intrați, vă rog, la mine, împreună cu Secretarul general al Parlamentului. Dacă nu ați găsit prin Secretariat înțelegerea, haideți să...

Și vă rog Secretariatul să-mi dați și schema cum sunt așezați deputații în sală. Dacă a ajuns că eu trebuie să vă așez în sală, fac. Nu este o problemă.

Doamna Tauber – următoarea.

De procedură?

Da, vă rog.

Doamna Marina Tauber:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Vroiam să dau răspuns din numele fracțiunii doamnei Babuc, legat de ceea ce ea a spus acum. Ieri, domnul Diacov s-a apropiat la noi cu această întrebare. Eu cred că noi avem o anumită perioadă de timp ca să examinăm propunerea dumnealor și să luăm decizia. Așa că eu nu înțeleg, de ce doamna Babuc astăzi a început? Cea mai mare întrebare, unde doamna Babuc să stea, acum este pe ordinea de zi a Republicii Moldova.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Doamna Marina Tauber:

Și dacă... (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Vă rog să vă calmați.

Eu v-am propus imediat o soluție. M-ați rugat să reacționez, am reacționat și v-am rugat președinții de grupuri și de fracțiuni din zona centrală să intrați la mine, la Președintele Parlamentului, după ședința plenară de astăzi, împreună cu Secretarul general, și găsim o soluție. Aici nu trebuie mult de gândit.

Domnule Slusari,

De procedură?

Da, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimată doamnă Președinte,

Să nu uitați să anunțați, să știm noi cum muncim azi, care-i regulamentul. Cu respectarea tuturor normelor antiepidemiologice, cu pauză, să fie clar de la început care este regulamentul de astăzi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Muncim două ore, după fiecare două ore – pauză. Se acceptă? Nu-i regulament. Noi n-avem voie „оказывается” cu dumneavoastră să stabilim un regulament special. De aceea, după fiecare două ore – pauză. Dacă cu 2–3–5 minute se depășește că se examinează un subiect, finalizăm examinarea și pe urmă anunțăm pauză. Se acceptă?

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

La ordinea de zi, dacă îmi permiteți. Dimineață m-a anunțat ministrul justiției că este pe foaie de boală și nu poate să vină să prezinte proiectul nr. 480. De aceea, dacă este posibil, să fie transferat pentru săptămâna viitoare. Eventual, să vedem dacă se va însănătoși.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dacă n-are cine să-l prezinte, nu este autorul, eu cred că automat se transferă.

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Îl excludem de pe ordinea de zi de astăzi.

Stimați colegi,

Asta a fost. Ordinea de zi o avem aprobată, începem examinarea.

Primul proiect de pe ordinea de zi, proiectul nr. 245 din 12 iunie 2020.

Prezintă secretarul de stat al Ministerului Afacerilor Interne, domnul Lebedinschi. *(Rumoare în sală.)*

Stimați colegi,

Vă rog, liniște și calm în... *(Rumoare în sală.)*

Colegi... *(Rumoare în sală.)*

Doamnă Tauber,

Vă rog... *(Rumoare în sală.)*

Doamnă Tauber... *(Rumoare în sală.)*

Stimați colegi... *(Rumoare în sală.)*

Domnule Lebedinschi,

Vă rog să prezentați.

Asta-i situația de la noi din Parlament.

Domnul Cornel Lebedinschi – *secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne:*

Stimată doamnă Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Protocolul privind ordinea transmiterii substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor lor, a armelor de foc, principalelor sale componente, munițiilor, substanțelor și dispozitivelor explozive, care constituie corpuri delictive în cauze penale, semnat la Soci la 11 octombrie 2017.

Prin aderarea republicii la acest Protocol urmează a fi consolidată interacțiunea între statele-membre ale Comunității Statelor Independente în investigarea infracțiunilor privind traficul ilicit de droguri și arme, inclusiv prin prevenirea și combaterea acestor infracțiuni.

Scopul Protocolului menționat constă în stabilirea regulilor de transmitere a drogurilor și a armelor, care constituie corpuri delictive pe cauzele penale, prin crearea cadrului juridic relevant de cooperare și

acordare de ajutor reciproc între statele-membre ale Comunității Statelor Independente.

Statele-membre ale CSI vor acoperi de sine stătător cheltuielile care vor surveni în procesul de implementare a prezentului Protocol, cu excepția cazurilor când se convine altfel. Totodată, în caz de necesitate, părțile vor acorda una alteia asistență gratuită pentru punerea în aplicare a prezentului Protocol.

Aderarea la acest Protocol nu necesită adoptarea unor acte normative noi în vederea implementării eficiente a prevederilor acestuia, precum și nu prevede înființarea unor structuri noi sau suplینirea cu resurse umane adiționale.

Protocolul dat a intrat în vigoare la 30 decembrie 2018 și, respectiv, în conformitate cu articolul 16, este deschis pentru aderarea altui stat prin transmiterea depozitarului a documentelor de aderare. Astfel, pentru Republica Moldova, Protocolul dat va intra în vigoare la 30 de zile de la primirea de către depozitar a documentelor de aderare.

Totodată, menționez că Protocolul dat a fost examinat de către zece comisii parlamentare, care s-au expus unanim în vederea susținerii proiectului.

În contextul celor invocate, rog aprobarea proiectului de Lege pentru aderarea Republicii Moldova la Protocolul privind ordinea transmiterii substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor lor, a armelor de foc, principalelor sale componente, munițiilor, substanțelor și dispozitivelor explozive, care constituie corpuri delictive în cauzele penale, semnat la Soci la 11 octombrie 2017.

Vă mulțumesc pentru atenție.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule secretar de stat, întrebări n-aveți.

Vă rog să luați loc.

Rog Comisia politică externă și integrare europeană.

Doamnă Ivanov,

Rog raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană a examinat proiectul de lege și, reieșind din atribuțiile și competențele sale funcționale, constată următoarele.

Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare Parlamentului Republicii Moldova de către Președintele Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 86 alineatul (1) din Constituția Republicii Moldova și articolului 14 alineatul (3) din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

Comisia sesizată în fond menționează că, potrivit articolului 11 alineatul (1) din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, Protocolul privind ordinea transmiterii substanțelor narcotice, psihotrope și precursorilor lor, a armelor de foc, principalelor lor componente, munițiilor, substanțelor și dispozitivelor explozive, care constituie corpuri delictive în cauzele penale, se încadrează în categoria tratatelor internaționale supuse examinării și ratificării în Parlament.

Protocolul a fost semnat la 11 octombrie 2017 la Soci, Federația Rusă, de către opt state membre ale CSI și, în conformitate cu prevederile articolului 11 al acestuia, este deschis pentru aderare pentru orice stat prin transmiterea depozitarului a documentelor de aderare. Scopul acestuia deja a fost menționat de autor.

Prevederile Protocolului nu contravin legislației interne în vigoare și nu implică înființarea unor noi structuri, în vederea implementării prevederilor acestuia.

Comisiile permanente, în avizele prezentate asupra proiectului de lege menționat, s-au pronunțat pentru examinarea și adoptarea proiectului de lege în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului.

Reieșind din cele expuse, Comisia politică externă și integrare europeană propune Parlamentului adoptarea proiectului menționat în prima și a doua lectură.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Doamnă președinte,

Nu aveți întrebări.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Suntem în procedura de vot.

Cine este pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul nr. 245 din 12.06.2020, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog.

Majoritatea sau chiar unanim.

Acum Comisia politică externă și integrare europeană a propus, în lipsa unor amendamente, adoptarea acestuia în lectura a doua.

Supun votului, cine este pentru a fi adoptat proiectul nr. 245 din 12.06.2020 în lectura a doua, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 26.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 26.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 41.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 41.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 22.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 22.

Cu 89 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Următorul proiect de pe ordinea de zi, proiectul nr. 456 din 19.11.2020.

Prezintă secretarul de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, doamna Iuliana Drăgălin.

Doamna Iuliana Drăgălin – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii:*

Mult stimați deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege cu privire la investigarea accidentelor și incidentelor în transporturi, ca rezultat al transpunerii prevederilor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, și anume a trei acte europene: Directiva europeană de instituire a principiilor fundamentale care reglementează investigarea accidentelor în sectorul de transport maritim, Directiva privind siguranța feroviară și Regulamentul UE privind investigarea și prevenirea accidentelor și incidentelor survenite în aviația civilă.

Deci actualmente, în Republica Moldova, nu există capacități independente de investigare a evenimentelor în transporturi, din punct de vedere al siguranței, care ar avea scopul prevenirii acestora.

În acest sens, este necesară adoptarea unei legi primare, care ar reglementa desfășurarea investigațiilor accidentelor și incidentelor în transporturi.

Urmare a adoptării legii primare, va fi instituit Biroul de Investigare, desemnat să organizeze investigația tehnică privind siguranța evenimentelor în transporturi, în scopul determinării cauzelor și circumstanțelor în care s-au produs acestea și de a emite recomandări de siguranță pentru prevenirea acestora în viitor.

Deci conform proiectului, acest Birou va fi independent de oricare altă investigație de urmărire penală sau de altă natură. Drept urmare, în atingerea obiectivului, Biroul acumulează informații relevante doar în scopul investigației privind siguranța.

În cadrul investigației privind siguranța, nu se caută componentă de infracțiune. Totodată, informațiile acumulate de Birou vor fi utilizate doar în scopurile tehnice privind siguranța și vor fi puse la dispoziția tuturor părților interesate.

Biroul de Investigare a Accidentelor va fi finanțat de la bugetul de stat. Și suplimentar, comunicăm că în conformitate cu dispozițiile prevăzute în anexa nr. 13 a Convenției Organizației Aviației Civile Internaționale, la nivelul fiecărui stat membru trebuie să existe un astfel de mecanism independent sau organism de investigare independent.

În 2014, a fost efectuată o misiune de audit. Și acest organism este și în raportul... crearea acestui organism este menționat și în acest raport al misiunii. Următoarea misiune de audit este preconizată pentru anul 2021.

Deci Republica Moldova trebuia să ia măsuri corective referitoare la această clauză, această mențiune.

De asemenea, o misiune de audit similară este preconizată și la Agenția Navală din Republica Moldova. În cazul dat este aceeași situație, nu există un organism independent, care ar analiza sau elucida cauzele accidentelor și incidentelor maritime.

Deci lipsa acestui Birou va genera penalități și sancțiuni pentru Republica Moldova.

În urma celor menționate, rog susținerea proiectului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Aveți întrebări.

Doamnă secretar de stat,
Prima întrebare – domnul Carp.
Domnul Lilian Carp:

Doamnă secretar,

Dumneavoastră cred că ați văzut și analiza făcută de către Centrul Național Anticorupție. Sunt câteva declarații sau careva obiecții, mai bine zis, pe care ei le-au scris în raport. Una din ele se referă la articolul 4 alineatul (3) literele b), c) și la alineatul (10) litera a) din proiect, în ceea ce prevede alegerea sau numirea în funcție a directorului general și investigator șef.

Deci ceea ce se scrie în raportul lor sau obiecțiile lor care sunt, este că este o formulare ambiguă care admite interpretări abuzive. Și există riscuri de corupție care poate încuraja sau facilita actele de conflict de interese și/sau favoritism și influențare necorespunzătoare.

Și ei fac anumite recomandări, practic, trebuie de modificat formulările sau ceea ce privește funcțiile cumulative ale candidaților la funcția de director general, fiind posibilă utilizarea termenilor „și/sau/dacă/după caz”. Deci dumneavoastră ați văzut aceasta, da? Deci dacă s-au făcut sau nu s-a luat în calcul ceea ce v-a recomandat Centrul Național Anticorupție?

Doamna Iuliana Drăgălin:

Deci colegii mei care au lucrat la proiect au luat în calcul obiecțiile propuse de către toate părțile implicate, care totalmente, care parțial, cu argumentarea lor. A luat în calcul modificările care...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

A doua întrebare.

Domnule Carp,

Nu aveți a doua întrebare.

Domnule Burduja,

Aveți întrebare sau... Întrebare, vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Întrebarea mea este către raportor. Deci desigur că poate să apară întrebări și din partea colegilor, și din partea oamenilor. Pentru că este un Birou care va fi finanțat din bugetul de stat. Vreau ca să ne prezentați în dinamică o mică statistică. Deci care este dinamica acestor accidente care, de fapt, în lipsa Biroului ele nu sunt prevenite, dacă vrem să spunem sau, cel puțin, investigate.

Doamna Iuliana Drăgălin:

Mulțumesc.

Dacă până acum aceste analize nici nu au fost efectuate de unele instituții, chiar a fost constituită și o comisie comună, în care erau reprezentanți ai instituției date, ai ministerului sau ai altor organizații, care, după părerea noastră, creau și unele conflicte de interese. De aceea... prin transpunerea acestor directive și crearea acestui Birou, se elimină această discrepanță.

Cu referire la statistică, o să rog colegul, directorul departamentului să ne aducă statistica...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Rog tribuna guvernamentală.

Domnule director,

Vă rog.

Microfonul nr. 31, după câte...

Vă rog, este conectat.

Domnul Roman Gapeev – *șef al Serviciului transport feroviar al Ministerului Economiei și Infrastructurii:*

Bună ziua!

Roman Gapeev.

Domnule Burduja,

Ceea ce-i legat de statistică, eu propun, noi, în cazul respectiv, cifrele să le pregătim pentru lectura a doua și, dacă trebuie, inclusiv să discutăm suplimentar. Evident că trebuie să luăm în considerare că, în mare parte, noi... cu ajutorul Domnului, putem spune, noi, practic, n-avem incidente și accidente în aviație. Mai mult, noi le înregistrăm în transportul naval și feroviar.

De asta cifrele pe domeniile în cauză mai bine le pregătim suplimentar, le prezentăm.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Normal era să aveți toate cifrele și toate datele pentru prima lectură.

Domnule Burduja,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Doamnă Președinte,

Vreau doar să aduc colegilor deputați la cunoștință că din 2015, de exemplu, dacă în domeniul aerian 112 accidente au fost, în 2018 – 117, în 2019 – 200. Și desigur că, asta agravează...

Doamna Iuliana Drăgălin:

Situația.

Domnul Petru Burduja:

... ar trebui preîntâmpinate.

În domeniul feroviar, dacă în 2015 erau 60... în 2018 au fost 155 și în 2019 au fost 71, adică necesitatea acestui Birou, desigur că, este evidentă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Mie mi se pare că legea aceasta trebuia pusă pe ordinea de zi după ce examinăm noi, cel puțin, Codul feroviar, care este în procedura noastră legislativă, fiindcă el ne dă principiile generale în noțiuni, termene și așa mai departe de funcționalitate. Noi avem în domeniul aeronautic, avem în domeniul naval, dar trebuia și în feroviar deja adaptate, fiindcă noi venim cu studierea sau cu cercetarea acestor accidente și incidente, dar ele trebuie să aibă la bază anume cadrul normativ general.

În orice caz, mie mi se pare că, pentru lectura a doua, în formula în care s-a venit, trebuie de revăzut multe terminologii despre care a vorbit și domnul Carp, fiindcă, uitați-vă, dacă facem o simplă privire la articolul 2 „Definiții”, pentru mine nu este clar de ce în cazul accidentului feroviar grav, iată, este așa noțiune, da, este considerat ca fiind grav accidentul în cazul când este, ca rezultat al acestui accident, decesul, cel puțin, al unei persoane.

Pe când în cazul accidentului naval, acesta este foarte grav, dar nu este grav. Vedeți că acolo, la naval, avem și accident naval foarte grav și accident naval grav, pe când la feroviar avem doar grav, adică este o neconcordanță... o să stârneasă mai cu seamă, fiindcă... De ce vorbesc despre aceasta? Fiindcă rezultatele investigațiilor respective ale Biroului vor fi utilizate, în primul și în primul rând, de organele de urmărire penală, și atunci trebuie să-i dai o calificare justă. De aceea eu cred că trebuie de revizuit întreg cadrul acesta terminologic.

Dar întrebare...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să finalizați ori a doua... Din a doua, da...

Domnul Igor Vreimea:

Trec și la a doua. În cazul articolului 11 se spune că Biroul va decide investigarea unor accidente sau incidente îndată ce îi sunt comunicate, dar, totodată, i se dă o marjă de două luni de a lua o decizie dacă investighează un caz sau altul. Nu vi se pare că este prea mult pentru a decide dacă... Biroul să recurgă sau nu la o investigație? Că se pierd toate probele atunci, cel puțin, așa mi se pare mie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, răspunsul.

Cine răspunde, doamnă Drăgălin?

Doamna Iuliana Drăgălin:

Cu referire la cadru și la terminologie, noi suntem gata să ajustăm, conform solicitărilor, în baza amendamentelor, și oricare altele să le analizăm.

La întrebarea a doua, o să rog colegul din...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule director, vă rog.

Domnul Roman Gapeev:

Deci la capitolul respectiv, eu o să menționez că există situații și, până la urmă, practica este preluată de la colegii noștri și omologii din Uniunea Europeană, pe când se produc oarecare accidente nevizibile, se spune în felul următor, și constată post-factum că s-a produs oarecare accident sau incident și, în cazul respectiv, se ia decizia într-un termen mai lărgit pentru a efectua acea analiză de ce, până la urmă, s-a produs, pentru că, nu uitați, obiectul și scopul legii este de a preveni, pe viitor, accidentele și evenimentele tehnice. Deci respectiv, uneori este necesar de a pregăti și analiza subiectul mai larg, inclusiv de implicat specialiști, experți, producători, organizațiile de evaluare a conformității și așa mai departe.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Noi am auzit de la dumneavoastră că anul acesta trebuie acest Birou format neapărat, fiindcă noi o să avem două audite internaționale pe ceea ce ține de aviație și de transport naval.

Întrebarea mea este următoarea: sunt acești bani rezervați în buget pentru formarea acestui Birou sau o să fie nevoie de rectificarea bugetului?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Doamna Iuliana Drăgălin:

Va fi nevoie de rectificarea bugetului, pentru că ei n-au fost prevăzuți... în liniile bugetare pentru anul ăsta.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Am înțeles.

Aveți a doua întrebare? Nu aveți.

Următoarea întrebare – doamna Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu vreau să dau o lecție gratis domnului Vreamea. Adjectivul „grav” nu are grade de comparație, nu poate fi „mai grav”, „mai puțin grav”, „foarte grav”, fiindcă „grav” înseamnă „foarte sever, foarte serios”.

Și îmi fac mari griji pentru domnul deputat Odnostalco. El are grijă de toată lumea și iată acum abia și-a pus masca.

Eu vă rog să vă puneți masca întotdeauna și să vă purtați de grijă. Să vă pierdem pe dumneavoastră, e o mare pierdere. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Am înțeles.

Doamnă raportor,

Nu la dumneavoastră.

Domnule Bîtca,

Vă rog – următoarea întrebare. Nu aveți?

Îți apăsat microfonul, deconectați microfonul.

Domnule Cebotari,

Vă rog.

Dar cred că v-ați schimbat..

Da, vă rog, domnule Cebotari.

Domnul Vladimir Cebotari:

Am schimbat cartelele. Acuș facem... ne corectăm. Cerem scuze.

Eu mai mult nu atâț întrebare, cât să fac unele clarități la care s-au referit colegii aici, în sală. Să nu uităm că acest proiect de lege vine, în primul

rând, să transpună normele europene în domeniul investigației într-un domeniu sau altul.

Colegii noștri de la minister au venit cu ideea creării unui singur birou, pentru a economisi resurse financiare și umane, și de a nu crea 3 sau 4 birouri separate.

Există diferență în abordări în investigarea sau clasificarea unor accidente și incidente într-un domeniu sau altul. Și aceste diferențe se datorează că există o diferență în reglementarea europeană pe fiecare ramură separat: clasificare separată, elemente separate de încadrare a unei situații în accident sau incident. De aceea și, probabil, legea are aceste divergențe și tratări, în dependență de tipul accidentului și incidentului, și modul de transport respectiv. Asta ca răspuns la colegi. *(Gălăgie în sală.)*

Dar ca să nu ne speriem că lucrurile sunt chiar atât de grave, da, situația se înrăutățește, din păcate, și nu doar din cauza că nu avem acest Birou, dar din cauza că avem și agenții puțin funcționale în domeniul respectiv, regulatorii, mă refer aici, dar numărul în creștere este mai mult, domnule Burduja, al incidentelor, nu al accidentelor, pentru că să nu speriem lumea să abordeze.

Ultimele accidente, cunoaștem, o săptămână sau două în urmă, a naufragiat o navă maritimă și acela este un accident. Iar în domeniul aviației accidentele au fost produse, ultimul accident, câțiva ani în urmă, ceva prin Pakistan, nu mai țin minte exact, un elicopter a fost atacat sau ceva de acest gen.

Iar ce ține de incidente sunt și fapte minore, dar scopul acestui Birou este de a investiga cauzele de rutină și de a le înlătura pentru prevenirea ulterioară a situațiilor care pot crea pericole pentru cetățeni sau cei care exploatează aceste mijloace.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Tot?

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Stimată doamnă raportor,

Spuneți, vă rog, din ceea ce vedem noi, această structură, o numiți Birou, va avea inclusiv competență de a face aceste investigații și în afara hotarelor Republicii Moldova?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog.

Doamna Iuliana Drăgălin:

Ea va avea competențe de a participa în comun cu colegii birourilor de peste hotare în investigarea incidentelor peste hotare în cazul în care una dintre părți aparține Republicii Moldova. Și viceversa, deci colegii de peste hotare vor avea posibilitatea să participe, de comun cu comisia noastră, cu colegii inspectori, pentru a fi parte, membri, observatori în investigațiile date.

Și raportul va fi unul, deci cum s-a menționat, cu recomandări de elucidare și prevenire ulterioară.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Lebedinschi,

Aveți a doua întrebare?

Vă rog, a doua întrebare.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Și spuneți-mi, vă rog, statutul în cadrul eventualelor procese penale al acestor participanți va fi de expert sau care va fi statutul lor? Și concluziile pe care le dau ei.

Doamna Iuliana Drăgălin:

Statutul de expert, de expertizare a investigatorilor. Da, urmează să fie acreditați ulterior.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Doamnă Drăgălin,

Alte întrebări n-aveți.

Vă rog să luați loc.

Doamna Iuliana Drăgălin:

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Rog raportul Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnule Burduja,

Să prezentați raportul comisiei.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc frumos, doamnă Președinte.

Stimați colegi deputați,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege nr. 456 cu privire la investigarea accidentelor și incidentelor în transporturi și informează următoarele.

Deci proiectul de lege are ca scop îmbunătățirea siguranței în domeniul transportului aerian, feroviar și naval, prin asigurarea unui nivel înalt de eficiență, promptitudine și calitate a investigațiilor accidentelor și incidentelor în transporturi.

Pentru atingerea scopului enunțat, proiectul prevede crearea unui Birou de Investigare a Accidentelor și Incidentelor în Transporturi ca autoritate administrativă centrală, aflată în subordinea Guvernului, desemnată să organizeze investigarea tehnică privind siguranța transporturilor aeriene, feroviare și navale.

Proiectul include prevederi ce țin de atribuțiile Biroului, procedura de investigare a evenimentelor respective, raportul investigației și recomandările de siguranță.

Conform prevederilor proiectului de lege, Biroul este independent în luarea deciziilor de orice operator de transport, administrator de infrastructură, autoritate de siguranță, autoritate de reglementare, organism de tarifare, organism de evaluare a conformității, precum și de orice parte ale cărei interese ar putea intra în conflict cu atribuțiile Biroului.

Activitatea Biroului va fi finanțată de la bugetul de stat în limitele alocațiilor bugetare, principalele costuri vor fi legate de crearea și funcționarea Biroului, estimativ acest cost ar fi de 3 milioane de lei.

Prin urmare, Comisia economie, buget și finanțe, cu votul unanim al deputaților prezenți, a propus plenului Parlamentului examinarea și aprobarea în prima lectură a proiectului de Lege nr. 456 din 19 noiembrie 2020.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Domnule președinte,

N-aveți întrebări.

Rog coraportul Comisiei politice externe și integrare europeană.

Doamnă Ivanov – coraportul.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul articolului 27 din Regulamentul

Parlamentului, a examinat prezentul proiect de lege și comunică următoarele.

Deci proiectul a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, fapt ce corespunde prevederilor articolului 73 din Constituție și articolului 47 din Regulament.

Reieșind din faptul că deja și autorul, și raportorul s-au expus asupra esenței proiectului, vreau să spun că comisia a examinat și, în urma examinării prezentului proiect, menționează că adoptarea acestuia nu contravine politicii externe promovată de Republica Moldova și nu afectează drepturile și obligațiunile asumate în conformitate cu alte instrumente internaționale la care statul nostru este parte.

Comisia relevă că reglementările proiectului constituie cadrul normativ primar pentru realizarea transpunerii ulterioare a prevederilor relevante ale acestor directive, care deja au fost enumerate.

Urmare a dezbaterilor, reieșind din prevederile articolului 22 alineatul (2) litera a) din Regulamentul Parlamentului, Comisia politică externă și integrare europeană nu a adoptat o decizie din lipsa majorității de voturi, urmând ca plenul Parlamentului să se expună pe marginea proiectului de Lege sub nr. 456 din 19.11.2020.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Întrebări n-aveți.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Începem procedura de vot, conform propunerii Comisiei economie, buget și finanțe. Propunerea a fost să fie votat proiectul de lege în prima lectură, ca ulterior să-l pregătim pentru lectura a doua cu obiecțiile deputăților.

Cine este pentru această propunere ca proiectul nr. 456 din 19 noiembrie 2020 să fie votat în prima lectură, rog să votați.

Majoritatea deputăților.

Proiectul este aprobat în prima lectură.

Rog să prezentați amendamentele.

Următorul proiect de pe ordinea de zi este proiectul nr. 20, este un proiect tehnic, din 1 februarie 2021.

Domnule Oleinic,

Vă rog.

De pe loc se poate.

Domnule Oleinic,

Vă rog.

Domnul Alexandr Oleinic:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia specială pentru elaborarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de irigare 2020–2030 vine cu rugămintea de a extinde termenul activității comisiei și propune modificarea articolului 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 122 din 9 iulie 2020 privind instituirea Comisiei speciale, în speță extinderea activității comisiei până la data de 31 mai 2021.

Solicitarea respectivă este dictată de necesitatea prelungirii termenului de activitate a Comisiei speciale, având în vedere faptul că perioada de cinci luni, inițial stabilită prin hotărârea Parlamentului, nu a fost suficientă pentru elaborarea și pregătirea documentului complex de politici publice, cum este strategia, din motive obiective: vacanța, situația pandemică, procesul organizatoric și altele.

Din momentul constituirii, comisia, în cooperare cu partenerii de dezvoltare, a analizat situația din domeniu, a formulat obiectivele și direcțiile prioritare ale viitorului document de politici, a determinat părțile implicate, a selectat experți din rândul specialiștilor pentru elaborarea documentului în cauză, a organizat întâlniri cu reprezentanții asociațiilor producătorilor agricoli, la care s-au expus opinii, propuneri și recomandări cu referință la Strategie.

Recent, comisia a examinat componența de analiză a Strategiei în lista actelor normative, modificarea cărora ar facilita accesul la apa de irigare.

Mai mult, în rezultatul discuțiilor cu partenerii de dezvoltare, Banca Europeană de Investiții va susține logistic, începând cu luna februarie curent, participarea la procesul de elaborare a strategiei a unui expert european.

În continuare, comisia și grupul de experți se vor axa pe elaborarea părții practice a documentului, în care urmează a fi specificate proiectele, recomandările și acțiunile concrete, care necesită să fie structurate pe etape până în anul 2030, precum și cheltuielile reale, necesare pentru realizarea fiecărei etape.

Onorat Parlament,

Rugăm susținerea dumneavoastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți întrebări.

Domnule Slusari,

La acest subiect, da?

Domnule Slusari,

Vă rog, întrebarea dumneavoastră.

Domnul Alexandru Slusari:

Mulțumesc.

Chiar dacă înțeleg că nu este întrebarea către domnul Oleinic, dar vreau să spun că din start am fost un pic sceptic vizavi de această comisie, întrucât în mod normal, în condiții normale, cu acest lucru trebuie să se ocupe structurile executive. Nu știu de cât timp mai este nevoie, sper că totuși o să fie un oarecare rezultat, dar vreau să anunț plenul Parlamentului că, în situația când noi tot ne ocupăm cu strategiile, se distrug sistemele de irigare existente, rămășițele care au mai rămas.

Sunt împuternicit de Asociația utilizatorilor de apă din Ștefan Vodă să fac această declarație în plen, întrucât ei se află în disperare. Nouă luni un sistem unical și la nivel european, construit la sfârșitul anilor '80, de nivelul interrepublican între Moldova și Ucraina, care poate aproviziona cu apă zeci de mii de hectare în zece sate din raionul Ștefan Vodă, nu este transmis la bilanțul Asociației utilizatorilor de apă. Nouă luni este ping-pong-ul între „Apele Moldovei” și Agenția Proprietății Publice.

În acest timp, nouă luni, practic, toate țevile sunt furate, sunt distruse și se face acest lucru sub protecția reprezentanților Agenției Proprietății Publice, care nici nu vor să transmită la această Asociație măcar dreptul de a păzi acest sistem.

Rugăminte Comisiei pentru agricultură, căreia eu îi transmit din partea acestei Asociației, la următoarea ședință să audiem această situație în speță.

Și, în general, să vedem ce se întâmplă cu întreprinderile de stat, care se află formal în subordinea Agenției Proprietății Publice, dar se distrug și nu sunt transmise către asociațiile utilizatorilor de apă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Îi clar.

Domnule Mudreac,

Următoarea întrebare.

Domnul Radu Mudreac:

Eu nu am înțeles ce a menționat antevorbitorul meu. Aceasta pentru stenogramă ați spus sau pentru comisie?

Domnul Alexandru Slusari:

Pentru plen.

Domnul Radu Mudreac:

A, am înțeles.

Doamna Zinaida Greceanîi:

V-ați pus întrebări unul la altul.

Domnule Oleinic,

Vreți să adăugați ceva?

Vă rog.

Domnul Alexandr Oleinic:

Eu numai câteva cuvinte. Într-adevăr, vreau să vă spun că în 30 de ani, în urma analizei situației în domeniul acesta, în timp de 30 de ani toate guvernările au gestionat, deteriorând sistemul de irigare din țară. Fiindcă noi am avut în '95 și '96 posibilitatea de a iriga 300, peste 300 de mii de hectare. Noi astăzi am ajuns la 7 mii de hectare, pe care le irigăm. Și acesta este efectul Guvernului, cum spuneți dumneavoastră, domnule Slusari.

De aceea și a fost propunerea de a forma o comisie, să ridicăm controlul parlamentar la nivelul nu numai de elaborare a politicilor, dar și de implementare a lui.

Și acum analizăm tot noi. Noi o să vă propunem, prezentăm toată situația absolut care este azi în țară și la compartimentul proprietăților, și la compartimentul rezervelor de apă.

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Stimați colegi,

Alte întrebări nu sunt.

Supun votului.

Stimați colegi,

Fiți atenți.

Supun votului adoptarea proiectului de Hotărâre nr. 20 din 1 februarie 2021, cu extinderea termenului propus de către autor, domnul Oleinic.

A, dar comisia? Nu, nu.

Cine este pentru această propunere, adoptarea proiectului nr. 20, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este adoptat.

Următorul proiect, nu mergem chiar după rând, m-au rugat colegii.

Proiectul nr. 73 din 25.02.2020, prezintă domnul Igor Munteanu. Numărul 13 din ordinea de zi.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc frumos, doamnă Președinte, pentru acest privilegiu de a prezenta proiectul.

Stimați colegi,

Proiectul nr. 73 se numește Legea prevenției și se referă la protejarea micilor afaceri, acelea care se luptă cel mai mult cu abuzurile pe care le comit diverse servicii ale statului, atunci când încearcă să le dea la brazdă, așa cum știu ele.

Vreau să vă aduc aminte că, potrivit sondajelor pe care le face Banca Mondială, la capitolul „Doing Business” Moldova este pe locul 48 din 190 de țări cu un scor de 74,4%. Cel mai adesea... adeseori, criticile pe care le găsim din partea businessului este că anume micile afaceri sunt luate în răspăr de către organele de control, în perioada de „inception”, de inițiere a afacerilor.

Respectiv, scopul proiectului de Lege nr. 73 se referă la reglementarea unor instrumente care să asigure prevenirea săvârșirii abuzurilor din partea organelor cu competență de control. Informarea și consultarea agentului economic, oferirea posibilităților agenților economici, în special mijlocii și mici, să înlăture neajunsurile identificate, constatate și remedierea celor nesemnificative.

Prezentul proiect de lege propune un mecanism de profilaxie, prevenție contra unor posibile abuzuri din partea organelor de control, prin amendarea Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și a Codului contravențional nr. 218/2008.

Deși Legea controlului de stat conține anumite mecanisme de protecție, anumite prescripții, acestea nu se aplică ori se aplică ineficient în favoarea businessului mic. Prescripția intervine în cazul unor încălcări minore, care previn aplicarea sancțiunilor și încurajează formularea unor recomandări de remediere, cu stabilirea încălcărilor, prevederilor legale și un termen pentru aceste remedieri.

De cele mai multe ori însă, aceste remedieri sunt cerute marilor întreprinderi și mai puțin micilor afaceri, businessului mic și mijlociu, care

nu beneficiază de facto de consiliere și termene de remediere efective ale acestor carențe, identificate de organele de control.

Astfel, inițiativa nr. 73, proiectul de lege propune introducerea unor norme care se referă la obligația organului de control de a îndruma agentul economic prin elaborarea de îndrumare, note informative, în ajutorul celor verificați de către organele de control.

Aceste acțiuni sunt însoțite de o normă activă, prin intermediul prezentului proiect de lege, care permite părții afectate să recupereze prejudiciile cauzate de un inspector, care indică asupra unei relații asimetrice între organul de control și subiectul verificării.

Se precizează în Legea nr. 131 privind controlul de stat asupra activităților de întreprinzător termenul de remediere, acordat prin prescripțiile emise de inspectori, care nu trebuie să fie mai mare decât 30 de zile și cu posibilitatea de a fi extins și până la 90 de zile, în dependență de complexitatea cazului.

Proiectul înserează și noi norme în Codul contravențional nr. 218/2008, reglementând planul de remediere, ca un mecanism nou de prevenție, similar experienței altor state europene.

Și în Polonia, și în România, și în Ungaria se folosește această Lege a prevenției, pentru a încuraja micile afaceri să pășească înainte, să aibă confidența că sunt protejate contra abuzurilor din partea organelor de control.

Proiectul indică expres că planul de remediere se va aplica doar în cazurile de control, efectuate de organele de control, în baza Legii nr. 131/2012. Și în rezultatul lor au fost depistate anumite contravenții, pentru care organele de control au competențe în vederea analizării și aplicării de sancțiuni. Planul de remediere se aplică exclusiv în domeniul pasibil de sancțiuni, în urma unor controale ale statului.

La final, vreau să spun că asemenea instrumente este aceea ce așteaptă micul business și așteaptă asociațiile de business, dacă vrem ca antreprenoriatul să reprezinte o prioritate adevărată a țării, a economiei și a acestui Parlament.

Mulțumesc.

Domnul Mihail Popșoi:

Prima întrebare – domnul Burduja.

Domnul Petru Burduja:

Da, vă mulțumesc mult, domnule vicepreședinte.

Domnule Munteanu,

Spuneți-mi, vă rog, Legea prevenției, pe care dumneavoastră ați prezentat-o, ea desigur că are și un anumit impact financiar de reglementare.

S-a făcut o estimare? Pentru că, de fapt, ea se referă la toate organismele și organizațiile de stat, s-a făcut o estimare cam cât aceasta ar putea să fie valorificată?

Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Burduja.

Întrebarea este corectă. Dar vreau să vă spun că acest proiect de lege nu aduce nici un fel de povară financiară asupra statului. Din contra, știți, noi avem niște practici foarte proaste, pe care încă nu le-am extras, nu le-am exclus cu totul din legile și practicile noastre.

Noi avem normă de amenzi. Avem plan de a pune amenzi și mai ales pe micul business. Aceasta înseamnă obligația unor inspecții fiscali și de altă ordine, pompieri ș.a.m.d., să vină la micul business și să scoată dintr-însul tot ce strălucește.

Ceea ce înseamnă că acest proiect de lege nu cere nici un fel de finanțare suplimentară, ci doar va crea un cadru de protecție, un fel de... în engleză s-ar spune „fair world”, adică de protejare a micilor afaceri, contra unor abuzuri sau excese de putere din partea unor organe de control.

Domnul Mihail Popșoi:

Aveți și a doua întrebare, domnule Burduja?

Domnul Petru Burduja:

Da, da, da.

Domnul Mihail Popșoi:

Da. A doua întrebare.

Domnul Petru Burduja:

Dacă se poate, o mică referire, oricum, prin Legea prevenției, se solicită publicarea anumitor materiale relevante, elaborarea și tipărirea anumitor ghiduri de prevenție, suplimentar, desigur că, va fi nevoie și pe pagina web de... reformatat și de adus poate... cu toate că există astăzi... haideți să spunem, așa activitate, dar poate nu atât de aprofundată.

Este o propunere și eu cred că pentru lectura a doua...

Domnul Igor Munteanu:

Sigur.

Domnul Petru Burduja:

Poate este situația ca această lege să intre la o anumită dată, în cazul în care ea prevede anumite bugete...

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Burduja.

Domnul Petru Burduja:

... de exemplu, să numim... pentru ca organizațiile să dovedească să se...

Domnul Igor Munteanu:

În opinia mea, ca autor al acestui proiect de lege, eu cred că, cu cât mai degrabă o să începem a introduce această lege, cu atât este mai bine pentru micile afaceri.

În al doilea rând, sigur, ceea ce ați menționat, oricum, anumite agenții de control produc permanent îndrumări și ghiduri. Problema este ca ei, în perioada asta de prescripție, să nu aplice amenzi usturătoare, ci să fie mai degrabă un fel de sprijin pentru micile afaceri, să înțeleagă care sunt regulile de joc și cum să aplice, cum să ferească de probleme în raport cu cadrul legal.

Domnul Mihail Popșoi:

Următoarea întrebare – domnul Candu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, domnule Președinte al ședinței.

Dragă colegă,

Stimate domnule Munteanu,

Este o lege binevenită și demult așteptată. Și aș încuraja toți colegii să o susținem, și chiar să accelerăm pentru a fi votată și în cea de-a doua lectură.

În același timp, ar trebui, ulterior, să urmărim implementarea ei, deoarece, acum câțiva ani, Parlamentul, după câteva incidente legate de lucrul fiscalului cu contribuabilii... și am să vă aduc aminte cazul Draxlmaier, când oficiul fiscal de la Bălți dădea o interpretare a legii, cel de la Chișinău alta și conturile au ajuns blocate la acea oră... Parlamentul a făcut o modificare foarte bună și a introdus sistemul numit „soluțiile fiscale anticipate” sau în limba engleză „tax rulings”. Cu regret, însă, regulamentele, pe care trebuia Guvernul să le elaboreze și să le implementeze, nu le-a mai făcut și astăzi, la ora actuală, o soluție foarte bună, cum sunt soluțiile fiscale, așa și nu funcționează.

Iată de ce, poate ar fi cazul, stimate domnule Burduja, cu această ocazie că sunteți președinte interimar al comisiei, poate ar fi cazul, în contextul în care se va discuta acest subiect în lectura a doua, să fie organizate audieri în comisie, prin a invita reprezentanții Guvernului, chiar dacă e un Guvern în demisie, să vedem și de ce nu funcționează și soluțiile fiscale anticipate, deoarece ambele instrumente ar fi ca oxigenul pentru mediul de afaceri, dacă ele ar funcționa și ne-ar avansa foarte mult, inclusiv și în „Doing business”, în acel „survey” al Băncii Mondiale.

Noi vom susține cu două mâini această inițiativă. Nu vedem foarte multe lucruri, care ar trebui să fie completate pentru lectura a doua, dar, sigur, ar fi bine să accelerăm introducerea acestora în legislație.

Vă mulțumim.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc pentru sugestie.

Pentru lectura a doua, sigur, acest proiect de lege trebuie să fie îmbogățit, trebuie să fie extins și, evident, să aibă sprijinul deplin al comisiei de specialitate.

Domnul Mihail Popșoi:

Următoarea întrebare – domnul Fotescu.

Domnul Vadim Fotescu:

Mulțumesc.

Уважаемый господин Мунтяну,

В рамках продолжения нашего с Вами общения в комиссии, когда Вы представляли этот законопроект, я хочу повторить те вопросы, которые я задавал на комиссии.

Первое. Когда проверяющий выявляет какие-либо нарушения и потом дает рекомендации по исправлению этого нарушения, являются ли они обязательными именно в той форме, в которой дает проверяющий? Объясню почему. Потому что, при выявлении какого-либо нарушения, у проверяющего или... и у бизнесмена может быть разный подход к исправлению сложившейся ситуации. И бизнесмен может увидеть подход, который гораздо дешевле как по времени, так и по финансовым затратам.

И поэтому отсюда вопрос. Являются ли рекомендации проверяющего по окончании проверки обязательными именно в способе устранения нарушений?

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc.

Domnule Fotescu,

O să spun următorul lucru: acest proiect de lege este inițiativa sugerată de business, este rezultatul consultărilor pe care noi le facem în permanență. Și noi căutăm instrumentele necesare, care să răspundă la problemele lor.

Ceea ce mă întrebați acum, este un fel de nuanțare a răspunsului.

Din punctul meu de vedere, opinia formulată de organul de control trebuie să fie obligatoriu după perioada de remediere. Dar o să facem tot posibilul ca să aflăm care este contextul și în ce măsură asta răspunde la rezolvarea problemei. *(Gălăgie în sală.)*

Pentru lectura a doua, textul va fi ideal pentru ca să implementeze aceste instrumente.

Domnul Mihail Popșoi:

Domnule Fotescu,

Aveți și a doua întrebare?

Vă rog.

Domnul Vadim Fotescu:

Спасибо за ответ.

Я надеюсь, что это все-таки будет учтено и будет четкое указание, является ли это обязательным, чтобы были со старта были установлены правила игры.

И второй вопрос. Те отчеты, которые будут публиковаться после проверок, – насколько они согласуются Законом о защите персональных данных? Потому что очень много данных проверки содержится в отчетах. И если мы уберем такие вещи, как коммерческая тайна, да, как персональные данные, то отчет может быть непонятым. Поэтому вот отсюда вопрос. Насколько правомочным будет опубликование абсолютно всех данных проверки с точки зрения действующего законодательства, а если «затирать» кое-какие вещи, то насколько будет понятен этот отчет?

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Fotescu,

Am înțeles întrebarea. Sincer vorbind, n-am examinat acest aspect, pentru că majoritatea întreprinderilor mici și mijlocii, dar, în primul rând, startup-urile, micile afaceri, nu apelează la secretul... mă rog, nu au nevoie să protejeze anumite lucruri. Dar este o dimensiune pe care o s-o examinăm cu multă atenție până la lectura a doua.

Domnul Mihail Popșoi:

Următoarea întrebare – domnul Alaiba.

Domnul Dumitru Alaiba:

Mulțumesc.

Stimate coleg,

Foarte bun proiect. Eu chiar cred că ăsta-i unul dintre puținele, (*râde*) care are șanse să fie votat unanim.

Doar o sugestie, domnule Munteanu, la anexă, modelul de proces-verbal. Probabil, este o scăpare mai mult întâmplătoare, noi indicăm în continuare ștampila.

Eu aş sugera și cumva, întâmplător, noi perpetuăm această practică, deși ștampila este demult... nu este obligatorie în lege, dar, de facto, autoritățile solicită mai neformal ca să se aplice ștampila. Poate noi o scoatem din acest model, ca să nu existe nici măcar sugestia la nivel de... nu știu, subconștient, ca antreprenorul în continuare să aplice ștampila, pentru că ea chiar nu este obligatorie. Nu știu ce...

Domnul Igor Munteanu:

Știți că în spațiul ex-sovietic ștampila încă are mare valoare sentimentală în ghilimele, (*râde*) dar multe companii folosesc în continuare acest instrument, pentru ca să se identifice. Și există și niște legi, care sprijină utilizarea sau punerea ștampilei umede, cum se mai numește în mediul de afaceri.

O să examinăm observația dumneavoastră, mi-am notat și, la lectura a doua, o să încercăm să vedem care este cea mai bună soluție pentru a rezolva situația.

Domnul Mihail Popșoi:

Aveți și a doua întrebare?

Vă rog.

Domnul Dumitru Alaiba:

Da. Eu cred că noi, pur și simplu, putem să scoatem acel cuvânt și s-a terminat.

A doua, mai mult este un comentariu adiacent. Deci eu am alt proiect, stimați colegi din Biroul permanent, pe care continuați să-l blocați, nu știu din ce moment... nu știu din ce motiv, eu am un proiect nr. 189 foarte complementar la această idee și ceea ce ține de promovarea instituției avertizărilor în locul amenzilor. Poate, totuși, mă adresez în plen, poate, totuși, încetați să-l blocați, pentru că este... în același timp, un proiect necesar pentru antreprenori, astfel încât să obligăm autoritățile să aplice, pentru contravenții nesemnificative, doar amenda, și nu automat... doar avertizarea, și nu automat amenda, cum foarte des este tentația acum, pentru că există acel plan de amenzi de care ați menționat și așa mai departe.

Mersi.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Alaiba,

Dacă comisia de specialitate va considera necesar să le pună împreună pentru ca să rezolvăm o problemă comună, cred că asta va fi soluția cea mai adecvată.

Domnul Mihail Popșoi:

Următoarea întrebare – domnul Cebotari.

Domnul Vladimir Cebotari:

Bună ziua!

Stimate domnule autor,

Noi apreciem foarte mult această inițiativă cu care ați venit. Sigur că este una binevenită.

Dar ne interesează, în mod special, viziunea dumneavoastră, din punct de vedere al modificării și alineatului (4) din Legea cu privire la... articolul întâi din Legea cu privire la activitatea de control, deoarece majoritatea problemelor la care dumneavoastră ați făcut referire vizează, în primul și în primul rând, Inspectoratul Fiscal de Stat. Acesta fiind cea mai mare bătă folosită în adresa agenților economici.

Această instituție, de rând și cu unele alte instituții, de fapt, fac excepție de la aplicarea acestei legi. Această excepție fiindu-le permisă prin alineatul (4) al articolului 1.

Și întrebarea noastră este: dacă dumneavoastră, în calitate de autor, sunteți gata să discutăm amendamentele în privința unor reformulări în această privință?

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Cebotari,

Eu sunt pregătit să îmbunătățim acest proiect de lege ca să servească scopului stabilit sau declarat. Scopul este să creeze instrumente de protejare a micilor afaceri contra unor excese de putere. Respectiv, asta se aplică tuturor situațiilor posibile sau mai puțin ghicibile în momentul acesta, pentru ca să mergem în întâmpinarea mediului de afaceri.

Domnul Mihail Popșoi:

A doua întrebare, domnule Cebotari? Nu.

Următoarea întrebare – domnul Vremea.

Domnul Igor Vremea:

Vă mulțumesc, domnule vicepreședinte.

Stimate domnule autor,

Doar o propunere și o sugestie, de fapt. Mie mi se pare că propunerea de la articolul 2 din proiect, care se referă la modificarea Codului contravențional, nu-i adecvată propunerea respectivă și urmează a fi înglobată propunerea aceasta sau propunerea de a prevedea un Plan de remediere în cadrul articolului 1 sau modificării propuse la Legea privind controlul de stat ș.a.m.d. Vă zic de ce.

Fiindcă Codul contravențional ca scop, de fapt, în sine, are anume prevenția, da? Orice sancțiune are ca scop final fie prevenția generală, fie specială. Cu atât mai mult, dacă pornim de la prevederile articolului 1 din

Codul contravențional, este expres descris ce prevede sau ce înglobează în sine Legea contravențională. Și ceea ce propuneți dumneavoastră nu-și regăsește locul acolo.

Dumneavoastră trebuie să prevedeați norma generală cum trebuie să acționeze în cazul controlului agentul respectiv. Iar Codul contravențional deja stabilește nemijlocit sancțiunea, mai bine zis, contravenția și sancțiunea pentru acesta și procesul propriu-zis contravențional. Dar ceea ce propuneți dumneavoastră nu este un proces contravențional propriu-zis.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Vremea,

Vă mulțumesc pentru observație.

Eu cred că nu am de gând acum să intru în polemică cu dumneavoastră, haideți să discutăm acest lucru în cadrul comisiei.

Domnul Mihail Popșoi:

Aveți a doua întrebare, domnule Vremea?

Următoarea întrebare – domnul Jizdan.

Domnul Alexandru Jizdan:

Domnule Munteanu,

Ca și idee a acestui proiect, îmi place foarte mult ideea de a transforma instituțiile statului din niște instituții represive în instituții care prestează serviciu. Și atunci când ați menționat de faptul că unii inspectori, care vin la controale, au un plan al amenzilor. A fost cândva această tradiție și în Ministerul Afacerilor Interne, Poliția Economică, Poliția Rutieră, care încercau sau aveau un plan anume al amenzilor. Și cred că ea trebuie să se extindă asupra tuturor instituțiilor care au aceste împuterniciri. Și până la urmă noi trebuie să ajutăm micul business sau businessul în general.

Întrebarea mea era legată de... sau așa cum ați menționat dumneavoastră, că același act normativ funcționa prin prescripții, funcționa bine cu businessul mare și nu a funcționat cu businessul mic și mijlociu. Doar noi vorbim despre același act normativ și de ce el nu a funcționat în cazul al doilea?

Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc frumos pentru această întrebare.

Domnule Jizdan,

Știți, probabil, companiile mari au un spațiu mai larg de manevră și de discreție cu inspectorii fiscali și, probabil, găsesc diverse modalități de a se înțelege, ceea ce nu este posibil pentru întreprinderile mici care abia apar,

au idei, au un capital inițial, dar nu au bani de mită, ca să spunem în felul următor.

Este adevărat, însă, că acest plan pe amenzi se aplică în foarte multe domenii. Și acest plan de amenzi este salutat de Ministerul Finanțelor, din păcate, de Inspectoratul Fiscal, dar este o practică care îngloadă niște responsabilități antiantreprenoriale, agenția de control.

Ar trebui într-un fel pas cu pas să ajungem la o guvernare bună, în care așa practici nu sunt incluse în bugetul pe anul viitor, de exemplu, și nu devin o obligație a instituțiilor de control.

Dar asta înseamnă și mentalitate reconstruită, ca să zic așa, asta înseamnă și reforme interne în instituțiile pe care dumneavoastră le-ați menționat judicios.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Domnule raportor,

Vă mulțumim.

Nu mai aveți întrebări.

Vă rog să luați loc.

Rog raportul Comisiei economie, buget și finanțe.

Domnule Burduja,

Vă rog, raportul comisiei.

De pe loc.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege nr. 73 din 25 februarie 2020 și comunică următoarele.

Acest proiect prevede implementarea unor instrumente care să asigure prevenirea săvârșirii unor posibile abuzuri din partea organelor de control, informarea și consultarea agentului economic, oferirea posibilității de a se corecta în cazul unor devieri neînsemnate și al unui termen adecvat pentru înlăturarea neajunsurilor.

Guvernul Republicii Moldova, prin avizul său, nu a susținut proiectul de lege sus-menționat, invocându-se că propunerile legislative vin, în mare parte, să stabilească niște obligații ce în mod conceptual dublează mecanismele și instrumentele deja existente în legislație.

Legislația aferentă controalelor de stat asupra activității de întreprinzător conține pârghii eficiente de protejare a persoanelor supuse controlului și de evitare a abuzurilor din partea organelor de control.

Totodată, urmează să se țină cont că, prin prisma domeniului administrat, fiecare organ de control are nu doar funcția de control și sancționare, dar și funcția de asistare a persoanelor fizice, juridice în procesul de aplicare corectă a cadrului legal, prin publicarea pe pagina web oficială a cadrului normativ de activitate și prin prezentarea la solicitare a unor explicații referitoare la aplicarea actelor normative în diverse situații.

Cu referire la propunerea ce ține de Codul contravențional, remarcăm că Codul civil prevede deja posibilitatea persoanei care a reparat prejudiciul, în speță organul de control, cauzat de o altă persoană, de exemplu, colaboratorul acestuia să formuleze o acțiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate.

Pornind de la cele menționate, comisia (cu 4 voturi „pentru” și 3 voturi „abținut”) nu a întrunit numărul necesar de voturi și propune proiectul de lege spre examinare la latitudinea Parlamentului.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Întrebări n-aveți.

Coraportul Comisiei juridice, numiri și imunități.

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către domnul deputat în Parlament Igor Munteanu, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea instituirii unui mecanism de profilaxie/prevenire contra unor posibile abuzuri din partea organelor de control, prin amendarea Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și Codului contravențional.

Autorul proiectului propune introducerea unor norme care să prevadă obligația organelor de control de a îndruma agentul economic prin elaborarea unor ghiduri, îndrumări, note informative în vederea acordării unor ajutoare suplimentare celor verificați de către organul de control.

În urma examinării prezentului proiect de lege, Comisia juridică, numiri și imunități menționează următoarele.

Prevederile articolului I din prezentul proiect de lege, prin care se propune introducerea unui nou articol în Legea nr. 131, prin care să se reglementeze prevenirea încălcării legislației și consultarea persoanei supuse controlului, are un caracter mai mult declarativ și, de fapt, dublează articolul 29 din Legea nr. 131/2012.

Menționăm că prevederile Legii nr. 131 la momentul actual prevede obligația organelor de control în cazul constatării unor încălcări ale legislației ce nu constituie infracțiune, să includă în procesul-verbal de control o prescripție privind înlăturarea acestor încălcări.

Prescripția în cauză stabilește încălcările comise de persoana supusă controlului, recomandările, indicațiile privind înlăturarea încălcărilor, prevederile normative în al căror temei au fost emise recomandările, termenul în care urmează a fi înlăturate încălcările și măsurile restrictive, dacă sunt necesare.

La fel, în cazul în care persoana supusă controlului nu înlătură încălcările legislației în termenul stabilit, organul de control care a emis prescripția, în funcție de gradul de pericol constat, poate emite o altă prescripție, cu/sau fără măsurile restrictive, și/sau poate aplica acțiuni prevăzute de lege.

În acest context, considerăm că modificările propuse de autor dublează normele juridice existente în legislația în vigoare și nu vine cu elemente novatorii, care să asigure o protecție mai eficientă a agenților economici.

Comisia juridică, numiri și imunități menționează că, recent, legiuitorul prin Legea pentru modificarea unor acte legislative nr. 179/2018 a operat un șir de modificări în legislația națională, inclusiv în Codul de procedură penală, Codul penal, Codul contravențional, Legea nr. 131/2012, prin care să se asigure îmbunătățirea climatului investițional, umanizarea politicii penale pentru categoriile de infracțiuni economice, dezvoltarea politicilor de clemență, restricționarea aplicării abuzive a perchezițiilor, ridicarea documentelor și bunurilor, instituirea unor reguli mai dure la efectuarea controlului de stat planificat și inopinat, interzicerea perturbării activității agentului economic etc.

Totodată, menționăm că prevederile articolului I, punctul 2) din proiect, prin care se propune repararea daunelor cauzate persoanei supuse controlului și de către colaboratorii organelor de control, urmează a fi adus în concordanță cu prevederile articolului 2006 din Codul civil.

Potrivit prevederilor articolului 2006 din Codul civil, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau prin nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei, se repară integral de autoritatea publică.

Totodată, persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar, doar în cazul intenției sau al culpei grave.

La articolul II din prezentul proiect, în denumirea articolului 1, introdus prin capitolul V¹, cuvintele „articolul 1” se substituie cu cuvintele „articolul 46¹”.

La articolul II din prezentul proiect de lege, prevederile articolului 1 alineatul (8) urmează a fi aduse în concordanță cu prevederile articolului 445 din Codul contravențional, care prescrie limitativ cauzele în care procesul-verbal cu privire la contravenții poate fi declarat nul.

În rezultatul dezbaterilor asupra prezentului proiect de lege, au fost înregistrate următoarele rezultate: 2 voturi „pentru”, 3 „abțineri” și trei voturi „împotrivă”, comisia fiind în imposibilitate de a lua o decizie pe marginea proiectului sus-menționat. În acest sens, oportunitatea adoptării prezentului proiect de lege ține de prerogativa plenului Parlamentului.

Raport încheiat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumesc.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Vă rog să fiți atenți.

Rog să luați loc.

Eu văd că comisiile noastre parlamentare s-au acomodat foarte bine, nu iau nici o decizie, nu propun nimic Parlamentului, la latitudinea Parlamentului. Nu, eu înțeleg că așa s-au împărțit voturile.

Acum Parlamentul a ascultat ambele rapoarte ale comisiilor. Comisiile n-au luat nici o decizie.

Supun votului pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul nr. 73 din 25.02.2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

În prima lectură este aprobat.

Rog să... Eu am văzut că majoritatea au, cel puțin, aici îi majoritatea.

Este în prima lectură. Rog să examinați pentru lectura a doua. Dar deja să veniți cu propuneri foarte concrete și decizii concrete. La comisii mă refer.

Următorul proiect, domnule Munteanu, de asemenea, nr. 163 din 21.04.2020.

Rog să prezentați ca autor, raportor, nr. 163, nr. 14 din ordinea de zi.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Și de această dată proiectul nr. 163 se referă la un subiect extrem de sensibil pentru economia națională și pentru prioritățile din acest an. Este vorba de protejarea obiectivelor de infrastructură esențială sau critică, așa cum mai numim noi, pentru asigurarea securității naționale.

În loc de introducere în temă la acest subiect, la acest proiect, trebuie să spun că infrastructura critică este acea infrastructură care are un rol important pentru asigurarea securității în funcționarea sistemelor și derularea proceselor economice, sociale, politice, informaționale și militare.

Infrastructurile sunt considerate esențiale, pentru că fără ele viața comunităților, a cetățenilor nu este posibilă. Infrastructura critică sau esențială are condiții de unicat, ele nu pot fi înlocuite provizoriu sau integral cu altele, pentru că ele se construiesc în timp și ele asigură funcționarea vieții umane.

Respectiv, importanța vitală pe care o au aceste infrastructuri esențiale pe suport material sau virtual, dacă e vorba de rețea, de date, în funcționarea sistemelor și în derularea proceselor economice, sociale, politice, informaționale, militare, este greu de înlocuit cu altceva.

Scopul proiectului de Lege nr. 163 este de a reglementa, dincolo de aspectele strict antitero, pentru că noi avem o anumită legislație care presupune activități sau măsuri de protejare a unor elemente de infrastructură împotriva unor acțiuni agresive, a unor dușmani de orice fel, a unor acțiuni teroriste.

În același timp, noi nu avem un cadru legal sau norme care să protejeze infrastructura critică, inclusiv pe domeniul lor de grevare, de gestionare, administrare sau, de ce nu, de înstrăinare în beneficiul unor entități cu caracter infracțional.

Proiectul este de foarte mare necesitate și actualitate în contextul în care toate statele Uniunii Europene și țările care sunt în curs de aderare au urmat niște directive stricte din partea Comisiei Europene cu privire la protejarea infrastructurii critice.

Proiectul stabilește proceduri și direcții de reglementare nu doar asupra investițiilor în anumite sectoare. Așa cum există un proiect de lege din partea PAS, din câte cunosc eu, sau întreprinderi din sectorul public deținut de stat, dar și a unor sectoare care asigură nevoile esențiale ale populației în orașe sau altfel de comunități. Și mă refer la rețelele de transport, de apă, de comunicații, de bănci.

Legea cu privire la infrastructura esențială pe care o supunem atenției dumneavoastră pune începuturile unei abordări sistemice în Republica Moldova în ceea ce privește identificarea și încadrarea infrastructurilor critice într-o politică coerentă a securității naționale.

Interoperabilitatea unor infrastructuri esențiale cu indicatorii și standardele de referință ale Uniunii Europene are scopul de a forma și

capacități de a înțelege ce înseamnă infrastructura critică pentru un stat, ce înseamnă infrastructura critică în procesul de privatizare sau de concesionare a unor elemente de infrastructură.

Și, evident, scopul acestui proiect este de a stăvili potențialele crize sau provocări, sau intenții ostile pe acest domeniu. Acest scop poate fi atins prin înființarea unui organism specializat, unei comisii pentru infrastructura esențială la nivelul Guvernului, ca organism subordonat Guvernului, cu funcție de evaluare, constatare, coordonare și monitorizare a evenimentelor, care se întâmplă pe domeniul infrastructurilor esențiale.

Ca autor, susțin coordonarea acțiunilor întreprinse de alte autorități naționale până în acest moment, dar vreau să menționez pentru cei care ascultă, că până în acest moment am privit infrastructura doar sub aspectul unor acțiuni antitero. Or, acest lucru este total insuficient.

Am observat că infrastructurile pot fi corupte ori distruse nu numai de către teroriști, dar de către complici în procesul unor privatizări, în procesul unor concesionări, care distrug aceste infrastructuri, în procesul unor responsabilități care nu sunt implementate de către autoritățile locale sau regionale, în ceea ce privește conductele de apă, de gaz, de electricitate sau de securitate a datelor personale. *(Gălăgie în sală.)*

Această comisie despre care vă spun și, evident, este... va avea un rol esențial, va crea un registru al infrastructurilor critice la nivel național.

Și doi, va monitoriza dacă achizițiile sau tranzacțiile unor obiective de infrastructură nu perturbă îndeplinirea unor funcții și necesități vitale ale populației, iar acțiunile monitorizate nu reprezintă rezultatul unor acțiuni ostile.

Asta este pe scurt conținutul acestui proiect de lege.

Sunt pregătit să răspund la întrebări.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți întrebări.

Domnule Sîrbu,

Dumneavoastră întrebare aveți?

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, domnule Sîrbu, întrebare.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate raportor,

Noi avem în legislație un mecanism de includere a patrimoniului statului ca și obiecte nepasibile privatizării. De fapt, în mare parte, ele sunt aceleași obiecte de infrastructură esențială și deja, doar la decizia Parlamentului, ele ar putea fi excluse din aceste obiecte nepasibile privatizării sau incluse. Dacă sunt incluse, atunci conform procedurii stabilite.

Dumneavoastră introduceți un nou mecanism.

Și prima întrebare ar fi: atunci ce facem cu acele obiecte nepasibile privatizării, ele vor fi obiectul de verificare a acestei comisii sau vă referiți doar la obiectele care sunt incluse în lista de posibilă privatizare?

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc pentru întrebare.

Răspuns. Nu este suficient să ținem întreprinderile pe o listă nepasibilă de privatizare, pentru că anumite obiective, ele se corup, dacă nu au investiții la momentul potrivit, dacă nu sunt administrate necesar.

Respectiv, anumite proprietăți publice, ele pot fi supuse privatizării, concesiunii sau parteneriatelor public-private, doar că asupra lor, indiferent de proprietatea lor sau de deținător, sau de cel care gestionează, trebuie să fie aplicate niște rigori cunoscute în Uniunea Europeană ca standarde de mentenanță, care asigură folositorilor sau utilizatorilor acestor infrastructuri garanția că aceste structuri sau infrastructuri continuă să livreze serviciile de care are nevoie populația: apă, gaz, energie, date personale sau zboruri și așa mai departe, adică tot ce ține... inclusiv de transportul feroviar de pasageri și așa mai departe.

... Uniunea Europeană se protejează nu numai contra acțiunilor ostile din partea unor grupuri teroriste, dar și împotriva unor grupuri de „hostile takeover”, adică de cei care, cu intenții ostile, preiau controlul asupra unor infrastructuri critice, pentru ca să pună în primejdie cetățenii unei țări.

Acest mecanism lipsește cu desăvârșire în Republica Moldova și de asta apar vulnerabilități de sistem, și cam în toate infrastructurile de care avem nevoie. Această instituție nu trebuie să fie mare, ea trebuie să fie instalată pentru ca să rezolve niște probleme la nivelul Guvernului.

Da, vă rog.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Sîrbu,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule Munteanu,

Ideea pare foarte interesantă și chiar utilă, dar acest mecanism ar trebui să fie cât se poate de clar, previzibil, accesibil, să fie... să se încadreze în mecanismele constituționale.

Și a doua întrebare este... Deci uitați-vă, capitolul 5, verificarea calității entităților care deja au încheiat tranzacții cu infrastructura. Și ca și una din deciziile comisiei... deja o tranzacție deja a fost încheiată și să presupunem că legea intră în vigoare, și această comisie va avea dreptul, conform articolului 17, să verifice tranzacțiile deja încheiate și, dacă consideră că ele nu sunt conforme, atunci comisia emite o hotărâre de anulare a tranzacției. Și aici întrebarea. Noi avem Legea cu privire la exproprierea în interes public, noi avem principiile dreptului de proprietate, principiile prevăzute în Codul civil și multe, multe, altele. Spuneți-mi, vă rog, totuși, această decizie de anulare a tranzacției deja efectuate, ea va fi o expropriere sau ce va fi? Deoarece aici riscăm să intrăm într-un colaps juridico-constituțional, atunci când deja o tranzacție, nu știu, încheiată 5–10 ani în urmă, va fi considerată anulată și, nu știu dacă ea va avea, în general, efecte pentru această tranzacție... vor merge în judecată. Deci mecanismul nu este bine clar stabilit aici. Și vreau să ne spuneți cum această tranzacție va putea fi anulată deja post-factum, ca să respecte, evident, Constituția?

Mersi.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Sîrbu,

Nu este vorba... ar trebui să îngustăm extrem de simplist abordarea noastră, ca să vorbim doar despre expropriere... nu este vorba de expropriere. Este nevoie de o politică a statului, care să oblige deținătorii sau giranții unor infrastructuri critice să respecte niște standarde de funcționare. Nu vorbim de expropriere. Nimeni nu vine cu cuțitul și pistolul la poarta proprietarului sau aceluia care a concesionat un bun, dar îl obligă să respecte niște standarde, așa funcționează obiectivul sau termenul ăsta de infrastructură critică în toată Uniunea Europeană, toate statele.

Există Directiva din 2008 a Comisiei Europene, care prevede exact termenele în care agenții economici, dacă, de exemplu, gestionează sau administrează anumite infrastructuri critice, se conformează standardelor pe care o entitate a Guvernului le stabilește pentru funcționarea acestor sisteme, și ele se fac în interesul consumatorului, al cetățeanului, care, până la urmă, cumpără sau primește serviciile pe care le furnizează aceste infrastructuri.

Nu este fizică nucleară ceea ce vă spun eu, este un domeniu administrat foarte bine de Directivele Comisiei Europene și care ar trebui, într-un fel, să

fie transplantate și pe solul Republicii Moldova atâta vreme, cât avem ambiția de a ne apropia de Uniunea Europeană.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Următoarea întrebare – domnul Candu.

Nu există pentru nimeni precizări.

Încadrați-vă...

Vă rog.

Domnule Candu,

Vă rog, următoarea întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Președinte.

Stimate domnule autor,

Scopul și intenția este clară. Însă, cel mai ușor, probabil, va fi să dăm câteva exemple.

Dumneavoastră, în articolul 3 la alineatul (1), la domeniul de aplicare, vorbiți despre bunuri din domeniul public, care, într-adevăr, sunt inalienabile, din punct de vedere al Constituției, însă la alineatul (2) vorbiți și despre cele din domeniul privat dacă se încadrează în noțiunea de infrastructură critică sau esențială.

Câteva exemple. Și, apropo, cu privire la retroactivitatea legii pentru precedentele tranzacții. Sistemul electroenergetic din Moldova, pe parcursul a 30 de ani, a fost transformat și, bineînțeles, s-au schimbat și proprietarii. Dacă să ne referim la Rețeaua de distribuție a energiei electrice din Centru și din Sud, ea a fost privatizată mulți ani în urmă, a existat Compania Union Fenosa anii trecuți. Foarte recent, a avut loc o tranzacție. La ora actuală, este un alt proprietar. N-o să dăm denumiri, că nu e corect în plen să vorbim despre proprietăți private. Dar, în fine, a avut loc o tranzacție. Atunci când a avut loc tranzacția, mulți se întrebau, în general: cine este cumpărătorul, de unde vine, de unde vin banii? Dar, într-adevăr, statul n-avea cum să intervină, deoarece e o tranzacție privată.

Acum, însă, dacă această lege este aprobată, reiese că statul, prin această instituție, poate revizui, interveni, inclusiv în tranzacțiile anterioare. Unu.

Și doi. Nu va deveni oare asta un element de corupție? Luând în considerare că știm noi cum se implementează legile și cum lucrează moldovenii, mai ales la nivelul unor funcționari, când vor fi astfel de tranzacții, inclusiv private, care vor fi blocate de o instituție a statului și care vor aștepta tot felul de recunoștință...

Doamna Zinaida Greceanîi:

A doua întrebare?

A doua întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Puteți s-o înregistrați ca a doua întrebare...

Ideea este... o să concluzionez... intenția este bună, dar am impresia că, dacă permitem, în primul rând, retroactivitatea legii, distrugem niște... un element, care se numește circuitul civil și securitatea circuitului civil, potrivit Codului civil și a Constituției. Pe de altă parte, riscăm să creăm o instituție coruptibilă sau care va avea elemente de corupție, în situația în care vor fi astfel de tranzacții.

Vă aduc aminte, noi avem Rețelele de Nord, care poate ar fi trebuit să fie transmise unor investitori străini, noi avem, astăzi, gazoductul care, iată, împreună cu România, e proprietar „Transgaz”-ul, dacă nu greșesc. Și alte elemente de genul acesta.

Și am dat exemplul numai în privința energiei, nemaivorbind deja de transport, nemaivorbind deja de alte obiecte.

Vă mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Vă mulțumesc pentru întrebare.

Domnule Candu,

Am să vă răspund în felul următor. În principiu, dacă să pornim din această perspectivă, orice instituție poate produce corupție. Oricare instituție la care dumneavoastră vedeți, vă referiți, poate produce corupție. Atâta timp cât această instituție nu este verificată, controlată în sine și nu merge după... mă rog, legea nu planează asupra ei.

Uitați-vă, atunci când, de exemplu, s-a înființat Serviciul Protecției Civile și Situații Excepționale, un serviciu indispensabil pentru viața oamenilor. De ce s-a format acest Serviciu? Pentru ca să răspundă la pericolul de foc, de incendii.

Acum 20 de ani în urmă nimeni nu era conștient de pericolul pierderii datelor personale. Și atunci statul... a apărut, cum se numește, Agenția pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. 20 de ani în urmă nimeni nu vorbea despre asta, că nu era o problemă. Cu cât societățile avansează, cu atât standardele de protejare a necesităților vitale ale populației cresc și se extind.

În acest moment, noi suntem în situația în care, pe de-o parte, să vedem efectele perverse, efectele negative ale unor preluări agresive de infrastructură critică, la care noi n-am răspuns adecvat. Și doi. Trebuie să ne

gândim pe viitor ce se va întâmpla dacă nu protejăm aceste spații vitale pentru viața oamenilor.

Vorbind despre retroactivitate, nimeni nu trebuie să promită că o să luăm infrastructura de la altcineva ca să o dăm altcuiva. Asta nu este stat de drept. Dar este obligația statului să introducă standarde de administrare pentru ca să protejeze cetățeanul atunci când, de exemplu, un proprietar privat care administrează, să zicem, o rețea de apă din... nu știu, Criuleni, din Orhei, din Nisporeni spune că da, eu de azi nu vă mai dau apă. Pur și simplu, nu vă dau apă, pentru că este rețeaua mea. Care este instrumentul de lucru al statului pentru ca să protejeze interesul cetățeanului de a primi necesitatea sa de bază – apă? Niciuna.

Ce își propune acest proiect? În primul rând, să existe un Registru la nivel național al infrastructurii critice.

Doi. Să existe standarde pe care să le aplice o comisie specializată pentru infrastructura esențială critică.

Și trei. Ajustarea cadrului legislativ din Republica Moldova la standardele care deja există în spațiul comunitar european. Pentru ca noi să începem a ne adapta la felul în care ne protejăm cetățenii noștri de preluări ostile, de intenții ostile, altele decât cele, cum să zic așa, teroriste. Pentru că ele sunt foarte multe. Și în acest fel cred că avansează și conceptul de bună guvernare.

Sper că am răspuns.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Filip.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mai avem încă, în afară de domnul Filip, doi deputați, inclusiv din partea dreaptă, și din centru.

Da, domnule Filip, vă rog.

Domnul Pavel Filip:

Domnule Munteanu,

Conform celor prezentate de dumneavoastră, proiectul vine într-un mod oarecare să transpună directivele Uniunii Europene. În același timp, Directiva 114/2008, la care se face referință, are un domeniu de aplicare restrâns: energie, transport, TIC. În proiect în articolul 4 sunt vizate mai multe domenii, inclusiv: mass-media, finanțe și creditare, resurse naturale,

sănătate publică, educație, cercetare, dar și altele. Care, totuși, este rațiunea extinderii, practic, pe toate sectoarele? Și dacă este o analiză în acest sens?

Mai ales că am văzut că asociațiile de business consideră acest lucru ca un abuz și o reglementare disproporționată. Exact în contextul celor spuse de către dumneavoastră, există infrastructuri critice care pot influența calitatea vieții sau securitatea statului, dar nu le putem pune pe toate aici.

Domnul Igor Munteanu:

Bună întrebare.

Vă mulțumesc, domnule Filip.

Să știți că, sigur, cu businessul uneori suntem de acord, uneori nu suntem de acord. Dacă ei văd un efort suplimentar pe domeniul de aplicare a unor standarde, ei vor considera, în primul rând, ca niște cheltuieli în plus.

Noi trebuie să ne asigurăm în prima etapă de implementare a acestui proiect că statul are o politică, statul știe care sunt standardele și statul are un Registru la nivel național asupra domeniilor în care aceste standarde de protejare se pot aplica.

Este adevărat ceea ce ați spus dumneavoastră, că am pus în acest proiect mai multe domenii, pe care eventual s-ar putea aplica. Dar dacă înțelegeți conceptul și dacă vom cădea de acord asupra utilității unui asemenea instrument inexistent în acest moment, putem să restrângem domeniile la cele mai importante, de la 7 la 3 de bază, dar să avem posibilitatea de a aplica un instrument care să ne asigure că aceste infrastructuri critice nu sunt preluate agresiv în defavoarea sau în dezavantajul populației.

Până la urmă, Parlamentul și alte instituții ale statului trebuie să aibă un singur obiectiv: să protejeze populația de intenții ostile și să protejeze de pericole, de riscuri.

Or, evident, acest proiect a fost sprijinit de Comisia securitate națională, am avut discuții largi, cu anumite critici.

Și dacă putem să-l aprobăm în prima lectură, cu siguranță, o să-i dăm viteză prin perfecționarea lui în lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți... Nu mai aveți întrebare.

Următoarea întrebare – domnul Alaiba.

Domnul Dumitru Alaiba:

Mersi mult.

Domnule Munteanu,

Ideea este, desigur, bună și eu sper că noi o s-o susținem cu toții. Dar eu am două întrebări. Prima fiind, totuși, atribuțiile acestei comisii sunt semnificative, nu vi se pare că... Și referitor la articolul 10 specificat fiind că Guvernul este instituția care, de fapt, formează această comisie. Nu vi se pare mai oportun ca această comisie să fie fondată și, mă rog, membrii comisiei să fie selectați de Parlament? În primul rând, din cauza puterii și atribuțiilor pe care le obține această comisie.

Și în al doilea rând, eu văd un avantaj în a asigura acest echilibru și să putem verifica. Parlamentul să aibă atribuția, inclusiv prin această comisie... Adică, nu Parlamentul direct, dar această comisie subordonată Parlamentului să poată verifica acțiunile Guvernului.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc pentru întrebare.

Vreau să mă credeți, este ultimul lucru la care m-am gândit eu ca prin acest proiect să plodim mai multă birocrație. Dar este o problemă, pe care trebuie s-o rezolvăm, legată de protejarea și garanțiile de funcționare a infrastructurilor critice. Este aproximativ ceea ce a sugerat sau a menționat domnul Candu, dacă comisia în sine n-ar putea să devină o sursă de corupție sau o sursă de probleme. Acum sigur că noi trebuie să luptăm contra corupției, indiferent de formele pe care le exprimă.

Probabil că ar fi o idee, de exemplu, să examinăm și posibilitatea de a subordona comisia Parlamentului. Dar vreau să vă întreb și nu vă supărați, dar CNPF-ul, dar alte instituții sunt mai sustrate riscurilor în acest moment sau nu? Deci totul ține de om, de aplicarea legii și de practicile pe care această comisie le va îndeplini.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Alaiba,

A doua întrebare?

Vă rog.

Domnul Dumitru Alaiba:

Absolut de acord, eu în nici un fel nu justific autoritățile la moment subordonate Parlamentului. Pur și simplu, impresia mea este că am asigura acest „checks and balances”. Pentru că atribuțiile, de fapt, la moment sunt toate la Guvern, APP-ul, Ministerul Economiei ș.a.m.d.

Având un echilibru de partea astălaltă, noi am putea asigura această concurență, dacă vreți, sănătoasă între aceste două entități, respectiv, inclusiv prevenind corupția.

A doua întrebare, poate mai mult tehnic, referitoare la finanțarea acestei comisii. Pentru că n-am văzut prevederi în proiect. Cum este finanțată? Din ce resurse?

Domnul Igor Munteanu:

Este o comisie finanțată din bugetul de stat.

Domnul Dumitru Alaiba:

Probabil ar fi cazul să indicăm, nu?

Domnul Igor Munteanu:

Sigur. Sunt de acord, sunt anumite slăbiciuni ale acestui proiect pe care le-am observat pe parcursul consultărilor.

Vreau să vă spun că acest proiect a fost consultat cu mai multe asociații care lucrează în acest domeniu sensibil al politicilor publice și al securității naționale. Dar este clar că acest proiect trebuie să fie îmbunătățit pentru lectura a doua. Și, evident, să ajungem și la o evaluare de impact a proiectului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Jizdan.

Domnul Alexandru Jizdan:

Stimate domnule Munteanu,

Adevărat, noi în cadrul comisiei demult ne chinuim cu proiectul acesta. Aparent îi o idee bună, dar mi se pare că funcționează pe formula: totul îi bun, dar nu lucrează, nu știu din ce cauză.

Avizul Guvernului pe mine mă îngrijorează, dacă vreți. Este un aviz care indică la multe neconcordanțe. Și din câte cunosc eu, în cadrul Serviciului de Informații și Securitate există pașaportizarea obiectelor critice.

Întrebarea mea. Nu ați încercat dumneavoastră să discutați totuși cu reprezentanții Guvernului, care au venit cu acest aviz? Și în aviz expres indică toate aceste neconcordanțe care, din punctul meu de vedere, dacă ar fi o discuție cu colegii de la Serviciul de Informații și Securitate, cu reprezentanții Guvernului, noi mai încrezut am merge, am veni în plenul Parlamentului și am susține acest proiect.

Dar multitudinea de divergențe și de obiecții cu care vine Guvernul, pe mine mă face să fiu un pic mai rezervat în susținerea acestui proiect.

Vă mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Vă mulțumesc, domnule Jizdan.

Intenția acestui proiect este de a adapta Republica Moldova la standardele Comisiei Europene pe domeniul protejării infrastructurii critice. Faptul că există o pașaportizare ca proces inițiat în serviciile speciale, aceasta nu înseamnă că această informație este folositoare și altor entități, decât acestui serviciu în acest moment.

Aplicarea unor standarde care există în Comunitatea Europeană presupune și ideea de surse deschise, pentru ca să te informezi asupra intrării într-un anumit domeniu sau neintrării, care, de exemplu, sunt standardele pe care businessul privat, atunci când concesionează sau privatizează o infrastructură, cât de cât trebuie să le respecte.

Or, despre acest lucru de cele mai multe ori nu există. Săptămâna viitoare avem o discuție în cadrul Comisiei de control al finanțelor publice pe aplicarea parteneriatului public-privat. Ori această lege este cea mai periculoasă posibil din cele care există în Republica Moldova, pentru că nu oferă nici un fel de garanție și nici un fel de instrument de a aplica legal obligațiile părților, public și privat.

Aceeași chestie se întâmplă și cu infrastructura critică. Avem servicii speciale, da, care au pașaportizare, dar de facto toată infrastructura critică este „varză” sau cea mai mare parte este „varză”.

Pentru că nu există nici un fel de standarde și politică la nivel național pentru ca să o protejăm, să avem responsabilități alocate și să avem posibilitatea de a ne informa cum statul își apără această infrastructură critică din perspectiva cetățeanului, pe care noi trebuie să-l apărăm.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Jizdan,

Mai aveți întrebare? Nu aveți.

Următoarea întrebare – domnul Perciun.

Domnul Dan Perciun:

Domnule Munteanu,

Eu am o întrebare de clarificare, pornind și de la proiectul colegului Sergiu Litvinenco, care cumva la fel abordează subiectul respectiv, ideea de bază a căruia, dacă îmi aduc eu bine aminte, ținea de necesitatea unui aviz din partea Guvernului, în cazul în care se schimbă acționarul unui concesionar al unui bun critic pentru stat.

Și am vrut să vă întreb, în ce măsură o asemenea procedură este prevăzută în acest proiect de lege? Și dacă, în general, planificați eventual să le comasați poate? Dacă ca și în cazul cu Dumitru există anumite elemente complementare, care ar face poate ambele proiecte mai bune.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc pentru întrebare, domnule Perciun.

Nu exclud că ar fi posibilă o apropiere a celor două proiecte. Numai că domeniul lor de aplicare este oarecum apropiat, rimează, dar nu sunt aceleași. Proiectul pe care l-ați depus și este foarte interesant, este de a preveni preluarea forțată sau neforțată, sau legală a unor proiecte de infrastructură de către entități, inclusiv din off-shore-uri, entități care își ascund beneficiarul efectiv.

Iar acest proiect de Lege nr. 163 vorbește despre menținerea unui control riguros al statului asupra acestor infrastructuri critice, indiferent de proprietarul sau girantul acestor infrastructuri. Vedeți? Aceasta e o deosebire mare.

În al doilea rând, proiectul dumneavoastră intervine doar la momentul privatizării sau concesiunii. Iar acest proiect presupune o anumită plasă de protecție pentru obiectivele de infrastructură, indiferent la care, eu știu, segment sau episod, pentru ca statul să aibă cum interveni, pentru ca să apere cetățeanul, dacă este vorba de Edineț, Orhei, Cimișlia sau Cahul ș.a.m.d. Sau obiective de infrastructură unică, cum este Aeroportul sau Portul, sau alte ș.a.m.d. Ați înțeles logica.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Nu mai aveți altă întrebare.

Domnule raportor,

Nu mai aveți întrebări, vă rog să luați loc.

Rog raportul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică.

Domnule Sîrbu,

Vă rog, raportul comisiei, de pe loc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul de Lege privind protejarea obiectelor de infrastructură esențială pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, înaintat cu titlu de inițiativă de către un deputat în Parlament.

Potrivit autorului, prezenta inițiativă a fost elaborată în scopul stabilirii criteriilor de identificare a obiectelor de infrastructură esențială pentru asigurarea securității și ordinii publice, precum și a condițiilor, competențelor, procedurilor și instrumentelor de identificare, recunoaștere și protejare a infrastructurii esențiale.

Astfel, în sensul prezentului proiect de lege, termenul de „infrastructură esențială” reprezintă un element și un sistem sau o

componentă a acestuia, aflat pe teritoriul național, care este esențial pentru menținerea funcțiilor statului și societății, a sănătății, siguranței transportului, securității, bunăstării sociale ori economice a persoanelor și a cărei stare poate avea un impact semnificativ la nivel național, ca urmare a incapacității de a menține aceste funcții.

În conformitate cu articolul 3 din proiect, acesta se va aplica față de infrastructura esențială, care constituie bunurile în domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale, precum și față de infrastructura critică sau vitală, care constituie bunuri, obiective, active din domeniul privat.

De asemenea, autorul proiectului propune instituirea unei comisii pentru protejarea infrastructurii esențiale, componența și modul de funcționare a căreia va fi stabilită de către Guvern.

În conformitate cu procedura stabilită, proiectul a fost avizat de către Guvern, Centrul Național Anticorupție, comisiile parlamentare, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului. Au venit propuneri de la BNM și mai multe asociații.

Avizul Guvernului, în mare parte, este negativ, cu multe obiecții. Avizul CNA cu multe obiecții, în mare parte, este negativ. Foarte multe obiecții din partea Băncii Naționale și altor asociații.

Amendamentele înaintate asupra proiectului vor fi examinate de comisia sesizată în fond, la etapa pregătirii acestuia pentru lectura a doua.

În urma dezbaterii, comisia, cu votul majorității, a susținut conceptual prezentul proiect și solicită plenului Parlamentului aprobarea acestuia în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Stimați colegi,

Procedura de vot.

Stimați colegi,

Conform propunerii raportului Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, se propune aprobarea în prima lectură a proiectului nr. 163 din 21.04.2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este aprobat în prima lectură.

În prima lectură proiectul este aprobat.

Stimați colegi,

Eu vă propun până la pauză să mai examinăm două proiecte.

Unul este pentru lectura a doua, proiectul nr. 221 din 04.06.2020.

Prezintă raportul președintelui Comisiei control al finanțelor publice, domnul Igor Munteanu. Lectura a doua.

Domnul Igor Munteanu:

Stimați colegi,

Vă mulțumesc că am ajuns la această etapă de lectură a doua a proiectului nr. 221. Aș vrea să spun două cuvinte, înainte de a citi raportul comisiei pentru lectura a doua.

Vreau să spun că au fost formulate mai multe obiecții. Și așa cum ne-am obișnuit noi, proiectul aprobat în prima lectură este îmbogățit și este adus în corespundere cu o privire consensuală asupra obiectivului pe care trebuie să-l realizeze.

Toate obiecțiile, expuse în Raportul de expertiză ELO20/6581 de la CNA, au fost luate în considerare pentru lectura a doua, întregul text al proiectului fiind modificat, cu înlăturarea concurențelor dintre normele de drept și normele ce stabileau atribuții excesive impropriei sau contrare statutului entităților publice.

Terminologia utilizată pentru definirea și reglementarea tipurilor opiniilor de audit a fost ajustată legislației naționale și standardelor ISSAI 200, principii fundamentale a auditului financiar.

Au fost luate în considerare cea mai mare parte a argumentelor și obiecțiilor Guvernului.

Revenind la textul proiectului de Lege nr. 221 din 04.06.2020, subliniez faptul că acesta modifică mai multe legi normative, printre care: Legea nr. 181 a finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale; Legea nr. 158 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public; Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi; Legea privind administrația publică locală; Legea nr. 122/2003... Codul de procedură penală și Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Scopul acestui proiect nr. 221 este de a completa vidul legislativ existent în privința asigurării măsurilor și recomandărilor formulate de auditori și, totodată, de a elimina deficiențele și incoerențele normative în vederea depășirii problemelor legate de responsabilizarea entităților auditate, asigurarea continuității și transparenței activității Curții de Conturi, sporirea impactului rapoartelor de audit și simplificarea procedurii de sesizare a organelor de urmărire penală. *(Gălăgie în sală.)* Coroborate între ele, aceste amendamente pentru lectura a doua, propuse prin proiect, vor conduce la instituirea unor mecanisme funcționale de răspundere

managerială pentru ceea ce fac managerii: buna gospodărire, buna guvernare a unor organizații bugetare sau organizații întreprinderi de stat.

Principalele prevederi ale proiectului de Lege nr. 221 se referă la: perfecționarea mecanismului de răspundere a conducătorului autorității, instituției bugetare pentru administrarea neeficientă a bugetului instituției sau a patrimoniului public din gestiune, precum și pentru a preveni obstrucționarea activității auditului public extern, exercitat într-o autoritate publică; sporirea impactului auditului public extern, asigurarea continuității și transparenței activității Curții de Conturi; perfecționarea legislației privind exercitarea competențelor Curții de Conturi; instituirea unui cabinet ca subdiviziune structurală din interiorul Curții de Conturi; perfecționarea procedurii de sesizare a organelor de urmărire penală de către Curtea de Conturi.

Implementarea acestui proiect nr. 221 nu presupune nici un fel de cheltuieli bugetare suplimentare.

Este de menționat că instituirea cabinetului Președintelui Curții de Conturi, despre care am vorbit și data trecută, nu necesită resurse suplimentare, iar funcțiile urmează a fi instituite în limita statutului de personal existent.

Proiectul de lege în lectura a doua are 60 de pagini de concilieri dintre observațiile, care au fost adresate din partea multor entități: CNA, Direcția generală juridică, Guvern, Curtea de Conturi, dar și Programul SIGMA al OECD-ului care, de asemenea, a avut un rol foarte important în perfecționarea acestui proiect de lege.

Eu, în calitate de președinte al Comisiei de control al finanțelor publice, sunt convins că acest proiect pentru lectura a doua reflectă așteptările Curții de Conturi, reflectă dorința noastră de a face guvernarea cât mai eficientă, credibilă și mai aproape de standardele legale, și oferă auditorilor publici din Curtea de Conturi un instrument valoros, prin care bunurile, proprietățile, banii publici sunt mai bine gestionați.

Solicit sprijinul dumneavoastră pentru proiectul de Lege nr. 221 în lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Spuneți, vă rog, sunt... au fost amendamente, care n-au fost luate în considerare? Și dacă au fost amendamente ale deputaților, atunci, la sigur, trebuie să le oferim dreptul să prezinte amendamentele.

Domnule Munteanu,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Dacă doriți, aș putea trece articol cu articol, dar asta o să dureze vreo oră jumătate. Sunt 60 de pagini de raport.

Pot să vă spun că marea majoritate a observațiilor nu sunt din partea deputaților, ci sunt din partea unor instituții: CNA, Direcția generală juridică, Guvernul, OECD, Curtea de Conturi. Aceste... Sinteza este aici, a fost repartizată. Ea nu presupune, într-un fel, altceva decât faptul că am șlefuit cât de mult posibil pentru ca această Lege nr. 221 să funcționeze.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Întrebări?

Nu sunt din partea deputaților.

Stimați colegi...

Domnul Igor Munteanu:

Raportul pentru a doua lectură.

Doamna Zinaida Greceanîi:

E raportul pentru a doua lectură.

Eu de ce am întrebat dacă nu sunt întrebări? Fiindcă poate fi ca deputații, care au amendamente și să insiste, eu doar asta am menționat.

Domnule președinte,

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Se supune votului adoptarea în lectura a doua, în condițiile raportului prezentat de către Comisia control al finanțelor publice, proiectul nr. 221 din 4 iunie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i :

Sectorul nr. 1 – 22.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 22.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 19.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

Cu 59 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Stimați colegi,

Vă propun să mai examinăm un proiect și pe urmă pauză.

Proiectul nr. 468 din 26 noiembrie 2020.

Prezintă, din partea autorilor, domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea.

Nr. 468, nr. 11 de pe ordinea de zi.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

La prima vedere, este un proiect tehnic. Eu l-am prezentat și în diferite comisii. Este vorba despre întinderea timpului de trecere la desfășurarea activității în trupele de carabinieri prin contract. *(Gălăgie în sală.)*

Cunoașteți cu toții că legea, care se propune a fi amendată, presupunea că trecerea prin contract la activitatea sau desfășurarea serviciului în trupele de carabinieri urma să fie realizată până la data de 31 decembrie 2020.

Luând în considerare faptul că anul trecut a fost un an specific, noi am avut pandemie, unele decizii luate la nivel de Guvern, prin care s-a instituit moratoriu la angajări și acest moratoriu s-a răsfrâns inclusiv asupra Inspectoratului General de Carabinieri, unde 850 de funcții vacante... ele au fost înghețate și nu era posibil de semnat contractele de efectuare a serviciului în Inspectoratul General de Carabinieri prin contract, a făcut imposibilă realizarea acestei norme – trecerea la serviciul prin contract, până la data de 31 decembrie 2020.

De asemenea, reforma, care urma să fie realizată, ea era susținută inclusiv de partenerii externi, eu vorbesc de susținere financiară și, din cauza pandemiei, unele... sau mai bine spus, susținerea aceasta financiară a fost înghețată pe acest motiv. Din aceste considerente, nu s-au putut realiza până

la capăt prevederile legislației, prin care, începând cu 1 ianuarie 2021, serviciul în trupele de carabinieri să fie efectuat doar în bază de contract. De aceea acest proiect este supus dezbaterii astăzi. Bine, el urma să fie supus dezbaterii la ultimele ședințe ale Parlamentului din anul 2020, dar nu era încă pregătit de comisia sesizată în fond, de aceea îl dezbatem astăzi.

Eu rog susținerea proiectului.

La drept vorbind, așa un mic detaliu sau o mică paranteză, proiectul a fost discutat împreună cu reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne. Deci de la ei emană această inițiativă, noi doar o prezentăm. Este prezent domnul Lebedinschi, secretar de stat de la Ministerului Afacerilor Interne.

Dacă sunt careva întrebări suplimentare, eu cred că dumnealui o să poată să mă ajute în acest sens să răspundă suplimentar la unele întrebări care vor fi din partea deputaților.

Eu vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Bolea,

Nu aveți întrebări, cât de mult n-ați dorit.

Vă rog să luați loc.

Rog raportul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică.

Domnule Sîrbu,

Vă rog.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, și comunică următoarele.

Potrivit notei informative, proiectul prevede modificarea articolelor 37, 38 din legea sus-menționată în sensul amânării cu un an a termenului de preluare a atribuțiilor ce țin de restabilirea ordinii publice de către Inspectoratul General de Carabinieri.

Totodată, se amână cu un an obligația Guvernului de a aproba Planul de acțiuni, în baza căruia Inspectoratul General de Carabinieri va trece la îndeplinirea serviciului militar în bază de contract.

În rezultatul examinării, membrii Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică au propus, cu votul majorității membrilor săi, examinarea și adoptarea proiectului de lege în prima și în a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Suntem în procedura de vot.

Vă rog să fiți foarte atenți.

Și numărătorii, de asemenea.

Conform raportului Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, se propune aprobarea în prima lectură a proiectului nr. 468 din 26 noiembrie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Și acum...

Stimați colegi,

Vă rog să reveniți la locurile de muncă.

Toți colegii, vă rog.

Și acum se supune votului, conform propunerii Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, adoptarea în lectura a doua a proiectului nr. 468 din 26 noiembrie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 33.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 33.

Sectorul nr. 3?

Cineva spuneți la microfon sectorul nr. 3.

N-a votat nimeni?

Sectorul nr. 3 – 0.

58 de voturi, proiectul este votat în lectura a doua și finală.

Stimați colegi,

Pauză până la 13.05.

Domnule Candu,

De procedură?

Domnul Andrian Candu:

Da. Voiam să vă rog, doamnă Președinte și dragi colegi,

E un proiect foarte simplu și în două minute l-aș fi prezentat. Este vorba despre proiectul nr. 108, nr. 18 de pe ordinea de zi. Două minute. E proiect de hotărâre. Un vot și am plecat la pauză.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Colegii dacă acceptă, revin în sală. Văd că mulți au ieșit.

Acceptăm? Da.

Vă rog, cine îl prezintă?

Domnule Candu,

Da, vă rog.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult pentru înțelegere.

Dar, de fapt, nu e doar colegialitatea noastră, dar însuși subiectul care e foarte important. Dar n-o să vă iau foarte mult timp.

Conflictul de pe malul Nistrului rămâne în istorie ca ceva foarte important și pe care noi îl comemorăm, în mod special victimele conflictului.

Proiectul de hotărâre, pe care am onoarea să vi-l prezint, este Hotărârea de Parlament cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă din Republica Moldova.

Iată că punctul 1 din acest articol prevede că ziua de 2 martie este Ziua Memoriei, în care noi îi comemorăm pe cei căzuți în conflictul armat. Dar pe lângă cei căzuți, pentru care trebuie să trăim, să-i pomenim și să avem întotdeauna onoarea pentru ei și memoria pentru ei, dar sunt peste 20 mii de eroi care sunt în viață, unii cu dizabilități, unele cu urmări grave și pentru ei trebuie să ne exprimăm recunoștința.

Păi, iată, că acest proiect de hotărâre prevede câteva elemente importante. În primul rând, Ziua Memoriei, deci ziua de 2 martie să fie considerată Ziua Memoriei și Recunoștinței. Și în articolul II se recomandă

autorităților publice centrale, și veți vedea că acestea nu generează costuri pentru stat, sunt unele acțiuni care se propun, în mod special ce ține de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova privind organizarea de evenimente, expoziții, ca pentru viitor să formeze și o arhivă.

Adică, cu alte cuvinte, ceea ce a fost trăit acum 29 de ani, 28 de ani să rămână în memorie și să avem și o recunoștință față de ei.

Un proiect foarte simplu și cu o notă informativă simplă, dar extrem de important.

Și vă mulțumesc foarte mult.

Dacă sunt întrebări, cu mare plăcere vă răspund.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă rog să luați loc.

N-aveți întrebări.

Rog Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Domnule Lebedinschi,

Vă rog, raportul comisiei.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Urmare a dezbatelor, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, cu votul membrilor prezenți în ședință (7 – „pro”), propune proiectul de Hotărâre nr. 108 din 06.03.2020 spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Supun votului adoptarea proiectului de Hotărâre nr. 108 din 6 martie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este adoptat.

Pauză până la ora 13.10.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Doamna Zinaida Greceanîi:

Să vedem dacă avem cvorum.

Secretariatul,

Vă rog să aveți grijă.

Domnule Bolea,

Vă rog.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 11.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Sectorul nr. 2 – 11.

Numărătorul în sectorul nr. 1? Câți avem, câți deputați avem în sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 21.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 21.

Sectorul nr. 3?

Cineva în sectorul nr. 3 are grijă?

Mai așteptăm?

Vă rog să-i căutați, să începem ședința. 2 au mai venit, încă 4.

Stimați colegi deputați,

Pe unde sunteți prin Parlament, vă rog să reveniți la locurile de muncă.

Haideți să vă autonumărați voi singuri. Încă două persoane ne trebuie.

O să trebuiască să le dăm câte o medalie pentru salvator. (*Voce nedeslușită din sală.*)

A, neapărat. O să ajungem și la aceea.

Stimați colegi,

Următorul proiect de lege, care se supune examinării, este proiectul nr. 513, nr. 5 de pe ordinea de zi, nr. 513 din 11.12.2020.

Prezintă domnul Bolea.

Vă rog.

Nr. 513 din 11.12.2020. La mine este scris raportor domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Stimați colegi,

Se prezintă raportul asupra proiectului de Lege pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 39 despre statutul deputatului în Parlament. Dar acest proiect urma să fie prezentat de un reprezentant al Președinției. Dacă o să-mi permiteți, eu pe scurt am să vorbesc despre el. Deci inițiativa este foarte simplă.

Cunoașteți cu toții că la numire, alegere, persoanele cu funcții de demnitate publică urmează se depună un jurământ, care este indicat în lege. Celelalte funcții de demnitate publică numite sau alese deci este prescris în legea cu privire la funcționarea... cu statut de demnitate publică.

Numai în Legea despre statutul deputatului în Parlament nu se vorbește despre faptul că deputatul, fiind și el o persoană cu funcție de demnitate publică, urmează să depună în acest sens un jurământ.

De aceea se propune la articolul 2... de aceea se propune la articolul 2 din Legea nr. 39 despre statutul deputatului în Parlament să fie introdus un nou alineat (4¹), care sună în felul următor:

„După validarea mandatului de către Curtea Constituțională, deputatul depune în fața plenului Parlamentului jurământul, al cărui text este prevăzut la articolul 79 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Tot?

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți întrebări.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog, întrebarea dumneavoastră?

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule Bolea,

Deputatul este alesul poporului, alesul cetățeanului. Și nu cred că în Parlament el trebuie să depună jurământul. Jurământul aceasta-i conștiința deputatului în fața celor care l-au ales. Mai ales noi, acei care am câștigat circumscripția, ce treabă, cui să-i dau? Lui Dodon, să-l chem, să-i depun jurământul? Cui să-i depun jurământul?

Domnul Vasile Bolea:

Jurământul poporului, care v-au ales pe dumneavoastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Totul la timpul lui.

Da, mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

O întrebare foarte simplă, nu știu, către autor, către domnul Bolea? Dar pentru ce îi acest lucru? Iată ce se schimbă? Orice lege trebuie să vină... Noi o să avem mai puțini traseiști în Parlament după aceasta, mai puțini fugari, „kulioace” mai puține? Într-adevăr, care este scopul? Iată de ce, de ce trebuie chestiunea aceasta? Ce se schimbă după aceasta?

Domnul Vasile Bolea:

Deci, în primul rând, stimați colegi, încă o dată reiterez. Noi avem un Președinte ales. Din păcate... din păcate, atestăm că Președinția manifestă o neglijență față de atribuțiile sale. Și nici măcar nu au venit astăzi să prezinte în fața Parlamentului acest proiect.

Cum n-au fost și candidații desemnați la funcția de miniștri ieri în Comisia juridică, să vină să prezinte, cel puțin, documentele care sunt prescrise de lege. În primul rând.

Într-al doilea rând, dacă dumneavoastră considerați că nu trebuie nici o persoană cu funcție de demnitate publică să vină să depună jurământul, atunci eu cred că, după logica dumneavoastră, trebuie să excludem obligativitatea depunerii jurământului în fața poporului și în fața reprezentanților poporului aici în Parlament, pentru judecătorii Curții Constituționale, pentru membrii altor instituții, care sunt sau au statut de persoane cu funcții de demnitate publică.

Deci eu încă o dată v-am spus, ideea proiectului este următoarea, că sunt foarte multe funcții de demnitate publică, deci ele sunt prescrise în Legea privind statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, care depun jurământ în fața Parlamentului, reprezentanților poporului.

Unica funcție... membrii Parlamentului care nu depun acest jurământ. Și în vederea coroborării prevederilor legii și cu prevederile Constituției, deci s-a propus ca și deputații în Parlament, după ce sunt validate mandatele de deputat de către Curtea Constituțională, să vină și să depună în fața poporului acest jurământ, care este prescris în articolul 79 alineatul (2) din Constituție.

Dacă considerați că nu este necesar, deci voia dumneavoastră. Dar dacă să coroborăm prevederile legislației cu Constituția, atunci ar trebui lucrul acesta să-l facem.

Mai mult decât atât, eu vă aduc minte că a fost aprobat în prima lectură în legislatura trecută proiectul Codului parlamentar, unde de asemenea este

prevăzut că deputații, după ce mandatele lor sunt validate de către Curtea Constituțională, urmează să depună în acest sens un jurământ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Slusari,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Alexandru Slusari:

Tare ne place nouă simbolismele, cea mai simbolică țară suntem și cea mai săracă totodată.

Domnul Vasile Bolea:

Dacă nu vă plac simbolismele, atunci nu trebuie să participăm la...

Domnul Alexandru Slusari:

Eu am a doua întrebare.

Domnule Bolea,

Eu am a doua întrebare.

Domnul Vasile Bolea:

Nici simbolismele nu trebuie să existe, nici procedura de desemnare sau de jurământ.

Domnul Alexandru Slusari:

Lăsăm noi...

Domnul Vasile Bolea:

... jurământ al Președintelui țării și altor funcționari în acest stat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Ascultați a doua întrebare.

Domnul Alexandru Slusari:

Am întrebare către dumneavoastră în calitate de jurist. Vreau să știu expres... faceți trimitere la câteva legi, unde este expres prevăzut, în Constituție sau în altă lege, că deputații sunt obligați să depună acest jurământ? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Vasile Bolea:

Dimpotrivă, ce?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Nu intrați în discuții cu sala.

Vă rog, răspundeți la întrebare și gata. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Vasile Bolea:

Deci eu am dat citire, stimați colegi, dacă vă pregătiți de ședință, acest proiect a fost introdus în ordinea de zi.

Încă o dată citez. După... se propune introducerea în Legea nr. 39 despre statutul deputatului în Parlament unui alineat nou (4¹).

„(4¹) După validarea mandatului de către Curtea Constituțională, deputatul depune în fața plenului Parlamentului jurământul, al cărui text este prevăzut la articolul 79 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Filip.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule Bolea,

De fapt, întrebarea mea vine tot în spiritul întrebărilor, pe care le-au pus colegii. Noi avem destule exemple de nerespectare a jurământului de către unii demnitari. Dar acum la modul practic, pentru că ați vorbit de o coroborare cu spiritul Constituției. Dar ce se întâmplă dacă deputatul nu depune jurământul? (*Voce nedeslușită din sală.*) Ce se întâmplă dacă... ce, nu se validează de Curtea Constituțională? Când depune jurământul, până la validare, după validare? Deciziile adoptate, de pildă, în Parlament cu votul unor deputați, care n-au depus jurământul, sunt valabile, nu sunt valabile?

Din punctul meu de vedere, noi aducem mai multă confuzie. Pentru că venim cu un proiect de lege, dar ori modificăm Constituția ca să fie prevăzut acest lucru, ori atunci noi o să aprobăm un proiect de lege absolut populist și inutil.

Domnul Vasile Bolea:

Deci cu referire la una din întrebările dumneavoastră, că ați adresat vreo 3–4. Eu încă o dată citez: „După validarea mandatului de către Curtea Constituțională, deputatul depune în fața Parlamentului jurământul”. Nu înainte și așa mai departe... Se vorbește despre după validarea de către Curtea Constituțională.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Domnule Filip,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Vasile Bolea:

Că deputatul intră în exercitarea funcției, odată fiind ales, cu condiția validării de către Curte a rezultatelor alegerilor și validării mandatelor.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Este clară poziția.

Domnule Filip,

A doua întrebare.

Domnul Pavel Filip:

Doar că ați spus că am pus 2–3, ați ales numai una.

Ce se întâmplă dacă deputatul nu depune jurământul?

Domnul Vasile Bolea:

Deci la întrebarea aceasta proiectul de lege nu dă un răspuns. Probabil că, pentru lectura a doua, noi ar trebui să prevedem careva norme, care să reglementeze asemenea situații. (*Gălăgie în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Haideți... eu la toți...

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Maria,

Apăsați microfonul, doamnă Maria, dacă vreți să adresați întrebarea. Sau vorbiți cu dumneavoastră?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea...

Domnul Vasile Bolea:

Parcă sunteți domnul Poleakov din „Наша Russia”, vorbiți cu televizorul sau... (*Gălăgie și râsete în sală.*) Bum-bum-bum, bum-bum-bum. Eu...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Vă chem pe toți la calm.

Și vă rog foarte mult să vorbiți doar atunci când este microfonul conectat.

Vă promit că la toți vă ofer să acordați întrebările pe care le aveți dumneavoastră.

Următoarea întrebare – domnul Plîngău. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Dinu Plîngău:

Mersi.

Domnule președinte Bolea,

De principiu, am spus părerea mea și la... în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități, de principiu, nu văd nici o problemă ca toți funcționarii cu demnitate publică să depună jurământul. Acest concept este în multe parlamente europene. Doar că și în cadrul Comisiei juridice am avut mai multe întrebări tehnice, unele din care le-a acordat și domnul Filip. Proiectul nu știu dacă rezolvă în totalitate problema și se va ajunge doar la un simbolism care, nu știu, o procedură, care este – bine, nu este – nu este, adică nu va rezolva, practic, nimic, nici nou, nici vechi.

Respectiv, poate de gândit la un concept, chiar pe modelul pe care la enunțat domnul Filip, de modificare a Constituției în care să se prevadă, ca și în cazul altor funcții de demnitate publică, să fie obligatorii pentru... și pentru deputați să depună jurământul, în conformitate cu anumite prevederi. Și, în cazul în care el încalcă jurământul, să fie constatarea încălcării Constituției Republicii Moldova. Sau să fie prevăzut în proiectul de lege anumite sancțiuni sau anumite clarități: ce se întâmplă, în cazul în care el nu depune jurământul, ce se întâmplă... când deputatul trebuie să depună jurământul, care sunt consecințele încălcării jurământului și așa mai departe? Adică proiectul este... din punctul meu de vedere, incomplet, chiar dacă eu consider că este foarte OK și deputații să depună jurământul, că această practică este și în multe parlamente europene.

Domnul Vasile Bolea:

Stimate coleg,

La acest capitol vreau să remarc următoarele. În raportul pentru prima lectură, unele idei de-ale dumneavoastră sunt reflectate. Eu undeva aș fi de acord că trebuie să prevedem anumite sancțiuni. Și tot în Legea nr. 39 putem să indicăm că sub sancțiunea nulității sau ridicării mandatului, ar putea să prevedem lucrul dat că, dacă nu se depune jurământul sau se încalcă, că au existat... în legislatura precedentă, asemenea idei că pentru funcții de demnitate publică acele persoane, care depun jurământul și, în procesul activității sale, îl încalcă, ar putea să fie sancțiunea de ridicare a mandatului – încălcarea jurământului care a fost depus. (*Gălăgie în sală.*)

Și aici noi am putea... eu știu, pentru lectura a doua, să dezvoltăm aceste idei și să prevedem, cu toții împreună, unele sancțiuni pentru încălcarea sau nedeplinirea jurământului de către deputați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Dinu Plîngău:

Mai degrabă o precizare. Pentru că, iarăși, ne întoarcem la prevederile constituționale la care au făcut trimitere și colegii, pentru că mandatul deputatului este imperativ, adică dacă pui sancțiune de ridicare a mandatului deputatului este în contradicție cu prevederile constituționale. De asta proiectul, cumva, de principiu, este OK, doar că el trebuie să fie prevăzut în cadrul constituțional, adică în Constituție să fie scris: „Dacă deputatul încalcă jurământul, atunci i se ridică mandatul” sau ceva de genul ăsta. Toată aceasta să fie în cadrul constituțional.

Domnul Vasile Bolea:

Eu am înțeles.

Stimate coleg,

Ridicarea mandatului este prevăzută de către... nu de către Constituție, dar de către lege. Și una din... (*gălăgie în sală*) mă rog, unul din motivele ridicării mandatului este nerespectarea Legii cu privire la ANI, de exemplu, depunerea sau nedepunerea și rămânerea definitivă a unei constatări de către Autoritatea Națională de Integritate, sau condamnarea, bunăoară, a deputatului la privațiune de libertate și astfel, existând această interdicție de exercitare mai departe a mandatului de deputat. Aceste sancțiuni sunt deja în lege. (*Rumoare în sală.*)

Noi am putea să prevedem încă unele prevederi referitoare la depunerea sau nedepunerea jurământului, sau încălcarea lui.

Eu vreau să vă aduc aminte că, bunăoară, judecătorii Curții Constituționale, ei încep exercitarea, și nu numai judecătorii Curții Constituționale, dar și alte funcții de demnitate publică, încep exercitarea acestor atribuții, pe care le au conform legii, imediat după ce depun acest jurământ.

Și ați văzut procedurile. Ei vin în fața Parlamentului, depun acest jurământ, subsemnează și aceste lucruri se păstrează, pe viitor, în dosarele lor personale și în dosarele acestor hotărâri, care sunt luate în Parlament vizavi de numirea unei sau altei persoane în funcție, într-o funcție de demnitate publică.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Domnule Bolea,

Înțeleg că inițiativa aparține șefului dumneavoastră de partid și dumneavoastră cu orice preț...

Vă rog, nu comentați. Ascultă, ai răbdare. Da, comentator.

Așteaptă. Am întrebarea și ascultați.

Domnul Vasile Bolea:

Nu vă enervați, domnule Reniță. Sunteți ambasador, trebuie să fiți mai indulgent, mai calm.

Domnul Iurie Reniță:

Nu, luați-vă ambasadori de ai voștri cu anabolizante. Vreți de acei ambasadori?

Domnul Vasile Bolea:

Trebuie să fiți mai calm.

Domnul Iurie Reniță:

Da, cu anabolizante. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Respectați-vă unul pe altul.

Domnul Iurie Reniță:

Eu am întrebare concretă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Puneți întrebarea.

Vă rog, acordați întrebarea. Nu cheltuiți...

Domnul Iurie Reniță:

Dar vedeți că comentează, nici nu reușesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Puneți întrebarea.

Domnul Iurie Reniță:

Comentator.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Comentați dumneavoastră.

Da, vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Domnule Bolea,

Vroiam să întreb: este vreun articol stipulat în Constituție care prevede că reprezentantul Forului Suprem Legislativ, care sunt deputații sau deputatul, trebuie să depună jurământul? Una.

Jurământul deputatul îl depune în fața alegătorului în momentul în care este ales. Și cred că acesta este cel mai important jurământ pe care el, deputatul, îl depune în fața alegătorilor și alegătorii îi încredințează mandatul. Acesta este cel mai important jurământ.

În rest, ideea, v-am spus, mi se pare absolut neavenită, deoarece nici Constituția n-a prevăzut. În cazul altor funcții de demnitate publică, e altă situație și avem alte circumstanțe în care ei sunt desemnați și își depun jurământul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Vă rog.

Dumneavoastră, vă înțeleg, răspundeți încă o dată la întrebare foarte clar, fără ca să comentați. Nu intrați în discuții aberante.

Domnul Vasile Bolea:

Deci, doamnă Președinte,

Eu, de asemenea, am fost ales deputat și pe circumscripție, și pe listă de partid, eu nu țin minte să fi dat solemn vreun jurământ în fața cetățenilor. Eu conștientizez că am anumite obligații față de cetățenii care m-au mandatat. În primul rând, obligația să-i reprezint în Forul legislativ. Dacă domnul Reniță a depus vreun jurământ, nu țin minte acest lucru. Sau poate l-a făcut în mod secret, „чтобы никто не догадался”.

Deci esența proiectului este una foarte simplă, ca indiferent de cine, dar toate persoanele care au statut de demnitate publică să depună un jurământ. Chiar și miniștrii care sunt numiți de către Parlament, ei vin în fața Președintelui Republicii Moldova și depun acest jurământ, de asemenea, solemn sărută Drapelul de Stat al Republicii Moldova. Și este o procedură solemnă pe care o văd toți cetățenii. N-am văzut ca vreun deputat să facă acest lucru.

Deci se propune, de asemenea, în mod solemn, ca toți deputații, după ce sunt validate mandatele de către Curtea Constituțională, să o facă și ei, fiind persoane cu funcții de demnitate publică, cu statut de demnitate publică.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Reniță,

A doua întrebare.

Și vă rog să aveți respectul față de toți deputații și nu tutuiți pe nimeni, vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu am avut o întrebare foarte simplă vizavi de președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, vă rog, ce articol din Constituție prevede că deputatul trebuie să depună jurământ? Atât.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Vă rog, scurt răspunsul.

Domnul Vasile Bolea:

Citiți Constituția. Eu de trei ori am vorbit despre acest lucru. Dacă nu m-ați auzit, eu n-am de gând de cinci ori să vă repet.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Alaiba.

Domnul Dumitru Alaiba:

Mersi.

Domnule Bolea,

Tare ne mai plac nouă formalismele acestea deșarte și chestiile absolut de față falsă. Noi avem instituții care nu-s instituții, sunt clădiri cu inscripții pe ele. În aceste clădiri cu inscripții pe ele, inclusiv în această instituție, sunt oameni pentru care legea nu-i lege, dar e sugestie. Iar locul de la care dumneavoastră acum vorbiți, care în ideal e destinat pentru a vocifera voința poporului, foarte des, nu de dumneavoastră anume spun, este folosit pentru a promova falsuri și minciuni, și populisme.

Și acum eu chiar nu văd o problemă în esență, dar, totuși, ce o să se schimbe anume, iată, de la această lege, de la această inițiativă? Și cum anume noi o să facem așa, o să asigurăm să nu iasă ca în poezia cea pentru copii „El se jură că nu fură, dar l-am prins făcând alianță cu Șor”?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Eu v-aș ruga un lucru, la provocări să nu răspundeți cu provocări. Întrebare – răspuns. Foarte clar și fără comentarii.

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Dacă dumneavoastră nu vedeți ce poate să se schimbe, eu am să vă spun. În primul rând, o să se schimbe atitudinea Parlamentului față de Constituție.

Закон нужно уважать, господин Алайба. И закон нужно чтить, особенно Уголовный кодекс. Но, в первую очередь, я говорю о Конституции Республики Молдова.

Говоря о Конституции, я приведу вам или процитирую 56-ую статью Конституции, care prevede că: „Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în cazurile prevăzute de lege, depun jurământul cerut de ea”.

Почему наши граждане рядовые, которые идут и становятся военнообязанными, дают присягу, а Вы, как депутат, человек, который... Вас сюда народ направил, чтобы представлять их интересы, не хотите эту присягу давать перед народом? Вы считаете себя сильно умным?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnul Vasile Bolea:

Или Вам кажется, что Вы уже достигли небес и стали небожителем? Спуститесь, пожалуйста, на землю.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Alaiba,

A doua întrebare.

Domnul Dumitru Alaiba:

Domnule Bolea,

Nu eu sunt cel care încalc legi în acest Parlament. Eu nici măcar n-am spus că noi nu votăm sau votăm. Pur și simplu, rolul nostru e, într-adevăr, să înțelegem care este schimbarea de la fiecare vot pe care îl dăm. Și, iată, eu pot să votez de trei ori. Ați mai votat și cu transfugii ș.a.m.d. Dar, totuși, ce anume o să se schimbe în esență, iată, în acest Parlament? Sau în următorul, dacă vreți.

Domnul Vasile Bolea:

O să respectați Constituția, în primul rând.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

Referitor la respectați sau nu respectați, fiecare să vorbească pentru sine. А для Вас я напомню один библейский принцип или когда Христос сказал: «Кто без греха, первый бросьте в меня камень». Вы считаете, что Вы являетесь безгрешным человеком? Поверьте мне, у Вас в этих... (*rumoare în sală*) в ваших шкафах, там не только скелеты, там динозавров можно найти. Поэтому не зарекайтесь. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Candu.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă...

Domnul Vasile Bolea:

Покопаться в Вашем прошлом, там мамонты сибирские будут ОТДЫХАТЬ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Gata. (*Rumoare în sală.*)

Domnule Candu,

Vă rog, întrebarea.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumesc foarte mult.

Doamnă Președinte,

Vă mulțumesc.

Dragi colegi,

Nu prea înțeleg ce așa discuții și amuzament pe un subiect, care, până la urmă, ne consumă și timpul, și banii contribuabilului pe o idee parcă nobilă, etică, simbolică și, pe de altă parte, fără riscuri. În acest context, vreau să vă întreb, domnule președinte de comisie, eu sunt, de exemplu, un susținător al depunerii jurământului și am insistat ca această prevedere să se regăsească în Codul procedurilor parlamentare, care a fost votat în prima lectură. Fiindcă consider că și deputații trebuie să jure pe Constituție, să depună jurământ și cu mândrie și patriotism să se refere la mandatul pe care îl au din partea cetățenilor.

Sigur că există efecte juridice, sigur că trebuie să existe și efecte... inclusiv sancțiuni, în cazul în care nu se respectă jurământul, dar pentru asta

există și Parlament, să vină cu modificări și completări ulterior în legislație, inclusiv în Constituție.

Și, în acest context, vreau să vă întreb: în Comisia juridică la ce etapă se află acest proiect al Codului procedurilor parlamentare, care, probabil, ar rezolva inclusiv problema de astăzi?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Deci, stimate domnule președinte,

Noi am început lucrul asupra raportului pentru lectura a doua pentru proiectul Codului procedurilor parlamentare, noi l-am început în anul trecut.

Din păcate, din cauza situației pandemice și altor dificultăți, deci la moment suntem stopați. Dar, cu certitudine, în acest an, Codul procedurilor parlamentare va fi sau, mai bine zis, în această sesiune o să-l propunem pentru votare în lectura a doua.

De asemenea, dacă mi se oferă această ocazie, îndemn deputații să răsfoiască acel proiect, care a fost aprobat în prima lectură, și să vină cu propuneri, amendamente, care vor fi examinate de către comisie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Candu,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Andrian Candu:

Da, vă mulțumesc frumos.

Mai mult e un fel de sugestie și o adresare către colegii din plenul Parlamentului. Dacă noi vom crea legislație, doar că așa nu se poate sau așa se poate, atunci țara nu va avea progres.

Ideile bune care sunt trebuie implementate și cu consecințele. Altfel, nu ar fi apărut nici parcurile IT, care la fel aici se discuta în Parlament că nu se poate, deoarece este un alt sistem de impozitare, care n-a mai fost văzut în Republica Moldova și tot așa mai departe.

Inclusiv novațiile de genul acesta trebuie făcute cu curaj, cu determinare. Și, ulterior, consecințele juridice, inclusiv prin modificarea Constituției, dacă va fi nevoie.

Iată suntem 100 de oameni aici, haideți să semnăm o inițiativă legislativă, o trimitem la Curtea Constituțională, în șase luni îi dă avizul și am modificat Constituția. Un picuț de progres în mintea noastră, nu doar că aceasta se poate, sau aceasta nu se poate.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Recunosc că...

Domnul Vasile Bolea:

Sau prin interpretarea Constituției am putea să obținem o hotărâre a Curții Constituționale, care să ne indice că și deputații urmează să dea jurământul, ca fiind persoane cu funcții de demnitate publică.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Recunosc că i-am oferit doamnei Ciobanu doar o singură întrebare. De aceea recuperez.

A doua întrebare, doamnă Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

... deputați,

Igor Dodon, pe perioada mandatului, se credea un mic împărat. Și amintiți-vă, vă rog, de cum voia să-și subordoneze și Guvernul, și Parlamentul. În fiecare zi de luni, aveau loc „nareaduri” peste drum.

Acest proiect de lege a luat naștere atunci, când el a crezut că trebuie să controleze instituțiile principale ale statului, și uitând că Parlamentul, de fapt, că statul Republica Moldova este o republică parlamentară.

Domnule Bolea,

Eu, în calitate mea de fostă profesoară, vă sugerez să începeți cu poveștile din limba română... literatura română, că dumneavoastră chiar nu aveți niciodată, nici un exemplu din literatura română, vorbiți „cai verzi pe pereți”, cu părere de rău. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Oi, și aceasta a fost întrebarea?

Următoarea întrebare – domnul Himici.

Domnul Igor Himici:

Спасибо, госпожа Председатель.

У меня такой вопрос, уважаемый председатель комиссии.

Насколько я понимаю, мандат депутата становится действительным после принесения присяги?

Domnul Vasile Bolea:

Nu, deci deputatul intră în exercițiul funcției odată fiind ales în urma unor alegeri și sub sancțiunea... adică și cu ulterioara validare de către Curtea Constituțională.

Iată după validarea de către Curtea Constituțională, în decurs de 30 de zile, trebuie să fie făcută prima ședință solemnă a noului Parlament. Și, probabil, la această ședință solemnă deputații trebuie să depună jurământul.

Ulterior, dacă vin supleanții în Parlament, iarăși ei trebuie să fie validați prin hotărâre de către Curtea Constituțională și ei ar trebui să vină și să depună acest jurământ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, a doua întrebare.

Domnul Igor Himici:

И второй вопрос. В законопроекте написано, что депутат должен принести присягу перед пленумом, да? Но пленум – это 101 депутат.

Domnul Vasile Bolea:

Așa.

Domnul Igor Himici:

А что говорить, когда вновь избранный Парламент и все 101 депутат на начальном этапе без присяги? Перед кем приносят присягу эти 101 депутат?

Domnul Vasile Bolea:

Păi, în fața plenului Parlamentului. Doar la prima ședință de constituire a Parlamentului vin deputații, ei se întrunesc în plen, imediat după ce sunt validați de către Curtea Constituțională. Și la această ședință ei depun jurământul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Popșoi.

Domnul Mihail Popșoi:

Mersi.

Da, într-un fel explicația, probabil, a fost la întrebarea precedentă, că deputatul devine legal deputat odată cu validarea de către CEC și Curtea Constituțională. Respectiv, în fața plenului deja toți sunt validați. Nu se validează prin această depunere a jurământului.

Dar întrebarea mea, de fapt, este următoarea. Să-mi explicați conceptual, dacă suntem la prima lectură, care este totuși viziunea și esența acestui proiect?

Se dorește contribuția sau valoarea lui adăugată este contribuția la sporirea culturii politice, la valorificarea plenară a protocolului și ceremonialului parlamentar, la sporirea culturii politice în Republica Moldova, poate, la sporirea statutului deputatului în societate? Ceea ce îi

nobil, cele enumerate de mine anterior, și eu sprijin. Sau se caută o eventuală bătă ori un mijloc de a rări deputații din minoritatea parlamentară?

Pentru că în contextul culturii politice de la noi, există riscul, trebuie să acceptăm, în cazul în care o majoritate vrea să scape de unii deputați. Și dacă această măsură este imperativă și impunem penalitatea, că ai încălcat jurământul – la revedere, atunci cine constată încălcarea jurământului? Deci comportă anumite riscuri.

Dacă e prima parte, eu susțin plenar. Dacă îi cumva a doua parte, sunt riscuri și nu știu dacă pot să sprijin.

Vă rog să clarificați.

Mersi.

Domnul Vasile Bolea:

Cu certitudine, este vorba despre prima parte. Și eu am vorbit despre acest lucru. Noi avem și o obligație constituțională, stimați colegi, dar care nu este consfințită în Legea despre statutul deputatului în Parlament.

Cu referire la acea întrebare, iarăși pe care a adresat-o domnul Himici.

Domnule Himici,

Și în privința celorlalte funcții de demnitate publică, bunăoară, judecătorul Curții Constituționale, Procurorul General ș.a.m.d., mai întâi se adoptă decizia, de exemplu, hotărârea CSM-ului, hotărârea de Guvern, prin care sunt desemnați doi judecători, sau hotărârea... sau decretul Președintelui privind numirea Procurorului General. Și, imediat după aceasta, ei vin și depun acest jurământ.

Fix în acest context vorbim despre procedurile în cazul deputaților. Se organizează alegerile, se validează de către Curtea Constituțională și, imediat după aceasta, se întrunesc deputații în prima ședință și depun acest jurământ.

Sau când este vorba despre supleanți, se validează mandatul lor, ei vin și depun acest jurământ. Totul este în concordanță.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Popșoi,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Mihail Popșoi:

Doar o clarificare. Atât timp cât acest demers este unul care își dorește să contribuie la sporirea culturii politice, și nu este unul care vrea să impună anumite restricții sau să creeze anumite impedimente pentru deputați, și pornește de la sporirea statutului deputatului, dacă putem să spunem așa, atunci este un proiect, probabil, care merită sprijinul.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – doamna Babuc.

Doamna Monica Babuc:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Bolea,

Nu vedem nici o problemă în susținerea demersului acestei inițiative legislative, pentru că în aceasta rezidă în fond o datorie de onoare a deputaților ca înalți funcționari publici.

Și bineînțeles că aici nu putem vorbi sau, cel puțin, în accepția mea, de mecanisme care ar putea urmări deputatul, care ar încălca un jurământ.

Să fim serioși. S-au încălcat atâtea jurăminte și atâtea prevederi legale mult mai serioase, încât trebuie să tratăm acest lucru decât ca o abordare a deputaților, ca și a tuturor celor funcționari publici de înalt statut, care vin să-și demonstreze onoarea lor în fața cetățenilor.

Dar întrebarea mea este următoarea. Pe bună dreptate se manifestă... se stipulează în nota informativă că, de exemplu, la vecinii noștri, în România și în Ucraina, obligația de a rosti jurământul este condiționată de validarea alegerilor și a depunerii acestui jurământ. Iar în Rada Supremă, în Ucraina, depunerea jurământului se efectuează de către deputați sub sancțiunea încetării mandatului, în cazul refuzului de a respecta această condiție.

Noi avem un coleg în Parlamentul Republicii Moldova, care n-a participat nici la o ședință și este plecat din țară sub premise clare – de a fi condamnat de prima instanță.

Explicați-mi, cum va depune un asemenea deputat jurământul în plenul Parlamentului, de la ledul pe care-l utilizează el în comunicarea sa cu cetățenii sau cum va săruta Drapelul, așa cum ați spus dumneavoastră, domnule președinte? Și dacă nu ar trebui să existe în această prevedere legală sancțiunea, în cazul în care deputatul nu depune acest jurământ?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Stimată doamnă deputat,

În discuțiile și întrebările care au fost adresate de ceilalți colegi, am remarcat acest lucru. Și în raportul pentru prima lectură, pe care o să-l citesc, de asemenea, Comisia juridică a remarcat aceste aspecte. În primul rând, trebuie să vorbim despre data intrării în vigoare a acestei legi. Deci noi considerăm, în comisie, cel puțin, așa s-a vorbit, s-a ajuns la această

concluzie, că această lege sau această obligație să vină pentru următoarea cadență a Parlamentului, în primul rând.

În ceea ce ține de... iarăși, vorbim despre sancțiuni, sancțiunea nulității mandatului sau să fie retras acest mandat în cazul persoanelor care n-au depus acest jurământ, trebuie să discutăm în comisie, să îmbunătățim proiectul.

Dacă sunt careva idei, la lectura a doua, (*rumoare în sală*) noi am putea să le examinăm în așa mod ca acest proiect să fie îmbunătățit. Și să luăm bunele practici din celelalte țări, evident.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Doamnă Babuc,

Aveți a doua întrebare?

Stimați colegi,

Vă rog, liniște.

Doamna Monica Babuc:

Este o precizare...

Este clar, domnule președinte, că e vorba despre cadența următoare a Parlamentului și nu are legea o forță retroactivă. Doar că nimeni nu poate exclude că asemenea cazuri celui care se întâmplă acum nu s-ar întâmpla și într-o viitoare cadență, și atunci trebuie să prevedem acest lucru.

Vă mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

Cu certitudine, o să ne străduim pentru lectura a doua să...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Moțpan.

Domnul Chiril Moțpan:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule Bolea,

Eu sunt și ofițer, militar. Pentru mine, noțiunea de „jurământ”, de depunere a jurământului, înseamnă totul.

Am vrut să vă întreb: dacă acest proiect va fi votat, ar însemna că depunerea jurământului nu va mai admite traseism politic, votarea unor legi nocturne, obscure? (*Rumoare în sală.*) Și dacă admite acest lucru, vă asigur că și eu votez. Dar urmează niște... în cazul în care acest jurământ ar fi doar o chestiune fără urmări, atunci nu văd sensul care să... pentru ce ar trebui să-l discutăm? Și care ar fi consecințele încălcării jurământului?

Eu bănuiesc că va fi unul foarte clar.

Mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

Stimate coleg,

Referitor la consecințele încălcării acestui jurământ. Am vorbit anterior, trebuie să prevedem aceste consecințe pentru lectura a doua. Și vă îndemn și pe dumneavoastră să veniți cu propuneri în acest sens.

În ceea ce ține de jurământ, trebuie să intrăm în esența cuvintelor jurământului, pe care îl depune fiecare cetățean persoană cu funcție de demnitate publică: să nu încalce Constituția țării, să respecte legile ei, credința poporului țării și așa mai departe. Deci toată profunzimea acestor cuvinte, trebuie să intrăm în esența lor și să avem un comportament acătării în corespundere cu acest jurământ.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Moțpan,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Chiril Moțpan:

Nu, nu e întrebare, doar vreau încă o dată să înțeleg doar. (*Gălăgie în sală.*)

Eu am depus jurământul în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și îl respect până astăzi, pentru că sunt responsabil. Acest jurământ pe care l-ar depune deputații, în ce măsură îi responsabilizează, în ce măsură îi aduce în fața... de respectare a obligațiilor pe care le au față de cetățeni?

Domnul Vasile Bolea:

Domnule deputat,

Fiecare persoană ar trebui să fie una responsabilă.

Se mai întâmplă cazuri, când... nu știu, un comportament ușuratic poate să ducă dacă persoana încalcă legislația. (*Aplauze.*) Mă refer la... mă refer la prevederile Codului penal. Sau o anumită neglijență, sau... eu știu... (*rumoare în sală*) deci și pentru aceasta există legislația națională, inclusiv Codul penal, Codul contravențional, care pune la respect persoana respectivă.

Dar jurământul, eu încă o dată vă spun: trebuie să intrăm în... să pătrundem în esența cuvintelor, să respectăm Constituția țării. Iată... bine, n-am să intru în polemici, atunci când doamna Președinte, la procedura de

investire, a pus mâna pe Constituție și a jurat să respecte Constituția și legile țării, ieri am văzut că dumneaei a „scuipat” în acel jurământ, pe care l-a dat. O să mergem la Curtea Constituțională și o să vedem sancțiunea, care o s-o dea Curtea Constituțională, de fapt, la momentul respectiv, probabil, doar una politică.

Deci sancțiunile penale o să le dea, în cazul încălcării Codului penal, judecătorii Curții Supreme de Justiție. Deci pentru fiecare încălcare, inclusiv a jurământului, există anumite sancțiuni. Dacă se încalcă legea, poftim, primiți conform legii, dacă se încalcă Constituția, de asemenea. (*Gălăgie în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Carp.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Bolea,

În general, jurământul este o procedură plină de responsabilitate în sine, indiferent de funcția pe care o deții și simbolic, ea este destul de... încărcătură.

Acum la modul serios. Da, eu, în linii generale, din câte înțeleg, deputații sunt unicii funcționari cu demnitate publică... care nu depun jurământul. Restul, toată lumea, într-un fel sau altul, depun jurământ.

Întrebarea este: conținutul jurământului care o să fie, ce va fi în acest conținut al jurământului și care va fi răspunderea, în cazul când tu încalci, propriu-zis, acest jurământ?

De exemplu, în jurământ... când depune, scrie: va fi sau nu va fi, că deputatul să jure, că el nu va face majorități în baza unor rucsacuri, „kulioace” sau alte genuri. Deci care va fi răspunderea lui penală, în condițiile când el ia mită în „kulioace” pentru a forma majoritate parlamentară sau când ia în rucsacuri sau alte acțiuni care sunt și îl duce pe el la formarea acestei majorități? Iată, explicați-mi mie, cum vedeți dumneavoastră acest conținut în care un deputat se regăsește în acea formulare, pe care am spus-o eu, că el ia mită în „kulioace”, în rucsacuri și alte genuri de mită și cum el va răspunde, când depune, propriu-zis, jurământul?

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Carp,

Eu nu știu cum poate să răspundă, bunăoară, nu știu, un deputat, care, în 2015, a semnat pentru înaintarea la funcția de Prim-ministru a domnului Plahotniuc. (*Rumoare în sală.*) A trecut dintr-un partid în altul, de exemplu, fostul președinte a fost membru al unui partid PLDM, acum a format un alt partid.

Dar vorbind despre jurământ, stimați colegi, iată am Constituția în fața mea și am să citez ce prevede acest jurământ: „Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova...” Este ceva luat...? „... să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei”.

Deci sunt niște cuvinte cu un sens foarte profund. Dacă dumneavoastră nu simțiți profunzimea acestor cuvinte, îmi pare rău. Dar eu cred că fiecare persoană care are un statut de demnitate publică ar trebui acest jurământ să-l depună și să respecte acele cuvinte sub care semnează, inclusiv deputații.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Carp,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Lilian Carp:

Domnule Bolea,

Este adevărat, mai ales în condițiile când cineva a trecut din Partidul Comuniștilor și a devenit liderul Partidului Socialiștilor, chiar e retorică întrebarea pe care ați pus-o.

Iar în condițiile când ambasada unui stat străin îți cumpără ție bilet să zbori la darea de seamă prin Rusia. Și aici... eu destul de serios am spus, cum va răspunde el în condițiile date? Dar lăsăm asta la o parte.

Deci acum luăm altă situație. Unii deputați au cetățenia altui stat, dumneavoastră aveți vreo 7 în fracțiune, au declarat dragoste, supușenie față de acel stat și el devine deputat în Republica, of, Moldova. Acum el trebuie să depună că va respecta Constituția Republicii Moldova, iar în sine, da, sau el personal a dat jurământul că va respecta Constituția altui stat ș.a.m.d.

Spuneți-mi, vă rog, nu se bat cap în cap acest jurământ pe care dumneavoastră îl puneți cu acel jurământ care l-a depus el față de Federația Rusă sau alte state, în care au ei jurământul?

Domnul Vasile Bolea:

Deci eu, stimate domnule deputat, încă o dată vă spun, ca și deputat în Parlament la această întrebare nu pot să vă răspund. Dar eu cred că răspuns la întrebarea dumneavoastră ar putea să-l dea doamna Președinte al Republicii Moldova, doamna Maia Sandu, care a depus jurământ în acest sens, odată devenind Președinte al Republicii Moldova, și a depus inclusiv jurământ atunci când a obținut cetățenia României.

Deci dumneaei, având cetățenia și a Republicii Moldova, și a României, depunând și acolo, și aici jurământul, se află într-o asemenea situație și, probabil, dumneaei ar putea să dea un răspuns mult mai calificat la întrebarea pe care dumneavoastră ați pus-o. (*Rumoare în sală.*) Păi, eu

despre asta și vă spun, în Parlamentul Republicii Moldova noi nu depunem jurământ. Atunci când va fi modificată legislația și vom depune acest jurământ, probabil că atunci...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Clar.

Următoarea întrebare – doamna Koksal.

Doamna Ivanna Koksal:

Благодарю, уважаемая Председатель.

У меня нет вопросов к председателю комиссии, но я хочу привести пример принесения присяги депутатом. Я дважды избиралась депутатом в Народное Собрание Гагаузии и дважды приносила присягу депутата.

В законе АТО Гагаузия в Законе о статусе депутата в статье 4 говорится о том, что при вступлении в должность депутат принимает присягу.

Зачитаю короткий текст: «Клянусь при осуществлении полномочий депутата Народного Собрания Гагаузии соблюдать Конституцию Республики Молдова, Уложение Гагаузии, законы страны и автономии, честно и добросовестно исполнять возложенные на меня обязанности, служить становлению, процветанию автономии и благополучию ее народа».

Вот и все.

Ничего зазорного, ничего постыдного в этом нет.

Я считаю, что принесение присяги депутатом придает больше ответственности депутату.

Я не понимаю, почему так долго обсуждается данный вопрос?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Еще долго будем обсуждать.

Doamna Ivanna Koksal:

Спасибо.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – doamna Sajin.

Doamna Galina Sajin:

Mulțumesc. (*Rumoare în sală.*)

Desigur, nu-i nimic rușinos într-un jurământ și mai ales într-un jurământ sincer.

Apropo, de responsabilitate, care tot se invocă pe aici. Nu credeți că o majoritate formalizată, absolută constituită ar trebui și ea să dea un jurământ, ca pe urmă să nu se eschiveze că este sau nu este majoritate?

Și dacă tot vorbeți despre Constituție, despre respectări de legi, în cazul că adoptăm această lege, ce se întâmplă cu deputații care, de exemplu, în noaptea de 16 decembrie 2020 au votat un șir de legi în mod anticonstituțional?

Domnul Vasile Bolea:

În primul rând, la constituțional sau neconstituțional nu sunteți dumneavoastră, doamnă deputat, ca să dați aprecieri, este Curtea Constituțională. Dar ce se întâmplă într-un caz sau altul nu vă pot spune.

Eu țin minte când colegii dumneavoastră, înaintea alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019, au semnat cu sânge o declarație, un jurământ dat cetățenilor că nu vor face coaliții cu unii, cu alții ș.a.m.d. în Parlament, care după aceasta jurământul dat, pe care l-au subsemnat fiecare solemn, apropo, l-ați aruncat la coșul de gunoi.

Deci ce se întâmplă în cazul respectiv? Probabil că trebuie să aveți niște remușcări, cel puțin, morale. Asta ar putea să se întâmple. Dar eu cred că nici la capitolul „Moralitate” nu sunteți la nivelul cerului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamnă Sajin,

A doua întrebare, vă rog.

Doamna Galina Sajin:

Confundați Parlamentul, deputații cu niște membri de partid care au semnat nu un jurământ, dar un angajament. Și aș dori, totuși, un răspuns la întrebarea mea, dar nu comentarii la evenimente anterioare.

Domnul Vasile Bolea:

Eu v-am răspuns.

Doamna Galina Sajin:

Nu, nu ați răspuns.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Frunze.

Domnul Petru Frunze:

Mulțumesc.

Domnule raportor,

Noi cunoaștem că sunt unii deputați care au depus jurământul de credință, de fidelitate față de statul român. Și o parte din acești deputați...

Domnul Vasile Bolea:

Ce au făcut? Încă o dată.

Domnul Petru Frunze:

Au depus jurământul pentru a obține cetățenia română și și-au exprimat fidelitatea să respecte legislația României. Tot acei deputați, o parte din ei meditează împotriva statului român, dar ei au depus jurământul.

Cum va fi apreciat acum acest jurământ în fața poporului, când ei deja au dat un jurământ și-l ignoră total prin comportamentul lor față de statul român și acum se oferă acest jurământ poporului Republicii Moldova? Știm că este o nesimțire atunci când îți oferi jurământul, dar nu-l respecti. Oamenii vor crede că lucrul acesta se face, la fel, din interes material. Fiindcă mulți din deputații care au cetățenia română, ei spun că au dat jurământul statului român pentru interes material, pentru ca să poată circula liber în Uniunea Europeană, pentru a beneficia de careva înlesniri.

Dar oamenii vor crede că, la fel, vor da jurământul în fața lor, în fața poporului, pentru unele interese materiale.

Domnul Vasile Bolea:

Domnule deputat,

Eu nu fac parte din poporul român, eu sunt cetățean al Republicii Moldova, mă consider moldovean. Și de la naștere, fac tot posibilul ca să propășesc poporul Republicii Moldova. Noi nu suntem în Parlamentul României și eu n-aș putea să vă dau dumneavoastră răspuns la această întrebare, deoarece eu nu sunt cetățean român.

Dar vorbind despre poporul țării noastre, vreau să vă spun următoarele, că fiecare, probabil, din colegi ar trebui sau, probabil, prin activitatea sa îndeplinesc acest lucru, fac tot posibilul pentru a proslăvi acest popor, a menține acest stat, a lupta pentru integritatea, suveranitatea și independența acestui popor.

Eu, cel puțin, vreau să vă spun despre mine. În toată... inclusiv cariera mea sportivă, am făcut tot posibilul ca Drapelul Republicii Moldova să se arboreze și Imnul Republicii Moldova să cânte în toate statele unde împreună cu colegii mei de la echipa națională am reprezentat destoinic țara noastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Frunze,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Vasile Bolea:

Și lucrul acesta ar trebui să-l facă fiecare în orice sferă de activitate în care se manifestă.

Domnul Petru Frunze:

Eu m-am referit doar la valoarea jurământului. Și sunt cazuri atunci când acest jurământ este doar o acțiune care nu are nici o natură omenească. De aceea eu consider că propunerea respectivă, inițiativa respectivă este mai mult populistă și, practic, nu va schimba nimic în activitatea Parlamentului Republicii Moldova. Oamenii așteaptă de la deputați cu totul alte acțiuni, decât să ofere acest jurământ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Bîtca.

Domnul Vasile Bîtca:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte,

Domnule președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități,

Am așa o întrebare. De fapt, în Republica Moldova mai avem persoane cu funcții de demnitate publică, care nu depun jurământul, este vorba despre primari, președinții de raioane, consilierii raionali și consilierii locali.

Nu este relevant în aceasta că facem o schimbare în statutul deputatului. Dar eu vreau să văd care este părerea dumneavoastră, dacă în Legea nr. 436 sau în obligațiunile care prevăd persoanele date, pe care le-am enumerat mai sus, ar fi binevenită o asemenea atitudine și la celelalte persoane.

Mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

Cu două mâini „pentru”. Și nu numai, dar și în celelalte legi care reglementează activitatea altor persoane care au statut de demnitate publică.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Aveți a doua întrebare, domnule Bîtca? Nu.

Următoarea întrebare – domnul Nantoi.

Domnul Oazu Nantoi:

Da, stimate domnule raportor,

Iată eu mă uit în Constituția Republicii Moldova, articolul 55:

„Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.”

Și mie mi se pare că este firesc, când un șef de stat depune jurământul în fața poporului. Dar mă tem că nișel se devalorizează noțiunea de jurământ, atunci când 101 deputați, pe căi diferite, ajung în acest Parlament.

Sper că pe viitor Parlamentul va arăta altfel. Totodată, în legătură cu... deoarece mi s-a oferit cuvântul, am o mică precizare și o întrebare propriu-zis.

Precizarea se referă la angajamentul candidaților din partea Blocului ACUM, semnat la 18.02.2019, de a nu ne coaliza cu „binomul Plahotniuc-Dodon”. Noi ne-am coalizat cu Putin, pentru a-l elimina pe Plahotniuc. Pe urmă ne-am coalizat cu cetățenii Moldovei și l-am eliminat pe Dodon. Așa că noi am procedat corect.

Acum propriu-zis întrebarea. În sala aceasta sunt persoane cu mai multe cetățenii. E lucru, să spunem așa, firesc pentru Republica Moldova în situația de azi.

Dar ce ne facem în asemenea situație, când așa o persoană cum, de exemplu, Igor Dodon își ascunde cetățenia rusească?

Mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

Haideți să începem de la aceea că ați spus că diferiți deputați, pe diferite căi, nimeresc aici, în Parlament. Eu cunosc o singură cale prin care o persoană poate să devină deputat: în urma alegerilor în Parlament.

Dacă dumneavoastră ați nimerit, ați ajuns aici în Parlament pe altă cale, atunci spuneți-mi, vă rog, despre acest lucru. În primul rând.

Într-al doilea rând, eu chiar și la o emisiune televizată am spus, am să rog colegii, care au așa mai mulți bani prin buzunare, să-mi dea câte 100 de dolari, să vi le transmit atunci când de fiecare dată o să nominalizați cuvântul Dodon, Dodon, Dodon.

Igor Dodon nu este persoană cu funcție de demnitate publică. Nu este deputat în Parlament și nu mai este președinte. Dar dumneavoastră tot vă legați și vă legați de dumnealui. Aveți grijă de dumneavoastră, ca și deputați, ceea ce faceți.

Eu v-aș sfătui, într-adevăr, să vă comportați fix... cu toate că nu depuneți jurământ, fix în acel context prescris de Constituție și fix în contextul jurământului pe care îl depun celelalte persoane.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Novac.

Domnul Grigore Novac:

Mulțumesc, doamnă Președinte. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Tot după rând... tot după rând... tot după rând.

Domnul Grigore Novac:

Stimați colegi,

Eu mă uit, pur și simplu, și ascult foarte atent toate întrebările care au fost puse. Au fost puse întrebări de ordin tehnic, care îi logic să fie. Dar cred că 95 la sută de întrebări total sunt deplasate. Și am impresia că unii colegi deputați parcă s-ar teme să jure credință acestui stat, acestei țări care le-a oferit aceste fotolii în această sală, care le plătesc salarii ș.a.m.d. Și fug ca „acela de tămâie”, numai găsesc diferite invenții: dar dacă, dar nu știu ce, dar nu știu cum.

Eu cred că este un proiect destul de... și parcă toți spun că e un proiect bun. De ce ne temem noi până la urmă? Să jurăm credință acestei țări, unde ne-am născut?

Și colegilor din sectorul acela care se tem așa de tare că vor încălca cumva jurământul dat altui stat. Cei care dețin cetățenia Republicii Moldova și au obținut-o prin naștere nu au jurat credință acestei țări. Și n-ar fi rău s-o facă măcar deputații sau ceilalți demnitari despre care a spus domnul Bîțca, n-ar fi rău. E o idee bună și a dumneavoastră.

Dar de ce ne temem noi? Să jurăm? Ori poate dacă vă temeți să o faceți și lucrați pentru alte state, ieșiți și spuneți-o deschis: că nu pot să dau jurământul acesta, de atâta că încalc alt jurământ, pe care l-am dat altui stat.

În acest sens, doamnă Președinte, eu cred că discuțiile sunt deplasate de la...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu-mi propuneți 108, că este doar domnul Leucă și am să-i ofer cuvântul.

Domnul Grigore Novac:

Domnule Leucă,

Dacă dumneavoastră, poftim.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Leucă,

Vă rog, întrebarea dumneavoastră.

Domnul Ion Leucă:

Mulțumesc.

Doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Eu nu intenționez să adresez întrebări, dar am două întrebări. Una laconică și una cu comentarii. Am înțeles că inițiatorul acestui proiect este instituția prezidențială.

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Domnul Ion Leucă:

Ei știau că se discută acest proiect în Parlament astăzi?

Domnul Vasile Bolea:

Nu cunosc, sincer. Probabil că ei nu cunoșteau și ieri că în Parlament se discută ceea ce am discutat noi ieri. Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog.

Toate instituțiile care sunt, trebuie să se prezinte.

Domnul Vasile Bolea:

Sincer să vă spun...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea...

Domnul Vasile Bolea:

Agenda este una deschisă. Fiecare persoană poate să facă cunoștință cu această agendă. Iată erau aici la tribuna guvernamentală reprezentanții... și n-a venit nimeni să prezinte acest proiect, din păcate.

Domnul Ion Leucă:

Iată de aici reiese și întrebarea mea numărul doi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnul Ion Leucă:

Noi putem să dăm sute și mii de jurăminte în orice ipostază. În primul rând, deputații nu sunt funcționari publici, dar sunt persoane cu funcții de demnitate publică. Și prin alegerea lor ei eminentemente sunt în serviciul poporului cu jurământ sau fără jurământ. Aceasta îi obligă statutul și legea din 1994.

Dar cu respect spun că, după aproape 30 de ani, astăzi, în afară de memorie s-au mai amintit de cei care au dat jurământul și l-au respectat, unii cu propria viață. A apărut și cuvântul „recunoștință” în ceea ce privește ziua de 2 martie.

Eu mi-aș dori, dacă viitorii parlamentari vor veni în această sală, cu jurământ sau fără jurământ, să respecte promisiunile alegătorilor. Și în acest context, aceasta se referă și la instituția prezidențială, și la acei care au fost, și la acei care sunt, și la cei care vor mai veni prin vot direct sau vor fi aleși constituțional de Parlament.

Fiindcă este imoral să ceri moralitate de la o instituție supremă în stat cum este legislativul și de la membrii acestei instituții, când cineva își permite, și este prin Constituție și prin funcția deținută garantul respectării Constituției, suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, să-l numească pe un lider separatist președinte. *(Aplauze.)* Să depună flori la monumentul cazacilor, scuișând în memoria camarazilor mei, care au murit la Nistru, și să accepte bilet de avion, cumpărat de o ambasadă străină. *(Aplauze.)*

Iată aici noi trebuie să ne punem întrebarea: ce fel de jurământ vrem să dăm și în fața cui? Și ce moralitate avem? Și să ne uităm în oglindă.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

A fost o constatare. Vă rog să... Aprecierile o să ni le dea alegătorii. *(Voce nedeslușită din sală.)* Nu aveți, fiindcă ați avut două întrebări. Nu mai aveți nimic.

Vă rog.

Stimați colegi...

Domnule Bolea,

Vă rog să prezentați raportul comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Da, mulțumesc, doamnă Președinte.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de lege...

Un minut, două secunde.

Proiectul de lege prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către Președinția Republicii Moldova. *(Gălăgie în sală.)*

Un minut.

Conform notei informative, se menționează că proiectul de lege propus vine să armonizeze cadrul normativ în domeniu și să asigure uniformitatea procedurilor în partea ce ține de respectarea cerințelor privind depunerea jurământului de către persoanele care exercită funcții de demnitate publică, în special, cele care au obținut acest mandat, în mod direct, în urma alegerilor, a căror legalitate a fost confirmată de către Curtea Constituțională. Astfel, necesitatea stabilirii cerințelor de depunere a jurământului de către deputații în Parlament rezidă din însuși conținutul normei constituționale prevăzute la articolul 56 alineatul (2) din Constituție.

Subsecvent, alături de alte funcții de demnitate publică, prevăzute în anexa la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, urmează și deputații, în calitate de demnitari publici, al

căror mandat a fost obținut direct în urma alegerilor, să asigure respectarea unei tradiții solemne la etapa inițială de exercitare a funcției de demnitate publică.

Totodată, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități au acceptat propunerea deputatului Vasile Bolea de modificare a proiectului de lege, și anume de a fi completat cu un articol nou, cu următorul conținut:

„Articolul II. – Prevederile prezentei legi urmează a fi aplicate după confirmarea următoarelor rezultate ale alegerilor parlamentare și substituirea sintagmei „Articol unic” cu sintagma „Articolul I”.

Prezentul amendament vine să ajusteze prevederile proiectului de Lege, înregistrat cu nr. 513 din 11 decembrie 2020. Scopul amendamentului este de a concretiza când urmează să producă efectele juridice necesare modificările menționate.

În rezultatul dezbaterilor, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (6 voturi „pentru” și o „abținere”), propun proiectul de Lege nr. 513 din 11.12.2020 spre examinare și adoptare în prima și a doua lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului. *(Gălăgie în sală.)*

Dar, doamnă Președinte, luând în considerare faptul că de către deputați au fost acordate mai multe întrebări și aici, în plenul Parlamentului, noi am stabilit că urmează să mai lucrăm la acest proiect, să-l îmbunătățim.

Cu permisiunea dumneavoastră, propunerea este să-l votăm în prima lectură. Și comisia, la a doua lectură, să vină cu îmbunătățiri.

Vă mulțumesc. *(Rumoare în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

La raport.

Domnule Reniță,

Aveți întrebare la raport?

La raport, strict la raport.

Altfel, vă deconectez.

Domnul Iurie Reniță:

Nu, nu mă amenințați, vă rog frumos.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu... am s-o fac. *(Râsete în sală.)*

Domnul Iurie Reniță:

Lăsați, lăsați, mai ușurel.

Domnule președinte al Comisiei juridice, numiri și imunități,

Vroiam și eu o clarificare, în primul rând. Cine v-a abilitat din partea Președinției să raportați... să prezentați acest raport?

Și a doua. Am o propunere foarte constructivă: să remitem înapoi la Președinție acest raport, ca să vină să-l prezinte reprezentanții Președinției.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Stimați colegi,

Propunerea...

Domnul Vasile Bolea:

Raportul pentru lectura... a fost prezentat de către comisie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Domnul Vasile Bolea:

Cine m-a mandatat sau ce m-a mandatat? Legea, Regulamentul Parlamentului. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Comisia a propus aprobarea proiectului de Lege nr. 513 din 11 decembrie 2020 în prima lectură.

Cine este pentru, rog să votați, prima lectură.

Majoritatea voturilor.

Proiectul este votat în prima lectură. *(Gălăgie în sală.)*

Următorul proiect, care se supune examinării, este proiectul nr. 488 din 4 decembrie 2020.

Raportul Comisiei juridice, numiri și imunități.

Domnule Bolea,

Vă rog, raportul. *(Rumoare în sală.)*

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege privind modificarea unor acte normative, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un deputat în Parlament, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea îmbunătățirii calității actelor judecătorești finale și de dispoziție, emise de judecători.

Autorul proiectului propune ca termenul de motivare a hotărârilor judecătorești să fie mărit până la 45 de zile, menționând că, la momentul de față, termenele în care judecătorul trebuie să întocmească hotărârea integrală motivată este de 30 de zile pentru procedura civilă și penală și 15 zile pentru procedura administrativă. *(Gălăgie în sală.)*

Prevederile legale actuale obligă ca instanța de judecată să-și motiveze hotărârile sale, iar judecătorul, fiind restrâns de termenele de procedură înguste, la faza întocmirii hotărârii motivate, poate admite erori sau să emită o hotărâre insuficient de argumentată, lucru care poate duce la știrbirea imaginii actului de justiție.

Proiectul a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 16 decembrie 2020.

La etapa de pregătire a proiectului de lege pentru dezbatere în lectura a doua, Comisia juridică, numiri și imunități a examinat avizele Direcției generale juridice și Centrului Național Anticorupție. Obiecțiile de ordin tehnico-legislativ, formulate de Direcția generală juridică, au fost luate în considerare de comisie.

Avizul Guvernului nu a parvenit.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi, a decis să propună examinarea și adoptarea de către Parlament a proiectului de Lege nr. 488 din 4 decembrie 2020 în lectura a doua.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă mulțumesc.

Întrebări nu sunt.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Vă rog să reveniți la locurile de muncă.

Suntem în procedura de vot, lectura a doua.

Stimați colegi,

Se supune votului pentru a fi adoptat în lectura a doua proiectul nr. 488 din 4 decembrie 2020. Lectura a doua.

Cine este pentru, rog să votați. *(Gălăgie în sală.)*

Numărătorii,
Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

– 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Sectorul nr. 1 – 25.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 26.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 26.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 0.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 0.

51 de voturi, proiectul este votat în lectura a doua.

Stimați colegi,

Cu 51 de voturi, proiectul este votat în lectura a doua. Mai repet odată.

Stimați colegi,

Următorul proiect, la reexaminare, proiectul nr. 111 din 21 ianuarie 2021.

Raportor – Comisia securitate națională, apărare și ordine publică.

Domnule Sîrbu,

Vă rog, la tribună. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Este prima lege respinsă de noul Șef al statului. Și cred că ar fi corect să prezentăm raportul comisiei și argumentele de aici.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a examinat demersul Președintelui Republicii Moldova – doamna Maia Sandu privind remiterea spre reexaminare a Legii nr. 237/2020 pentru modificarea unor acte normative și comunică următoarele.

La data de 16 decembrie 2020, Parlamentul a examinat și a adoptat în lectura a doua și finală proiectul de Lege nr. 399 din 24 septembrie 2020. Proiectul a fost elaborat în vederea eficientizării și optimizării proceselor de angajare a străinilor la muncă pe piața autohtonă.

Președintele țării propune reexaminarea legii nominalizate din considerentul că aceasta nu a fost precedată de obținerea avizului pozitiv din partea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective.

Urmare a dezbaterilor, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică informează despre imposibilitatea luării unei decizii din lipsa majorității (cu 4 voturi „pentru”), iar despre oportunitatea menținerii hotărârii adoptate anterior, urmează să se expună plenul Parlamentului.

Onorat Plen,

Stimată doamnă Președinte,

Conform procedurii.

Noi suntem la reexaminarea unei legi pentru lectura a doua.

Comisia nu are un raport.

Decizia rămâne să o ia Parlamentul.

Președintele țării nu are o obiecție exactă. Președintele țării a respins promulgarea pe motiv că nu a existat avizul Comisiei consultative de negocieri colective.

Pentru ca să cunoască și colegii din Parlament, noi am expediat interpelare oficială să obținem acest aviz. Dar vreau să vă informez că această comisie la moment nu există. Ea nu este funcțională, ea nu avea cum să dea un asemenea aviz. În schimb, la dosar, există toate celelalte avize: al Sindicatelor și multe altele. Practic, toate celelalte expertize și avize sunt.

Noi în lectura a doua, vreau să vă informez că, am acceptat un șir de obiecții ale Sindicatelor în acest sens și s-a votat în lectura a doua. Acum, procedural, Parlamentul trebuie să ia una din următoarele decizii: ori votăm menținerea hotărârii luate anterior, ori nu votăm. În cazul în care nu votăm, proiectul se respinge, deoarece nu avem ce vota la obiecția Șefului statului. Șeful statului nu a avut obiecție concretă.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Reniță,

Vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Doamnă Președinte,

Solicit respectuos să faceți numărarea deputaților în Parlament, că data trecută s-a trișat. Cele 51 de voturi n-au fost. De aceea insist, vă rog să numărăm câți deputați sunt în sală.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Când o să ajungem la procedura de vot, neapărat pe toți îi numărăm.

Da. Mulțumesc, domnule Sîrbu.

Rog coraportul Comisiei juridice, numiri și imunități.

Da, vă rog, domnule Bolea.

Domnule Bolea,

De pe loc.

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Președinte,

Comisia juridică nu a dat coraport, deoarece este reexaminarea proiectului. Doar comisia sesizată în fond a citit raportul.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Am înțeles.

Stimați colegi,

Vă rog să reveniți cu toții la locul de muncă.

Și am să rog numărătorii pe sectoare să ne dea prezența deputaților în sală.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 22.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 22.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 26.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 26.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – la moment, 11.

Doamna Zinaida Greceanîi:

18, 26 și 22. Avem în sală 66 de deputați. (*Rumoare în sală.*) Unde?
(*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Încă o dată, că au mai venit unii deputați. Ori mai așteptăm două minute să vedem... să revină toți.

Domnule Reniță...

Domnule Reniță,

Dacă nu mă auziți. Încercați dumneavoastră să strigați și eu încerc să vă aud. Auziți bine? Mă bucur.

Încă o dată numărătorii pe sectoare...

Vă rog să aveți răbdare să stați la locurile de muncă.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

Vă rog să nu uitați de noi aici.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 27.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 11.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 11.

Avem în sală 62 de deputați.

Supunem votului.

Oricum este reexaminare. Pentru menținerea votului Parlamentului ne trebuie 51 de deputați.

Așa este, domnule Creangă? Așa este.

Cine este pentru a menține votului Parlamentului la proiectul de Lege nr. 399 din 24 septembrie 2020? Menținerea votului Parlamentului de atunci.

Cine este pentru, rog să votați.

Rog rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 23.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 23.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 0.

Doamna Zinaida Greceanîi:

47 de voturi, proiectul este respins.

Bateți din palme. Vă rog, aplauze.

До свидания. (*Rumoare în sală.*)

Domnule Carp,

Da, vă rog, de procedură.

Domnul Lilian Carp:

Doamnă Președinte,

Noi am avut asigurări că după Anul Nou va lucra votul electronic. Deci a trecut cumva Anul Nou și cel pe vechi, și pe nou, și chinezesc, și care mai sunt acolo. Fiindcă apar confuzii, nu știu de ce la noi unu plus unu face 5 când trebuie, dar când nu trebuie...

Deci când, totuși, o să lucreze votul electronic? Și atunci n-o să existe toată hărmălaia aceasta care este aici la numărarea voturilor.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Hărmălaia asta, da, într-adevăr.

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Din numele fracțiunii, solicităm o pauză de 20 de minute.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Pauză – 20 de minute.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Doamna Zinaida Greceanîi:

... din fracțiuni să anunțați deputații să revină în sală. Pauza a luat sfârșit.

44 de deputați până când avem în sală. Mai așteptăm 5 minute.

Mai așteptăm să revină deputații până la 15.15 minute. Dacă nu, am închis ședința pentru azi, că nu avem cvorum. Până la 15.15 minute.

Domnul Alexandru Slusari:

Dar audierile?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu a venit nimeni. Și eu v-am trimis scrisorile care sunt.

Domnul Alexandru Slusari:

Scrisorile, da, dar Ministerul Justiției, antitero?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu, nu.

Domnul Alexandru Slusari:

Nu? APP-ul eu am înțeles, dar...

Doamna Zinaida Greceanîi:

APP-ul mi-a scris scrisoare, că ei sunt ambii în spital.

Domnul Alexandru Slusari:

În ce?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Sunt în spital ambii.

Domnul Alexandru Slusari:

Aha, dar Ministerul Justiției...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și ministrul justiției...

Stimați colegi,

Ca să vă informez. Eu am trimis la Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și i-am remis și domnului deputat Slusari, care a solicitat aceste audieri, adică fracțiunea a solicitat.

Suntem informați că și directorul Agenției Proprietății Publice, și adjunctul care este responsabil de chestiunea în cauză, pe care urma să o audiem, sunt pe buletin.

Și este scrisoarea respectivă cu explicațiile respective și de la CNA, și de la Procuratura Generală. Eu le-am adus la cunoștință tuturor deputaților. De aceea... Și văd că, practic, nu este nimeni prezent. De aceea să facem audierile astăzi suntem în imposibilitate. Procedura rămâne valabilă pentru altă dată, când sunt toți prezenți și atunci examinăm.

Dacă puteți să-mi dați, dacă noi avem cvorum în sală?

Vă rog, sectorul nr. 1, câți deputați avem?

N u m ă r ă t o r i i:

– 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

Și sectorul nr. 3?

– 11.

Avem 53 de deputați. Suntem la limită, dar avem numărul necesar pentru a petrece ședința.

Următorul proiect, care se supune examinării, este proiectul nr. 17 din 27.01.2021.

Domnul Mudreac prezintă din partea autorilor.

Domnul Radu Mudreac:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru.

Râul Nistru reprezintă principala arteră acvatică a Republicii Moldova, care are un rol vital în aprovizionarea populației cu apă potabilă, în asigurarea necesităților agriculturii, industriei și, în general, în dezvoltarea durabilă a țării.

Actualmente, acest obiectiv acvatic se confruntă cu cele mai grele timpuri și este supus unor pericole fără precedent. Și anume se atestă degradarea regimului hidrologic, hidrochimic și hidrobiologic, micșorarea capacității de autoepurare a fluviului, dispariția mai multor specii valoroase de pești, precum și înnămolirea intensivă a fluviului.

Abordând aspectul necesității de resurse de apă, este de menționat că, conform standardelor internaționale, un prag de apă mai mic de 1000 de m³ pentru o persoană pe an poate împiedica dezvoltarea economică și afecta calitatea vieții populației.

Planul de gestionare a districtului bazinului hidrografic Nistru estimează acest indicator la 500 m³/locuitor/an. Pe cale de consecință, rezultă că Republica Moldova deja se află într-o stare critică în ceea ce privește accesul la apă și dezvoltarea economică durabilă. Respectivul aspect este estimat și de către Oficiul din Chișinău al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Republica Moldova, fiind o țară în care agricultura reprezintă o ramură prioritară pentru economia națională, acordă o atenție sporită dezvoltării sistemelor de irigare.

În contextul schimbărilor climaterice din ultima perioadă, insuficiența de apă pentru irigare ar putea compromite respectiva ramură a economiei naționale, iar securitatea alimentară ar putea fi pusă în pericol.

Toate acestea se datorează activității nechibzuite a omului, inclusiv prin poluarea apelor, defrișarea pădurilor, stocarea neautorizată a deșeurilor, activitatea industrială, în special extragerea nisipului și prundișului din albia râului, construcția necontrolată de baraje și lacuri de acumulare.

La fel, printre cauzele ce au influențat extrem de negativ starea de lucruri în această problemă, s-a evidențiat și impactul în urma activității Centralei Hidroelectrice de la Novodnestrovsk, care se află pe teritoriul Ucrainei, afectând deosebit de grav situația ecologică a ecosistemului fluviului.

O îngrijorare profundă astăzi reprezintă intențiile părții ucrainene de instalare și punere în funcțiune a noilor turbine și extinderea Centralei Hidroelectrice de la Novodnestrovsk, precum și construcția cascadei de 6 hidrocentrale pe Nistru în regiunea Ternopol, Ivano-Frankovsk și Cernăuți.

Potrivit experților din domeniu, aceste proiecte ar putea crea dificultăți semnificative în alimentația cu apă a Republicii Moldova.

În consecință, constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru va avea drept obiectiv de bază:

1. Evaluarea potențialului râului Nistru.
2. Examinarea relațiilor de colaborare transfrontalieră pe subiectul utilizării durabile a resurselor naturale din bazinul râului Nistru, care să asigure în mod echitabil necesitățile generațiilor actuale și viitoare.
3. Consolidarea cadrului instituțional și organizatoric necesar valorificării viabile și protecției bazinului fluviului pentru asigurarea securității alimentare a țării.
4. Identificarea soluțiilor pe marginea problemelor identificate.

Având în vedere cele expuse, propunem forului legislativ adoptarea prezentului proiect de hotărâre.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Mudreac,

Aveți întrebări.

Prima întrebare – domnul Carp.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Mudreac,

Într-adevăr, în Republica Moldova noi avem probleme mari în ceea ce privește aprovizionarea cu apă și râul Nistru, fiind cel mai mare fluviu, așa. Însă noi, dacă o să ne referim doar la râul Nistru, fără afluenții săi, aceasta este prea puțin.

Fiindcă eu am prezentat în această vară, cum în plină secetă, băieții au făcut... s-au construit destule baraje pe râul Ichel. Deci 11 baraje pe care eu am reușit, așa mergând pe jos și le-am prezentat. Și am fost și la Prim-ministrul de pe atunci, domnul Chicu, unde am prezentat informația. O parte din baraje noi le-am dat jos, le-am stricat atunci.

Vorbim de râul Răut, care este cel mai mare influent al râului Nistru. Unde sunt băieți șmecheri, care sunt în Parlament. Și-au construit băieții ilegal, și-au tras o hidrocentrală, e gata cu râul Răut, încă oleacă, încă oleacă și de colo o să paștem bobocii în... pe fundul râului Răut, că cineva se dă mare și rotund.

De aceea eu aș adăuga aici nu doar bazinul râului Nistru, dar și afluenții săi, fiindcă... dacă o să mergem și pe afluenți, o să vedeți că situația este mult mai gravă decât pare.

Mersi mult.

Domnul Radu Mudreac:

Noi dacă mai așteptăm un pic, o să paștem bobocii și în râul Nistru.

Dar ca să fie clar, eu nu am nimic contra, sunt de acord, de a include ca supliment și afluenții râului Nistru, de a-l studia în complex, în această comisie, toată situația ceea ce ține de râul Nistru.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Nu aveți a doua întrebare?

Următoarea întrebare – domnul Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Domnule Mudreac,

Vroiam să întreb: dacă printre intențiile comisiei dumneavoastră, pe care doriți s-o creați, figurează și examinarea comisiilor anterioare guvernamentale și de altă natură, care au cedat la Hidrocentrala de la Dnestrovsk teritoriul și jumătatea, care trebuie... care trece... îi aparține Republicii Moldova? Și aici mă refer la persoanele concrete, și aș vrea să citesc din stenograma Parlamentului, care a ratificat acest Acord din 2011. Negocierile au demarat pe 12 februarie 2008. Este Hotărârea Guvernului, contrasemnată de domnii: Vasile Tarlev, Andrei Stratan și Igor Dodon, care lansează negocierile cu privire la acest Protocol și acordă mandatul respectivului domn Igor Dodon, ministru al economiei și comerțului, pentru semnare. Documentul semnat la 1 februarie 2010 este absolut identic cu cel pentru care Guvernul Tarlev a acordat mandat domnului Dodon, e vorba ceea ce-a făcut Guvernul Filat în 2010.

Și vă rog frumos, și am să insist, ca să fie examinată de la origini, din 2008, și cine au fost autorii cedării pe hidrocentrală a spațiului, care aparține juridic Republicii Moldova.

În stenograma, citată de către viceministrul afacerilor externe, care a prezentat în Parlament, Andrei Popov.

Domnul Radu Mudreac:

Dar pentru precizare, cine a semnat, că ceva am scăpat? (*Rumoare și râsete în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Când e vorba de domnul Dodon, dumneavoastră scăpați imediat...

Domnul Radu Mudreac:

Cine a semnat, domnule Reniță, ceva am scăpat din ceea ce v-ați...

Domnul Iurie Reniță:

V-am spus, a fost o hotărâre, și doamna Greceanii, cred că cunoaște foarte bine, în 2008, prin care domnul Dodon a fost abilitat să inițieze negocierile cu Guvernul de la Kiev privind cedarea spațiului de pe hidrocentrală, care aparținea jumătate Republicii Moldova. A fost ratificat și semnat în 2011 de către alt Guvern. Textul Acordului a fost identic cel pregătit de către Guvernul Tarlev.

Domnul Radu Mudreac:

Nu încercați să vă loviți cu piciorul drept în stâng și să spuneți că l-ați bătut tare. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Doamna Zinaida Greceanii:

Da.

Domnul Radu Mudreac:

Comisia încă n-a fost formată.

S-a forma comisia și atunci... Eu am enumerat acele sarcini, care urmează să fie expuse pentru studiu... gestionării integrate a situației... de pe râul Nistru.

Ceea ce încercați dumneavoastră să o trageți în altă parte, e altceva.

Doamna Zinaida Greceanii:

Da, vă rog... *(Voce nedeslușită din sală.)*

Domnul Radu Mudreac:

A semnat în 2011, discutați cu... 2011. *(Gălăgie în sală.)*

Nu ce să faci, asta-i.

Doamna Zinaida Greceanii:

Următoarea întrebare – domnul Slusari.

Stimați colegi,

Haideți...

Domnul Alexandru Slusari:

Domnule Mudreac,

Platforma DA va susține crearea acestei comisii, evident. Și exact cum și în situația cu Calea Ferată, pe noi ne interesează tot lanțul, și nu facem diferența dintre Dodon, Filat, Popov, Lazăr, cine a fost acolo și care a participat în toate aceste lucruri, care au pus în pericol securitatea alimentară și aprovizionarea cu apă pentru Republica Moldova.

Dar întrebarea mea mai mult tehnică. Comisia specială, eu, totuși, iarăși, revin la întrebarea juridică, că am avut onoarea să conduc o Comisie de anchetă, dar aici noi creăm Comisie specială. Care este finalitatea acestei

comisii, ce fel de document și care produs final, cum vedeți dumneavoastră, trebuie să iasă în urma activității comisiei?

Domnul Radu Mudreac:

Ceea ce ține de Comisia de anchetă, reieșind din statutul acestei comisii, se efectuează o anchetă... pas cu pas, cum a mers, au avut loc careva evenimente.

Ceea ce ține de statutul Comisiei speciale, din start ea este așa numită, pentru că se prevede evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă în bazinul râului Nistru. Integrate am avut în vedere, pentru că este și partea ucraineană, care este nevoie să fie studiate acele Acorduri semnate cu partea ucraineană, acele care au adus la careva situații.

Ceea ce cum au loc acum acele discuții și au avut discuții comisiile interguvernamentale... și vedem la ce consens s-a ajuns sau care a fost pusă sarcina acum, după vizita Președintelui în Ucraina. Însă, cu 2 ani în urmă, anii 2017–2018, eu am făcut un șir de demersuri față de Rada ucraineană, unde am solicitat și la acea etapă, ca Comisia de mediu să aibă întreveneri cu Comisia de mediu a statului ucrainesc, le-am stipulat că suntem gata... la ce oră ne spun și în ce loc ne indică, să venim la discuții pentru a avea o discuție cu dumnealor, să vedem care sunt intențiile și care sunt urmările acestor intenții.

Până la ziua de astăzi, eu n-am primit nici un răspuns. De aceea este nevoie ca o Comisie specială, ca să aibă un statut, ca să înceapă discuțiile cu partea ucraineană, ca urmare a studiului tuturor documentelor, care au fost semnate între Republica Moldova și Ucraina și, ca urmare, să vină cu unele recomandări Parlamentului de modificare a unor acte normative, inclusiv ale Guvernului, de aprobare sau modificare a unor hotărâri de Guvern.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Slusari,

A doua întrebare?

Vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Nu, nu am.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu aveți a doua întrebare.

Următoarea întrebare – domnul Pascaru.

Domnul Nicolae Pascaru:

Într-adevăr, e o problemă foarte mare, ceea ce se întâmplă cu râul Nistru, inclusiv o problemă ecologică. Noi ținem minte perioada sovietică, când, de fapt, din acest râu mare se iriga, practic, mulți kilometri de pe malul

Nistrului. Acum noi vedem că întâlnim multe probleme și cu seceta, nu este pregătit tot sistemul ceta de irigare. În viitor, tot aceasta e posibil de construit iarăși cum a fost.

Această comisie trebuie numaidecât organizată, pentru că, într-adevăr, este strategic, cum am spus, râul Nistru pentru Republica Moldova și ar fi bine de organizat, poate, și niște fonduri de la Guvern mari pentru soluționarea acestor probleme, pentru că numai să discutăm despre aceste probleme este puțin. Poate, totuși... Elementar, în Soroca, toată canalizarea este aruncată în râul Nistru. Această problemă este în jur la vreo 10 ani de zile. Trebuie, într-adevăr, de hotărât aceste probleme.

Și această comisie, eu cred că, în viitorul apropiat, va lucra și va avea foarte mult de lucru, mai ales după vizitele Președintei la Kiev, pentru că acolo s-a discutat ceva, care noi încă nu cunoaștem. Și, iarăși, barajele care sunt sau vor să fie construite pe Nistru este... nu știm cu ce se va termina, care va fi finalitatea. Așa că este un lucru bun de organizat această comisie și de lucrat.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – doamna Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Domnule deputat Mudreac,

Eu salut inițiativa dumneavoastră și o consider una imperios necesară. Nu voi intra în detalii, pentru că toată lumea știe ce se întâmplă astăzi pe râul Nistru.

Dar, în contextul întrebărilor colegilor mei: domnul Slusari și domnul Reniță, totuși, aș vrea să știu care perioadă va cuprinde?

Și, vă rog, să mă credeți sincer ce vă spun acum, mi-i total indiferent ce culoare au avut acei care au decis ceea ce au decis, ceea ce a spus domnul Reniță. Noi cunoaștem lucrul acesta cu toții, așa că toți trebuie să poarte răspundere. Trebuie să ne cunoaștem eroii, indiferent care sunt ei.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Este clar.

Domnul Moțpan – următoarea întrebare.

Domnul Chiril Moțpan:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Aș vrea să reamintesc doar că Hidrocentrala Novodnestrovsk a fost proiectată și construită prin anii '80 încă de Uniunea Sovietică. În 2014 Ucraina a instalat pe barajul Hidrocentralei Novodnestrovsk patru turbine.

Adică, în susținerea ideii de creare a acestei comisii câteva informații, care cred că ar fi utile, pe care le-am primit acum.

Domnul Radu Mudreac:

D-apoi trebuia să veniți în comisie ca membru și aveți să informați.

Domnul Chiril Moțpan:

Pe lângă faptul că există probleme ecologice și de securitate ecologică la general, există și probleme de ordin legal. Jumătate din barajul Hidrocentralei a fost amplasat pe teritoriul Republicii Moldova, iar hotarul dintre Moldova și Ucraina nu a fost delimitat nici până acum. Nu știu dacă sunt cunoscute aceste detalii.

Lacul de acumulare al Hidrocentralei, construit exclusiv din banii alocați de Republica Sovietică Socialistă Moldovenească, este amplasat pe teritoriul Ucrainei, dar a fost destinat și pentru irigarea pământurilor din raioanele de nord ale Republicii Moldova.

Sugestia mea pentru viitoarea comisie este să faceți o solicitare la Serviciul de Informații și Securitate, care a obținut, cu vreo 4 ani în urmă, niște documente foarte importante cu referire la acest subiect de la Moscova, și cred că ele vor fi un sprijin pentru ulterioarele concluzii ale comisiei.

Problema rămâne una extrem de importantă și desigur că trebuie să punem umărul fiecare dintre noi. Subiectul este complex în genere.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc, domnule Moțpan.

Nu știu, domnule Mudreac, dacă aveți ce răspunde. Sau creăm comisia și se apucă toți de lucru în comisie.

Domnul Radu Mudreac:

Eu vreau să mai menționez un lucru. Este creată în Parlament Comisia pentru elaborarea Planului național ce ține de irigare. Aceste informații care vor fi identificate sau constatate de către această comisie cu râul Nistru, ele vor servi și pentru acea Comisie care elaborează Planul național ceea ce ține de irigare. Pentru că este important să se ia în calcul și situația de pe râul Nistru, care sunt perspectivele irigației ce ține de râul Nistru.

De aceea încă o dată țin să menționez că este comisie specială și nu este comisie de anchetă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Luați loc, vă rog.

Alte întrebări nu aveți.

Rog Comisia juridică, numiri și imunități – raportul comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului asupra proiectului de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru, înregistrat sub nr. 17 din 27 ianuarie 2021.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei speciale, inițiativă legislativă înaintată de către un grup de deputați, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de hotărâre are drept scop constituirea unei Comisii speciale pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din bazinul râului Nistru și examinarea relațiilor de colaborare transfrontalieră pe subiectul utilizării durabile a resurselor naturale din bazinul râului Nistru, care, în termen de 3 luni, va prezenta Parlamentului un raport cu privire la activitățile desfășurate.

În conformitate cu articolul 32 și articolul 33 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul poate constitui comisii speciale pentru examinarea proiectelor de acte legislative sau pentru alte scopuri indicate în hotărârea de înființare a comisiei respective.

Cu referire la textul proiectului hotărârii, Comisia juridică, numiri și imunități propune completarea articolului 2 cu o normă, potrivit căreia Comisia specială va antrena în activitatea sa autoritățile statului responsabile de domeniul respectiv.

În rezultatul dezbaterii asupra proiectului de hotărâre, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim al membrilor săi (8 voturi „pentru”), propune proiectul de Hotărâre nr. 17 din 27 ianuarie 2021 spre examinare și adoptare în cadrul ședinței în plen a Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Carp,

Aveți o întrebare la raportul comisiei?

Vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Domnule președinte,

Eu am făcut o propunere, când a prezentat domnul Mudreac, referitor la completarea „în bazinul râului Nistru și afluenților săi”. Și, vă rog, această sintagmă să fie supusă votului. Și asta este rugămintea pe care o avem.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Autorul acceptă.

Stimați colegi,

Supun votului amendamentul domnului Carp cu completarea respectivă.

Cine este pentru, rog să votați.

Practic, unanim.

Completarea este acceptată.

Acum, domnule Bolea, până a supune votului în întregime proiectul de hotărâre, rog să nominalizați numeric care este propunerea comisiei.

Domnul Mudreac...

Domnul Vasile Bolea:

Deci se propune ca comisia să fie constituită din șapte persoane: un președinte, un vicepreședinte, un secretar și patru membri de comisie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Președinte, vice...

Domnul Vasile Bolea:

... secretar și patru membri de comisie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... secretar și patru membri.

Ca de obicei, nouă unul n-o să ne ajungă.

Stimați colegi...

Da, domnule președinte,

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

A fost propunerea ca această comisie numeric să fie constituită din șapte membri: un președinte, un vicepreședinte, un secretar și patru membri.

Cine este pentru această propunere, rog să votați.

Majoritatea sau chiar unanim.

Domnule Furculiță,

Ați vrut...

Acum am să rog să desemnați personal numărul de persoane.

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Propunem, din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor, două persoane, doi deputați în această comisie: domnul Mudreac Radu și doamna Aliona Pilipețcaia. Și pe doamna Aliona Pilipețcaia o propunem în funcția de președinte al comisiei.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Am înțeles.

Doamna Tauber.

Doamna Marina Tauber:

Mult stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Noi vrem să propunem ca din numele echipei noastre, deci din Frațiunea Partidului politic „ȘOR” și din Platforma „Pentru Moldova”, să fie două persoane. Deci o persoană de la Frațiunea Partidului „ȘOR” și o persoană de la Platformă.

Data trecută noi am avut astfel de precedent și, parcă, toată lumea era de acord. Dacă sunteți de acord, atunci noi vrem să propunem pentru participare la lucrările comisiei votate pe doamna Violeta Ivanov și pe mine, în calitate de președinte al Comisiei mediu și dezvoltare regională.

Vă mulțumim.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Eu am să rog președintele Comisiei juridice, numiri și imunități să aducă niște clarități.

Haideți să spunem, eu înțeleg că socialiștii propun două candidaturi, fiindcă sunt 37 de deputați, toți ceilalți, parcă ar părea că este logic, câte o persoană.

Noi am făcut data trecută niște excepții, nu ne-a ajuns unul, am mai adăugat un membru.

Domnule Bolea,

Vă rog să-mi aduceți o claritate.

Fără ca să se supere cineva.

Domnul Vasile Bolea:

Fără ca să se supere cineva, doamnă Președinte, se procedează având la bază proporționalitatea reprezentării. Deci noi data trecută am avut, dacă

eu nu greșesc, 9 membri în comisie. Și Frațiunea Partidului Socialiștilor, având 37 de mandate în Parlament, a delegat 4. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, trei... trei.

Stimați colegi,

Putem s-o extindem și din 101 de deputați s-o facem, care-i problema? (*Rumoare în sală.*) E prea mult.

Stimați colegi...

Domnule Perciun,

Vă rog.

Din partea fracțiunii?

Domnul Dan Perciun:

Da, din partea fracțiunii, îl propunem pe domnul Vladimir Bolea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vladimir Bolea.

Domnule Slusari,

Pe cine propuneți?

Domnul Alexandru Slusari:

Doamnă Președinte,

Înainte de a propune, totuși haideți noi să ne clarificăm cu această matematică. Eu înțeleg că la noi, în Parlament, 16 îi mai mult decât 15. Dar, totuși, noi avem o fracțiune oficială din 8 deputați. Și o parte din deputații independenți. Și ceea ce este „Pentru Moldova” nu are nici un statut juridic.

Îți clar că-i comisie, dar noi data trecută am comis acest abuz. Dar haideți, chiar dacă este majoritatea, Alianța, dar să respectăm normele Regulamentului.

Din numele Frațiunii „Platforma DA”, în comisie îl propunem pe domnul Iurie Reniță.

Doamna Zinaida Greceanîi:

În așa mod, noi avem 5 deputați, 2...

Stați, stați.

Eu vreau să întreb? „PRO MOLDOVA” propune pe cineva? Grupul „PRO MOLDOVA”.

Domnule Vremea,
Din partea Frațiunii Partidului Democrat.
Da, vă rog.

Domnul Igor Vremea:

Da. Din partea Frațiunii Partidului Democrat, îl propunem pe domnul Nicolae Ciubuc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Ciubuc.

Încă un membru, încă un membru trebuie și o să avem. Cine n-a propus încă unul? „PRO MOLDOVA”.

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Președinte,

Este o propunere, dacă nu este nimeni din Grupul „PRO MOLDOVA”, să lăsăm pentru ei locul vacant și ei să se determine. Data viitoare să facem modificări prin introducerea încă a unui membru din „PRO MOLDOVA”.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Așa de obicei cum, de fapt, noi și am făcut. În așa mod, avem propuse 7 persoane: doamna Alla Pilipețcaia, domnul Radu Mudreac, doamna Violeta Ivanov, domnul Vladimir Bolea, domnul Iurie Reniță, domnul Nicolae Ciubuc și „PRO MOLDOVA” – un loc vacant, lăsat rezervat pentru Grupul „PRO MOLDOVA”.

Doamna Maria Ciobanu:

... un președinte care cunoaște domeniul. (Voci nedeslușite din sală.)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi.

Domnule Reniță,

Vreți să luați „samootvod”? *(Râsete în sală.)*

Da, vă rog, domnule Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Dacă îl rugați pe domnul Bolea să-mi traducă, atunci am să înțeleg.

Doamnă Președinte,

Cu tot respectul, cred că pentru a conferi eficiență comisiei respective și fără a diminua importanța oricărui deputat, cred că ar fi bine, președinte al comisiei să desemnăm un expert, care a activat și care cunoaște subiectul

foarte bine. Și în cazul de față trebuie să recunoaștem că este doamna Ivanov. De aceea aș propune, am zis fără a diminua importanța cuiva, doamna Ivanov să fie președinte. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Reniță de dimineață face alianță. Eu l-am văzut, l-am urmărit.

Domnule Bolea,

Vă rog, o claritate.

Domnul Vasile Bolea:

Un gest de gentleman. Dar, totuși, stimați colegi, noi avem și o anumită cutumă parlamentară. Deci de fiecare dată, când cineva dintr-o fracțiune propunea constituirea unei comisii, președinția acestei comisii era exercitată de către o persoană din fracțiunea din care face parte.

De aceea, bine, noi putem să punem la vot. Evident că o să punem acest lucru la vot, dar eu propun să respectăm tradițiile și să nu le încălcăm.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Mulțumesc, doamnă Președinte,

Noi nu facem nici o aluzie la careva pregătire profesională. Eu sunt absolut sigur de pregătirea și de competența doamnei Alla Pilipețcaia, ea cunoaște foarte bine tema, fiind locuitoare a orașului Soroca.

Și credeți-mă că, în afară de dumneaei, are și o echipă care s-a ocupat nemijlocit de problema râului Nistru în preajma orașului Soroca. Deci noi intenționat am numit-o pe dumneaei, fiindcă este foarte bine pregătită.

Suplimentar, în calitate de ajutor, tot timpul va fi domnul Mudreac. Deci suntem siguri de calitatea membrilor propuși și de președinție.

Vă rog frumos să acceptați propunerea noastră.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Supun votului, cine este pentru a fi aleasă în calitate de președinte al acestei comisii doamna Aliona Pilipețcaia, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Doamnă Pilipețcaia,

Felicitări.

Acum, pentru funcția de vicepreședinte, îi aparține ca să propună doamnei Pilipețcaia.

Vă rog. Sau cine propune funcția?

Doamnă Pilipețcaia,

Vă rog.

Doamna Alla Pilipețcaia:

Pe domnul Mudreac, da. *(Râsete în sală.)* Dacă așa...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, doamna Pilipețcaia.

Doamna Alla Pilipețcaia:

Pe doamna Violeta Ivanov vice.

Dar cine încă este? *(Rumoare în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dar de ce? Femeile nu se împacă? *(Voci nedeslușite din sală.) (Râsete în sală.)*

Doamna Alla Pilipețcaia:

Da. Dar nu este Ciubuc. El este pe loc? Dar partea...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi... *(Rumoare în sală.)*

Stimați colegi,

A fost propusă, în calitate de vicepreședinte al comisiei, doamna Violeta Ivanov.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Doamnă Ivanov,

Felicitări. Eu știu că și dumneavoastră sunteți un profesionist în domeniul respectiv și cunoașteți foarte bine toate lucrurile.

Acum secretar cine? *(Voci din sală: Reniță, Reniță.) (Rumoare în sală.)*

Voce din sală:

Iurie Dimitrievici,

Dumneavoastră, da?

Doamna Zinaida Greceanîi:

A revenit domnul Cebotari de la „PRO MOLDOVA”. Crearea comisiei pentru evaluarea gestionării integrate a resurselor de apă din râul Nistru și fluviile sale. Noi am lăsat un loc vacant pentru grupul dumneavoastră. Dacă puteți să propuneți acum, cine?

Încă o dată, vă rog.

Domnul Vladimir Cebotari:

Ghenadie Verdeș.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Verdeș.

Stimați colegi... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Ați propus o comisie foarte serioasă, domnule Mudreac. Nu, dar eu nici nu zic nimic. Eu vreau să avem o atitudine foarte serioasă în această comisie.

Cine propune?

Doamna Pilipețcaia.

Doamna Alla Pilipețcaia:

Eu propun ca să fie secretar Vladimir Bolea. El nu-i pe loc, dar cumva...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

De fapt, și eu m-am gândit la lucrul acesta. Propunerea este ca să fie în calitate de secretar ales domnul Vladimir Bolea.

Cine este pentru, rog să votați. (*Voci nedeslușite din sală.*) (*Râsete în sală.*)

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Nu mai vreți să mai lucrați azi? Vreți.

Stimați colegi,

Acum supun votului în întregime aprobarea componenței nominale și cu președinte, vicepreședinte și secretar votat al acestei comisii.

Cine este pentru, rog să votați întreaga componență din 7 persoane.

Este votat, majoritatea voturilor.

Acum supun votului adoptarea în întregime a proiectului de Hotărâre nr. 17 din 27.01.2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Proiectul este adoptat.

Următorul proiect este proiectul... *(Gălăgie în sală.)*

Mă iertați.

Mulțumesc, stimați colegi.

Acum, vă rog, fiecare să anunțe lipsa conflictului de interese. *(Voci nedeslușite din sală.)*

A, nu-i de anchetă. Pentru asta nu trebuie?

Domnule Bolea,

Vă rog să...

Nu trebuie.

Îmi spun colegii că nu trebuie declarația de interese.

Stimați colegi,

Următorul proiect din ordinea de zi este proiectul nr. 21 din 2 februarie 2021.

Prezintă doamna Violeta Ivanov.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

În temeiul articolului 121 din Regulamentul Parlamentului, îmi permiteți să prezint proiectul de Hotărâre cu privire la aprobarea Declarației Parlamentului Republicii Moldova cu privire la impactul curent și viitor al construcțiilor hidroenergetice pe fluviul râului Nistru și neadmiterea unei catastrofe ecologice iminente. *(Gălăgie în sală.)*

Stimați colegi,

Stimați cetățeni ai Republicii Moldova,

Fluviul Nistru, după cum cunoașteți, este principala arteră acvatică a Republicii Moldova și obiectivul strategic de asigurare a țării noastre cu apă. Anume râul Nistru alimentează cu apă potabilă peste 70% din populația Republicii Moldova și peste 90% din municipiul Chișinău. Apele Nistrului au o importanță strategică, economică, istorico-culturală, dar și un rol vital în asigurarea necesității agriculturii, industriei, în menținerea balanței ecologice, și, în general, în dezvoltarea durabilă a țării noastre.

Reiterăm că protecția Nistrului este un subiect de importanță europeană ce ține de securitatea ecologică regională, deoarece acest fluviu

asigură cu apă peste opt milioane de oameni, atât din Republica Moldova, cât și din Ucraina.

Ani de-a rândul, batem alarma că starea Nistrului este una dezastruoasă, iar acest obiectiv strategic și vital pentru Republica Moldova se află în pericol, inclusiv de înnămolire, din cauza activității Complexului Hidroenergetic de la Novodnestrovsk.

Constatăm, cu regret, că gravitatea situației create este și o consecință a unor acțiuni iresponsabile, care poartă un caracter penal, ale guvernării Republicii Moldova din perioada anilor 2010–2011, față de care ne disociem categoric. *(Gălăgie în sală.)*

În anul 2011, Guvernul a aprobat Hotărârea Guvernului nr. 205 în martie 2011, prin care a fost cedat Ucrainei dreptul de proprietate deplină asupra Centralei Hidroelectrice de Acumulare prin Pompare Novodnestrovsk, printr-un Protocol moldo-ucrainean, ratificat în Parlament de către Alianța, pe atunci, pentru Integrare Europeană-2, prin Legea nr. 171 din 28.07.2011.

Analizând caracterul prejudiciabil și consecințele grave ale acestor acțiuni, care au cauzat daune în proporții deosebit de mari intereselor publice ale Republicii Moldova, considerăm că acestea trebuie să fie elucidate de către organele competente ale statului prin prisma legislației penale.

Savanții și specialiștii din domeniul mediului constată degradarea regimului hidrologic, hidrochimic, hidrobiologic al fluviului Nistru. Micșorarea cu 80%, în ultimii 7–8 ani, a capacității de autoepurare a fluviului; dispariția speciilor valoroase de pești; înnămolirea intensivă a fluviului; scăderea drastică a nivelului apei; schimbarea plantelor caracteristice pentru râuri în plante caracteristice pentru mlaștini și multe alte probleme, care denotă riscul că cetățenii noștri vor rămâne fără sursă de apă potabilă, iar impactul ecologic dezastruos ar putea deveni ireversibil nu numai pentru Republica Moldova, dar și pentru Ucraina.

Parlamentul exprimă o îngrijorare profundă față de intențiile Kievului privind instalarea și punerea în funcțiune a noilor turbine și extinderea Centralei Hidroenergetice Novodnestrovsk, precum și construcția cascadei de 6 hidrocentrale pe Nistru, le considerăm catastrofale pentru Republica Moldova.

Potrivit experților din domeniu, inclusiv experților din Ucraina, aceste proiecte ar putea spori activitatea seismică în regiune, riscul de eroziune și alunecări de teren, ar putea înrăutăți calitatea apei și perturba funcționarea ecosistemului Nistrului Mediu și Inferior, precum și al deltei, și, în consecință, ar avea un impact negativ asupra ecosistemului Mării Negre și ar putea crea dificultăți semnificative în alimentarea cu apă a Republicii Moldova. *(Gălăgie în sală.)*

Reamintim că Ucraina s-a angajat să prezinte Republicii Moldova documentația privind evaluarea impactului asupra mediului, urmare a construcției Centralei Hidroenergetice de Acumulare prin Pompă de la Novodnestrovsk, în conformitate cu articolele 4 și 5 ale Convenției privind evaluarea impactului asupra mediului înconjurător în context transfrontalier, încă în iunie 2008, în baza Protocolului consultărilor moldo-ucrainene cu privire la posibilul impact asupra mediului, semnat de ministrul ecologiei și resurselor naturale al Republicii Moldova și omologul său ucrainean la 23 mai 2008, angajament care, până în prezent, nu a fost respectat.

Totodată, menționăm că, în ultimii ani, s-au făcut mai multe cercetări științifice și evaluări ale impactului negativ asupra râului Nistru în urma activității Complexului Hidroenergetic Nistean și construcția altor 6 hidrocentrale pe râul Nistru în amonte de cea de la Novodnestrovsk, finanțate inclusiv din Fondul Ecologic Național, Fondul Global de Mediu, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională.

În rezultat, acțiunile finanțate din aceste proiecte s-au redus la organizarea de traininguri dedicate diplomației apelor, vizitelor în teren, efectuate în punctele critice de impact pentru colectarea probelor legate de calitatea apei, elaborarea unui sub-studiu dedicat debitelor ecologice și organizarea unor campanii on-line de conștientizare a problemelor Nistrului, desfășurate cu ocazia Zilei Nistrului. Chiar și în aceste condiții, concluziile acestor cercetări și analize de impact denotă foarte clar că suntem în pragul unei catastrofe ecologice de proporții, care poate genera secetă, degradarea solului, depopularea și chiar o criză umanitară. (*Gălăgie în sală.*)

Prin urmare, considerăm că propunerile de a efectua noi evaluări de impact asupra mediului referitoare la extinderea Complexului Hidroenergetic Nistean nu reprezintă o soluție pentru rezolvarea problemei grave din cursul inferior al râului Nistru.

În acest sens, facem un apel către organismele internaționale și europene cu atribuții în domeniul protecției mediului, partenerilor de dezvoltare și misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, către reprezentanții societății civile și ai mass-media din țară și de peste hotare, să manifeste un grad mai mare de implicare în soluționarea problemei Nistrului.

Urmare a celor menționate, în vederea neadmiterii consecințelor dezastruoase ale activității Complexului Hidroenergetic de la Novodnestrovsk și efectelor catastrofale, care vor urma după executarea lucrărilor de extindere a Complexului Hidroenergetic Nistean, Parlamentul Republicii Moldova face un apel către Președintele Republicii Moldova, în conformitate cu atribuțiile constituționale în domeniul politicii externe:

– să solicite omologului său ucrainean ca partea ucraineană să stopeze lucrările de extindere a Complexului Hidroenergetic Nistrean, întrucât acestea reprezintă o amenințare gravă pentru securitatea alimentară a țării, pentru aprovizionarea populației Republicii Moldova cu apă potabilă și o amenințare reală pentru sectorul agricol al țării;

– să solicite omologului său ucrainean ca partea ucraineană să-și onoreze angajamentele asumate prin ratificarea Convenției privind evaluarea impactului asupra mediului înconjurător în context transfrontalier (Convenția de la Espoo) și prin Protocolul din 23 mai 2008 și să transmită Republicii Moldova documentația privind notificarea construcțiilor planificate, precum și evaluarea impactului asupra mediului, urmare a construcțiilor de extindere a Complexului Hidroenergetic Nistrean.

Guvernul Republicii Moldova, după cum urmează, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

– să demareze neîntârziat acțiuni necesare pentru obținerea sprijinului partenerilor de dezvoltare în soluționarea problemelor fluviului nistrean;

– să includă în proiectul Agendei de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, preconizat pentru perioada 2021–2027, în calitate de obiectiv prioritar la componenta „Protecția mediului înconjurător”, necesitatea utilizării durabile și eficiente a resurselor de apă, protecția biotei acvatice, a peisajelor și altor obiective ale bazinului râului Nistru.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:

– să nu admită darea... în consecință către partea ucraineană a terenului aflat pe teritoriul Republicii Moldova, în amonte de Barajul Hidroenergetic de la Naslavcea, așa cum prevede Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de miniștri al Ucrainei privind asigurarea funcționării Complexului Hidroenergetic Nistrean, proiectul acordului;

– să solicite părții ucrainene, prin intermediul Comisiei privind utilizarea stabilă și protecția bazinului fluviului Nistru, respectarea regimului hidrologic, în aval de Complexul Nistrean de la Naslavcea, prin deversarea unui debit ecologic în conformitate cu normativele de mediu, stabilite în Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției și dezvoltării durabile a bazinului fluviului Nistru, semnat la Roma în 2012;

– să solicite părții ucrainene să asigure debitul permanent al râului Nistru, fără întrerupere pe parcursul a 24 de ore pe zi, ceea ce pentru noi este foarte important, pentru menținerea vieții ecosistemelor acvatice în aval, de Complexul Hidroenergetic Nistrean.

Procuratura Republicii Moldova:

– să elucideze circumstanțele în care a fost lichidat punctul de control al frontierei de stat de pe barajul Naslavcea-Nahoreany, după semnarea

Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de miniștri al Ucrainei referitor la operarea unor modificări în Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei privind recunoașterea reciprocă a drepturilor și reglementarea raporturilor de proprietate din august 1999, care a fost semnat la 1 februarie 2010 în orașul Kiev.

Parlamentul Republicii Moldova declară că Republica Moldova rămâne deschisă spre un dialog constructiv cu Ucraina și este gata să participe la identificarea căilor de soluționare a problemelor menționate și relevă că protejarea bazinului râului nistrean trebuie să constituie o sarcină comună a ambelor popoare, a tuturor autorităților publice și locale.

Și îndemnăm toate părțile implicate: organele competente, societatea civilă, mediul academic, toți cetățenii Republicii Moldova, de a uni și consolida eforturile pentru asigurarea durabilității protejării și exploatarea rațională a principalei artere acvatice a Republicii Moldova – fluviului Nistru.

Vă mulțumesc foarte mult.

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Îmi permiteți să vă informez că au parvenit careva sugestii foarte bune, propuneri de îmbunătățire a acestei declarații, din partea colegului – domnul Reniță, care sunt acceptate. Și vreau să comunic că, la etapa redactării documentului respectiv, vor fi luate în calcul.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Stimați colegi,

Înainte de a vă oferi posibilitatea de a acorda întrebări...

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Vă rog toți să îmbrăcați măștile. Noi în sală mai avem și un copilăș minunat, vă rog să avem grijă măcar de sănătatea acestui copil. Este acolo la tribuna din spate un copilăș, am văzut așa cu un ochi, foarte minunat. De aceea vă rog să asigurăm... Acei care vorbesc aici, la microfon, este altceva.

Prima întrebare – domnul Popșoi.

Domnul Mihail Popșoi:

Problematika râului Nistru este, cu adevărat, o temă de discuții importantă, un subiect care ține de securitatea alimentară a țării și sub toate aspectele este o temă importantă.

Însă, la conținutul acestei declarații, am câteva întrebări. Pe de-o parte, dumneavoastră cumva desconsiderați sau puneți la îndoială calitatea studiilor ecologice făcute anterior, dar, în același timp, spuneți că alte propuneri de a efectua noi evaluări de impact asupra mediului referitor la extinderea Complexului Hidrologic Nistrean sunt irelevante și nu reprezintă o soluție pentru rezolvarea problemelor de mediu. Și mai departe spuneți că faceți apel la organismele internaționale și europene cu atribuții în domeniul protecției mediului să manifeste un grad mai mare de implicare în soluționarea problemei Nistrului.

Deci oarecum un conflict de logică, atât timp cât faceți apel la organismele cu atribuții în domeniul mediului, ei pot să ajute doar cu expertiza de mediu și cu evaluări de mediu.

Respectiv, aș propune, dacă susțineți, unde spuneți că aceste propuneri de evaluări de impact sunt irelevante și nu reprezintă o soluție, aș propune să reformulați „că sunt relevante și reprezintă o soluție pentru rezolvarea problemei Nistrului”.

Pentru că altfel cumva ne facem un deserviciu. Spre exemplu, un studiu de impact din partea unei organizații care să nu poate fi pusă la îndoială, fie că este o organizație afiliată cu Uniunea Europeană sau chiar o comisie din partea, nu știu, chiar aceeași Comisii europene, probabil ar fi oportun. Dacă sprijiniți...

Doamna Violeta Ivanov:

Vă mulțumesc foarte mult.

Stimate domnule vicepreședinte al Parlamentului,

Îmi permiteți să vin cu detalii la subiectul respectiv. Deci intenționat am pus așa, deoarece am făcut o analiză foarte clară la acele evaluări ale impactului care au fost efectuate. Și vreau să vin chiar cu cifre concrete. Deci nu am găsit doar suma din Fondul Ecologic Național, am găsit suma de sub două milioane, un milion 950 mii de dolari din Fondul Global de Mediu și undeva sub 700 de mii din cadrul agenției... deci Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Am avut răbdarea ca să citesc aceste rapoarte și, cu părere de rău, am constatat ceea ce foarte succint am punctat aici.

La organismele internaționale cred că trebuie ca să facem un apel pentru ca ei să impună Ucraina, care la fel a ratificat Convenția de la Espoo. Datorită căreia... deci în conformitate cu care articolele 4 și 5 din această convenție foarte clar denotă că, atunci când un stat intenționează să înceapă o construcție care va afecta negativ mediul din statul vecin, ei trebuie să notifice partea posibil afectată. Așa a făcut Republica Moldova atunci când s-a inițiat construcția Portului Giurgiulești, a notificat Ucraina și România. Și urma ca Ucraina să ne notifice și să ne trimită acel studiu de evaluare a

impactului asupra mediului, document care se elaborează inițial etapei de proiectare.

Aici, când m-am referit la organismele internaționale, într-adevăr, cred că trebuie să solicităm ajutor. Deoarece, după cum dumneavoastră probabil cunoașteți, atunci când Ucraina intenționa să construiască pe canalul Bâstroe centrale hidroelectrice, partea română s-a adresat la organismele internaționale, care au stopat construcția respectivă și au salvat acel râu.

Vreau încă în exemplu să aduc aici despre două râuri faimoase cândva Sîrdaria și Amudaria din Asia Centrală, care alimentau Marea Aral, care în urma unor construcții hidroenergetice și în rezultatul faptului că nu au găsit limbă comună statele, un stat cu altul, a secat, în general, marea și astăzi este, într-adevăr, o consecință foarte mare.

Nu știu, undeva aș accepta propunerea dumneavoastră, numai că în ultima perioadă noi prea multe evaluări facem. Și nu știu ce evaluare putem să facem la Nistru, când noi ne uităm și vedem că nu este apă. Eu înțeleg că noi am putea cheltui foarte mulți bani atunci când Nistrul este plin cu apă, dar noi nu știm care este calitatea și solicităm suport pentru careva analize, pentru careva teste, pentru careva evaluări.

Atunci când, în general, nu avem apă, eu cred că deja noi ar trebui prompt să solicităm părții ucrainene ca să-și onoreze obligațiunile asumate în cadrul convențiilor internaționale și protocoalelor la care am făcut referință.

Dacă considerați că este posibil încă, adică este necesară implementarea încă a câtorva proiecte unde o să vină cu... nu știu cu ce o să vină, poftim, putem introduce în textul declarației.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule Popșoi,

A doua întrebare.

Domnul Mihail Popșoi:

Mersi.

Eu voi putea sprijini această declarație doar cu condiția, în care va fi formulat că aceste studii eventuale, fie oferite de Uniunea Europeană, fie de alți parteneri de dezvoltare, vor fi considerate relevante și că ar reprezenta o potențială soluție. Pentru că altfel noi „ne împușcăm în picior”.

Doamna Violeta Ivanov:

Eu accept.

Domnul Mihail Popșoi:

Mersi.

Ulterior, o altă remarcă este legată de apelul față de Președinte și față de Procuratura Generală. Desigur, noi putem să facem apel la oricine dorim, dar, de fapt, acestea sunt solicitări, cerințe. Și nu știu dacă Parlamentul este în drept să facă asemenea solicitări față de Președinte și, mai ales, față de Procuratura Generală. Desigur, într-o declarație putem să scriem ce dorim, dar utilitatea practică, din punct de vedere juridic, cred că este discutabilă.

Dar cel mai important, ceea ce vreau să spun, este că această declarație, binevenită de altfel, ar fi fost mult mai oportună ca rezultat al activității comisiei, care numai ce am aprobat-o noi anterior. Astfel încât să fie o declarație bazată pe ceva concret, decât o declarație, pur și simplu, politică, că vrem să spunem ceva, că ne doare o problemă, și vrem să facem o declarație politică.

Ar fi mult mai oportun ca această declarație politică să vină în rezultatul unei comisii, unei activități îndelungate, profesionale. Și atunci, în cunoștință de cauză, să facem o declarație nu doar politică, dar și o declarație cu un substrat profund ecologic, economic și, în general, o abordare comprehensivă.

Aceasta ar fi sugestia mea, dacă ați sprijini-o, v-aș fi foarte recunoscător.

Doamna Violeta Ivanov:

Da, mulțumesc foarte mult.

Îmi permiteți, vă rog, să răspund. Și am să încep cu ultima întrebare. Consider că prin această declarație vin cu un suport și un ajutor comisiei, deoarece sunt depistate chestiuni foarte clare și am făcut referință și la documente. Și comisia n-o să trebuiască să piardă luni în șir, pentru a ajunge la momentele pe care le-am declarat.

Desigur că o declarație nu are efecte juridice imediate, dar este o manifestare a Parlamentului Republicii Moldova față de problema în cauză, care, într-adevăr, îi o problemă, eu aș spune, principală și una din cele mai prioritare pentru Republica Moldova.

Deoarece noi astăzi nu putem vorbi, în general, de dezvoltare, nici de agricultură performantă, nici de sănătate, nici de problemele sociale, dacă nu avem apă. De aceea consider că ea este la momentul potrivit.

Referitor la întrebarea dumneavoastră, ceea ce ați spus, că poate nu ar fi util într-o declarație parlamentară politică să facem apel către Președintele țării.

Aici am consultat Constituția Republicii Moldova, și anume articolul 86 din Constituția Republicii Moldova, ceea ce foarte clar arată care sunt atribuțiile șefului statului în politica externă. Și anume Președintele Republicii Moldova poartă tratative și ia parte la negocieri, încheierea tratatelor internaționale în numele Republicii Moldova.

În situația dată, și profitând de faptul că doamna Președinte deja a avut o întrevedere cu omologul său, credem că poate pe următoarea agendă se vor regăsi și aceste întrebări.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

De fapt, noi, Frațiunea Partidului Democrat, ne adresăm și autorilor, și întreg forului. În șirul acelei idei, care a fost expusă și de domnul Popșoi, noi credem... Și cu atât mai mult că noi am adoptat numai ce Hotărârea cu privire la constituirea Comisiei speciale pentru evaluarea gestionării anume a resurselor de apă din bazinul râului Nistru, noi considerăm că logic, din activitatea acestei comisii, ar urma sau ar decurge o declarație fundamentată pe discuțiile cu organizațiile de mediu, inclusiv organizațiile de drept public, cât și cele neguvernamentale, cu mediul academic și toate părțile interesate, făcând apel și la expertizele care vor fi puse la dispoziția comisiei. Clar că și autorii au zis că au careva expertize. Atunci ei pot să le... Și cu atât mai mult că sunteți și membri ai comisiei.

Deci noi, în această ordine de idei, considerăm că la moment ar trebui să ne abținem de la adoptarea declarației și să așteptăm rezultatele activității comisiei, pe care am constituit-o. Și apoi să adoptăm, dacă va fi necesar, inclusiv o declarație.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Este clară poziția.

Da, vă rog.

Doamna Violeta Ivanov:

Foarte succint.

Vă mulțumesc foarte mult, stimate coleg.

Este clară atitudinea fracțiunii pe care o prezentați la problemele stringente de mediu.

Eu am spus încă o dată că drept rezultat al activității comisiei, care astăzi s-a creat, eu cred că trebuie să venim nu cu o declarație, dar cu lucruri concrete, deoarece vor fi implicați specialiști care vor veni deja cu soluții foarte clare. În ajutorul acestei comisii anume venim cu această declarație. Dar poziția dumneavoastră este clară.

Vă mulțumesc mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Vreamea,

A doua întrebare aveți?

Vă rog.

Domnul Igor Vreamea:

Eu cu o mică concretizare referitor la poziția noastră. Poziția noastră a fost expusă prin votul acordat la constituirea comisiei, despre care am vorbit, și delegarea unui reprezentant al fracțiunii. Deci problema este foarte importantă și de actualitate.

Dar după cum și deja s-a vociferat, declarația este declarație. Dar dumneavoastră și singură ați spus acum, că trebuie să venim cu lucruri concrete. Lucrurile concrete vor decurge din raportul care va fi elaborat de către comisie.

Doamna Violeta Ivanov:

Mulțumim.

Domnule Vreamea,

Vă rog să citiți mai atent declarația. O să găsiți foarte multe lucruri concrete, care, repet, vin în ajutorul funcționării comisiei, care astăzi s-a creat.

Mulțumesc foarte mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Da, doamnă Ivanov,

Vă mulțumesc că m-ați menționat ca contribuție la definitivarea declarației. Apreciez foarte mult, dar unele momente totuși le-ați omis.

De aceea solicit să... în primul rând, pagina 1, ultimul rând. Eu cred că pe colegii noștri din Ucraina nu-i interesează atât de mult în 2010 era alianța 1, 2, 3. E vorba de Parlament.

Și să eliminăm, fiindcă în caz contrar ar trebui, cum v-am spus dumneavoastră, să aflăm în 2008 ce alianță era, când erați și dumneavoastră membru de Guvern.

De aceea cred că îi inoportun specificarea, care alianță, pentru colegii din Ucraina faptul că... Și de aceea să eliminăm: „De către Alianța pentru Integrare Europeană”.

Mergem mai departe pagina 7... 6. Dumneavoastră ați menționat ceea ce se referă la Președinte. Este un mesaj, o adresare. Evident că o solicitare, o sugestie.

Eu am mai propus să solicite omologului său ucrainean, ca partea ucraineană să anuleze din Strategia energetică a Ucrainei, din iulie 2016, prevederea de a construi șase hidrocentrale pe Nistru. Adică este un mesaj foarte concret. Pe lângă termenii, să zic mai mult generali, de pe unde se... dar necesari, unde se conțin în declarație.

Articolul la pagina 7 este o diferență mare și v-am spus între „să nu admită” și „să nu permită”. „A admite”, și aici doamna Ciobanu cred că îmi va da dreptate, e una, „a permite”, chiar ca a interzice.

Dar „admite” are o conotație...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, poftim.

Domnul Iurie Reniță:

Și când ați menționat „să nu permită darea în concesiune”, cred că a fost o eroare.

Și Procuratura Republicii Moldova să elucideze circumstanțele și să examineze activitatea persoanelor decizionale. Este important momentul respectiv de completat în declarație.

În rest, sper că argumentele mele au fost suficient de concludente și rog să fie incluse în declarație... vreo zece virgule, la solicitarea...

Doamna Violeta Ivanov:

Vă mulțumesc foarte mult.

Stimate domnule Reniță,

Haideți să vin cu răspunsuri la întrebările... adică la obiecțiile dumneavoastră. În principiu, ele sunt acceptate. În momentul redactării, o să le luăm în considerare.

Doar la câteva momente vreau să mă refer aici. Ceea ce dumneavoastră ați vorbit aici că să excludem Alianța pentru Integrare Europeană–2, bine, dacă considerați că nu trebuie în Declarația Parlamentului, OK, noi putem s-o excludem. (*Voce nedeslușită din sală.*) Dar eu cred că memoria cetățenilor Republicii Moldova nu este scurtă, este destul de bună. Și dacă vă referiți la perioada 2007–2008, am toate procesele-verbale și am acele semnături ale omologului meu de pe atunci, unde dumnealui și-a pus semnătura că va expedia părții Republicii Moldova evaluarea impactului asupra mediului și notificările respective.

Da, într-adevăr, erau solicitări, doar că, în 2008–2009, nu s-a cedat, cedarea a avut loc prin protocol în 2010. Dar aceasta, pe parcursul... eu cred că, comisiei, noi aceste lucruri o să le examinăm.

Ceea ce spuneți dumneavoastră de a schimba... o secundă, o secundă, (*voce nedeslușită din sală*) pagina 7... admit prin... de a nu permite, sunt absolut de acord cu dumneavoastră, deoarece în proiectul Acordului între

Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de miniștri al Ucrainei, Ucraina solicită cedarea încă a 19,4 hectare. Și mă miră faptul că până acum nu a fost exclus. Deci această cifră de 19,4 hectare pe care o solicită Ucraina este până în ziua de astăzi în acest Acord. Sunt de acord cu dumneavoastră. Și celelalte obiecții, la momentul redactării, o să le luăm în considerare.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Următoarea întrebare – domnul Năstase.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Mulțumesc.

Acum 2 ani, am făcut o investigație la acest subiect și am vorbit acolo și despre acea hotărâre a Guvernului respectiv, și despre faptul că aceste construcții sunt absolut nepermise pentru ecosistemul bazinului Nistru, pentru că a construi hidrocentrale în secolul XXI este ca și cum a construi carete pentru a zbura în cosmos, în loc de rachete.

Lumea civilizată deja a ajuns la resurse alternative. Știm foarte bine ce se întâmplă în țările civilizate.

Noi și cu vecinii noștri, din păcate, ne luptăm cu aceste lucruri depășite deja, care trebuie transformate în muzee. Deci acea emisiune au participat și oameni de la Academie. Eu aș sugera și colegilor, care activează în comisie, să apeleze la ei, pentru că sunt oameni foarte bine pregătiți, au făcut parte și din acea comisie interministerială, interguvernamentală și au un cuvânt greu de spus.

Eu... de fapt, am vrut să spun că astăzi se dă un semnal de alarmă prin această declarație, este binevenită. Nu trebuie să așteptăm raportul comisiei respective, el va fi unul care va veni cu problemele respective în fața societății. Dar acum trebuie să dăm un semnal de alarmă, poate că este și întârziat, acest lucru trebuia făcut și mulți ani în urmă. Este bine că se face acum. Și dacă s-a vorbit ceva de chestiuni de ordin lingvistic, tehnic, ați pronunțat „darea în consecință” și, probabil că, acolo era vorba... cam cu o pagină... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Violeta Ivanov:

Concesiune, concesiune... da, da...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Filip.

Domnul Pavel Filip:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Eu sunt de acord cu colegii care au spus că, de fapt, obiectivul despre care vorbim acum poate fi realizat prin comisia care a fost constituită anterior și e bine să așteptăm raportul acestei comisii.

În același timp, eu vreau să înțeleg, până la urmă, obiectivul acestei declarații. Pentru că eu am citit atent această declarație și nu înțeleg de unde s-a ajuns la concluzia că aceste subiecte nu sunt pe ordinea de zi a Președintelui țării sau nu sunt pe ordinea de zi a Guvernului.

... În cunoștință de cauză și din experiență proprie, asta era unul din subiectele principale pe care le aveam în discuții cu omologul de atunci ucrainean, sunt semnate scrisori comune ale Prim-miniștrilor Republicii Moldova și Ucraina către Comisia Europeană pentru o evaluare de mediu. Am ajuns la o înțelegere de a nu construi nici o centrală hidroelectrică pe Nistru, până când nu va fi această analiză de mediu. De asemenea... adică sunt la ordinea de zi toate aceste subiecte.

Din punctul meu de vedere, noi nu vom atrage atenția sau nu prin declarații trebuie să atragem atenția Guvernului sau Președintelui, dar nu știu care va fi reacția vecinilor noștri din Ucraina la o asemenea declarație, știind că subiectele sunt în lucru, subiectele sunt la ordinea de zi.

De aceea revin la... poate să așteptăm raportul comisiei.

Doamna Violeta Ivanov:

Stimate domnule coleg,

Domnule Filip,

Haideți să vă aduc la cunoștință că subiectele la care dumneavoastră v-ați referit, unele deja și au demarat, și este deja concluzia. Deci acea evaluare a impactului, care a fost solicitată în 2017, ea deja s-a finalizat cu suportul Fondului Global de Mediu și cu un proiect în sumă de sub 2 milioane de dolari.

Vreau să vă spun că poate și nu veneam cu această declarație, dacă nu știam că deja s-a construit și, în luna martie, intenționează să se pună în funcțiune a patra centrală din acele 7 planificate, și deja a fost anunțat tenderul pentru proiectarea a celei de-a cincea.

De aceea dumneavoastră... colegul dumneavoastră s-a expus și al nostru coleg s-a expus cu privire la atitudinea dumneavoastră față de problema în cauză. Dar eu repet: o declarație nu este... nu are un efect juridic imediat, dar este o manifestare a Forului Legislativ în ceea ce ține problema de o importanță vitală pentru Republica Moldova, deoarece din acest Nistru se alimentează peste 8 milioane de cetățeni nu numai din Republica Moldova, dar și din Ucraina.

Și vreau să vă informez că atât savanții din Republica Moldova, cât și din Ucraina, alarmează această situație, deoarece, după cum am vorbit și este

menționat și în declarație, în afară de problemele că poate dispărea acest fluviu, mai apar și probleme seismice, eroziuni și multe altele.

De aceea dumneavoastră v-ați expus poziția. Noi am luat act și mergem înainte.

Mulțumim.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Filip,

Mai aveți ceva?

Da, vă rog.

Domnul Pavel Filip:

Da, doar să scot în evidență. Repetați de vreo 4–5 ori că v-ați expus poziția și atitudinea, doamnă Ivanov. Noi suntem contra populismelor și declarațiilor zădarnice.

V-am adus exemple concrete și acțiuni concrete pe care le-am făcut și eu știu că sunt în agendă pentru cei de la Guvern și pentru cei de la Președinție.

Doamna Violeta Ivanov:

Domnule Filip,

În Guvernul pe care dumneavoastră ați avut onoarea să-l conduceți, în cadrul partidului, am condus departamentul de profil și veneam cu propunerile respective. Sunt la curent cu toate deciziile.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Doamnă Ivanov,

Vă rog să luați loc. (*Gălăgie în sală.*)

Stimați colegi... (*Voce nedeslușită din sală.*)

De procedură, vă rog, domnule Popșoi.

Domnul Mihail Popșoi:

Înainte de procedura, dacă putem să ne expunem pe sugestia făcută și de noi, și colegii de la PD, să auzim opinia colegilor socialiști cu privire la oportunitatea votării acum și nu în rezultatul comisiei... dacă se poate.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, domnule Furculiță, opinia fracțiunii.

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Nu văd un impediment ca să votăm declarația astăzi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cu completările și modificările care au fost făcute pe parcurs.

Stimați colegi,

Alți colegi mai vor să se expună?

De fapt, noi am auzit opinia la majoritatea fracțiunilor.

De aceea, stimai colegi, supun votului.

Cine este pentru a fi adoptat proiectul Hotărârii nr. 21 din 2 februarie 2021, cu completările și modificările la declarație, făcute pe parcursul ședinței, dezbaterilor de azi și acceptate de către autor, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Declarația este aprobată.

Următorul proiect este proiectul nr. 104 din 4 iulie 2019.

Prezintă domnul Ulanov.

Domnule Ulanov,

De pe loc, vă rog.

Domnul Denis Ulanov:

Я с места.

Спасибо.

Ну, учитывая то, что этому проекту уже почти два года, смыслом этого проекта было включение моей кандидатуры в состав Комиссии по хищениям из банковской системы; нет смысла обсуждать суть проекта, но я бы хотел воспользоваться предоставленной возможностью высказать свое мнение по поводу той ситуации. Не обращаюсь к кому-то лично, к членам комиссии или к пленарному заседанию в целом, но обращаю внимание на некоторые вещи.

Конечно, за пару минут невозможно уложиться и сказать все то, что мне хотелось бы сказать в комиссии, задача которой была разобраться в целом и в частности в некоторых особо тонких моментах, связанных с хищениями из банковской системы и с той помощью, которая была предоставлена.

Понятно, что решение о невключении меня в комиссию было чисто политическим решением, потому что я был адвокатом Илана Шора.

Коллеги,

Навешанные ярлыки... юстиции, политические лозунги, это все конечно хорошо. Но рано или поздно это все равно должно закончиться и должен быть какой-то результат. Как и в результате работы комиссии, которая уже давно закончена, этот вопрос только сейчас попал на пленум в отношении моей кандидатуры. Ну, должен быть результат такой, чтобы ни политики, ни мы, уважаемые коллеги, все вместе или кто-то в отдельности, и ни Президент решал, кто виновен или не виновен, давайте предоставим это Прокуратуре и суду. И презумпцию невиновности никто не отменял.

Если мы все-таки хотим получить правовое государство, то мы прежде всего ждем от Генеральной прокуратуры справедливого расследования по данному вопросу.

Хотелось бы напомнить коллегам одну известную латинскую юридическую поговорку – коллеги, кто учились на юрфаке, знают: «Пусть будет выслушана и другая сторона».

К большому сожалению, мне не удалось это сделать в комиссии, но, тем не менее, хотелось бы задать риторический вопрос: а чем бы помешало мое участие в этой комиссии?

У вас был альянс, были голоса, вы могли принять любые решения, однако этого не произошло. Может быть, были, коллеги, какие-то неудобные темы, которые не хотелось поднимать на этой комиссии или акцентировать внимание?

Ну, например всем понятно, что банковское мошенничество, это не ноябрь 14-го года. И миллиард долларов никто в ноябре 2014 года не выводил из страны. Это же очевидно уже всем, даже тем, кто об этом молчит. И кое-что по этому поводу мы на днях обсуждали и на закрытом заседании Комиссии по «Ландромату».

По моему мнению, человека, который является юристом по образованию, адвокатом, комиссия должна была уделить намного больше внимания таким вещам, как например: почему Правительство Лянкэ единогласно проголосовало в ноябре 14-го года за выделение денежных средств в виде кредита срочного для поддержки ликвидности банка? Я обращаю внимание, именно кредита, именно ликвидности, поддержки работоспособности банков. А если выделили и ввели специальное управление, зачем нужно было на второй день после предоставления денег начать и раздавать налево, направо, даже тем, кто не просил возврата себе депозита или остатка по счетам?

То есть уничтожить эту самую ликвидность, коллеги, которая была предоставлена, вместо того чтобы дать возможность банкам продолжать работать. Это были системные банки, занимавшие больше половины банковского рынка, так, если между прочим.

Тем не менее, было принято решение уничтожить банки. Банки должны были продолжать работать, они должны были отрабатывать этот государственный кредит под процент и вернуть. И для этого была возможность.

При этом Прокуратура могла точно так же, как и сегодня, завершать работу по плохим кредитам. Делать свою профессиональную работу, связанную с тем, что в действительности произошло.

Что именно послужило окончательным, скажем так, основанием для того, чтобы было принято решение о ликвидации банков как таковых? А давайте зададим вопрос: а не связано ли это было с необходимостью передела на банковском рынке? Поскольку эти банки занимали, повторю еще раз, больше половины банковского сектора. Только в одной Банка де Економий было два миллиона счетов. Он обслуживал не только частные интересы вкладчиков, клиентов, но и государственные казначейские счета, пенсии, Кассу медстрахования. Для чего это было сделано?

Или, например, такой серьезный вопрос... я скоро закончу ... а что действительно являлось причинением ущерба государству? В какой момент это произошло?

Частный банк имел проблемные кредиты. Он имел и кредиты, срок возврата которых даже не наступил в том злополучном ноябре 2014 года. И эти кредиты стали требовать досрочно к возврату путем уголовных процедур, но никак не обращением, например, в гражданские суды. И это тоже должно было рассматриваться на комиссии. Вот именно ликвидация банков, по моему убеждению и, наверное, не только моему, было преступлением против интересов государства.

И если кто-то помнит, в ноябре 2020 года господин Кику придерживался такого же мнения на одной известной телевизионной передаче.

Или, например, почему государство приняло решение под невероятным давлением МВФ ликвидировать эти банки? Кто-то задавал себе вопрос: зачем это было сделано? И почему эта помощь, предоставленная государством, превратилась в невозвратную? Именно действиями государства, которого, посредством ликвидации банков, лишили механизма возврата этого кредита, который был предоставлен.

Это только несколько вопросов вслух, которые хотелось бы по-настоящему, господин Слусарь, обсуждать на комиссии. Тем не менее, произошло то, что произошло. Хотелось бы верить в то, что может быть наступит тот момент, когда представится возможность вернуться к этому вопросу и рассматривать его под правильным углом, а не под политическими лозунгами.

У меня пока все.

Спасибо.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Slusari,

Aveți întrebare?

Stimați colegi,

Eu vă propun următoarele, noi nu... Da, fiindcă i-am lăsat pe toți să vorbească atâta cât vor azi în Parlament. Nu l-am întrerupt nici pe domnul raportor. Dar, haideți să nu deschidem... Este creată comisia, în comisie se discută, cred că pot fi invitați toți cei care trebuie să fie invitați și care consideră comisia că este necesar.

Domnule Slusari,

Vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Mulțumesc.

Eu nu pot tolera faptul când noi am ajuns în situația când reprezentanții unei grupări criminale ne fac lecții aici.

Domnule Ulanov,

Eu n-am înțeles esența problemei, proiectului de hotărâre. Eu am înțeles că noi am ajuns deja la această alianță și la această rușine. Dar eu am să încerc din răsuputeri să nu răbufnesc și să vă răspund punctual și juridic.

Se vede că dumneavoastră, în primul rând, n-ați citit foarte atent acest raport. Noi mai mult de două pagini am dedicat acțiunilor/inacțiunilor criminale ale unor persoane, din punctul meu de vedere, în frunte cu domnul Leancă, ministrul economiei Candu, ministrul finanțelor Arapu și, desigur, tovarășul Drăguțanu, cu două mașini, care au făcut, au admis ceea ce au admis și cu asumarea de răspundere, și cu acele garanții.

Și am documente oficiale de la Banca Națională că, în perioada de trei săptămâni în noiembrie 2014, din cele trei bănci, au ieșit peste 25 miliarde de lei. Asta una la mână.

Doi la mână. Noi... Cu părere de rău, la noi doar Comisia de anchetă a finalizat activitatea până în noiembrie 2014 și celelalte procese, care noi am vrut să creăm altă Comisie de anchetă care să examineze necesitatea alocării,

garanțiile, lichidarea acestor bănci, majoritatea care s-a schimbat atunci n-a vrut să facă acest lucru, să accepte.

Și cel mai important moment. Minciună... *crasă care a fost...*

Vă rog, eu mai am...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Minciună crasă care a auzit toată țara, când acel criminal Ilan Șor a vorbit două ore pe gratis și a spus: Doamne ferește, că Banca Națională, că aici a fost greșeală și aceasta a fost greșeala Guvernului. Noi știm cât a costat această greșeală a lui Ilan Șor. Și noi știm ce a făcut Guvernul Leancă atunci și că el n-a făcut degeaba acest lucru, dar contra cost.

Dar la mine întrebarea-i simplă, care nu știu de ce n-a putut să o depună moderatoarea. Dar când s-a luat această decizie, de ce n-a ieșit Ilan Șor, Robin Hood-ul nostru, și să spună că nu e nevoie de acești bani? Că nu e nevoie, că aceasta-i greșeală, că băncile sunt OK și totul este bine în sistemul bancar. Și noi ne refuzăm de acele 9,5 miliarde și băncile sunt OK, și nu trebuie de lichidat băncile.

Eu nu l-am auzit pe dânsul niciodată, până în 2015, când a scris denunț. Și știm noi pe cine. Și acela l-a făcut în scris. Sistemul a fost devalizat. Și acest lucru a fost reflectat în raportul comisiei de anchetă.

Cu părere de rău, noi nu suntem organul de urmărire penală. Și am dat doar aprecierea politică-juridică la acțiunile/inacțiunile unor demnitari de stat, care au acționat ca complice unor grupări criminale.

Referitor la... eu aștept totuși că domnul Stoianoglo o să transmită informația exhaustivă despre furtul miliardului și îl așteptăm deja mai mult de un an pe dânsul. Așa cum noi am primit materiale numai ce pe Aeroport, unde Procuratura în fiecare pagină, nu eu, dar Procuratura vorbește despre gruparea criminală Șor și dă aprecieri „Șor Holding”.

Și eu am vrut aceasta să spun în cadrul audierilor. Așa că, eu tot înțeleg ce se întâmplă cu politicul. Dar gruparea și Ilan Șor pentru mine și pentru Platforma DA este un criminal. *(Aplauze.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Alaiba.

Domnul Denis Ulanov:

Doamnă Președinte,

Cinci secunde.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cinci secunde.

Domnule Ulanov,

Vă rog.

Noi nu discutăm. Fiindcă noi discutăm absolut la alt subiect.

Propunerea pe care ați făcut-o dumneavoastră, noi am introdus-o în ordinea de zi spre respingere. Să nu stea pe agenda parlamentară.

Domnul Denis Ulanov:

Да, это было даже не мое предложение, это было предложение юр. комиссии – отклонить, потому, что проект утратил все.

Господин Слусарь,

Вы знаете, Вы сильно удивили меня сейчас Вашей позицией, с точки зрения стремления к правовому государству. Я только что говорил по поводу политических ярлыков и всего о чем мы говорим. Вы еще раз доказали то, что в действительности политические лозунги и правда совсем разные вещи.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Alaiba,

Aveți o întrebare de la microfonul domnului Oleinic.

Vă rog.

Domnul Dumitru Alaiba:

Da, mulțumesc.

Doar pe scurt. Iarăși era o chestie foarte tehnică, la care nu era neapărat să intrăm în această polemică. Domnul Ulanov a preferat să intre iată în aceste lucruri.

Domnule Ulanov,

Haideți, vă rog, să nu ne ocupăm cu revizionismul. Toată lumea știe, nu în țara noastră, toată lumea știe ce s-a întâmplat, cum s-a întâmplat și motivele din care s-a întâmplat, și când, și cum s-a întâmplat toată chestia aceasta. Haideți mai repede s-o anulăm și mergem mai departe.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea.

Unde este domnul Bolea?

Căutați-l pe domnul Bolea. El trebuie să prezinte raportul comisiei, altfel nu putem să... Ori cineva prezentați raportul comisiei.

Domnule Bolea,
Raportul comisiei la nr. 104. Vă rog, ce a decis comisia. Nu citiți. Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da, doamnă Președinte,

Mersi mult.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărâre a Parlamentul nr. 104 din 04.07.2019.

Și în rezultatul examinării, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor prezenți, au decis să propună Parlamentului spre respingere proiectul de hotărâre.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Supun votului, cine este pentru respingerea de pe ordinea de zi a proiectului nr. 104 din 04.07.2019 – respingerea de pe agenda parlamentară, rog să votați.

Unanim.

Proiectul este respins.

Tăticul cela nu poate să o ia în brațe, dar o chinuie pe fetiță să meargă pe jos. Băiețel? A, să vă fie sănătos.

Următorul proiect care se supune examinării.

Stimați colegi,

Dacă ați obosit și vreți pauză, spuneți. Că eu... *(Voci nedeslușite din sală.)*

Nu, nu este mult.

Stimați colegi,

Următorul proiect nr. 16 din 27.01.2021.

Prezintă, din partea autorilor, domnul Năstase.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Stimați colegi,

Acest proiect de lege vine să amendeze Legea nr. 1421 din 31.10.2002. Este vorba despre un amendament, care ar aduce clarificări privind modul în care sunt numiți în funcție directorii teatrelor din Republica Moldova sau ai unor instituții concertistice.

În acest sens, la noi s-au adresat mai mulți actori, mai mulți artiști, mai mulți oameni din domeniul culturii, care au semnalizat un lucru ambiguu în această lege.

Și acolo este scris că, de exemplu, un director de teatru este numit cu sau fără concurs. Acest lucru conduce de multe ori la abuzuri. Chiar am asistat nu demult, la Teatrul „Cehov” a fost numit în funcție, pe un termen de 5 ani, fără concurs, un director asupra căruia planează suspiciuni de corupție, inclusiv o constatare făcută de către Agenția Națională pentru Integritate. Mai multe alte lucruri, acolo există un conflict intern, dar nu numai la acest teatru.

Și cu toate că în Republica Moldova, anul trecut, au avut loc vreo cinci concursuri la instituțiile teatrale, iată că aici, unde a existat acest concurs, din păcate, s-a mers pe calea numirii, și nu a organizării concursului.

Iată pentru a face ordine în această sintagmă „cu sau fără concurs” – noi venim cu propunerea ca în articolele 19 litera h), 20 litera d), 21 litera e), 22 alineatul (3), 22 alineatul (2) textul:

„Desemnarea prin concurs sau fără concurs pe un termen de 5 ani” se substituie cu textul: „Desemnarea prin concurs pe un termen de 5 ani”.

Mai mult decât atât, noi am discutat în repetate rânduri la comisie. Președintele comisiei va da citire raportului pe urmă.

Dar acolo s-a venit cu un amendament ca să fie numiți directorii teatrelor pe... deci să fie numiți pe două termene consecutiv.

Dar, ulterior, după discuții cu reprezentanții teatrelor, cu artiștii, cu actorii ș.a.m.d., am ajuns la concluzia ca să renunțăm la acest amendament. Și în textul legii să rămână doar ceea ce am dat citire. Că la alineatele respective textul: „Desemnarea prin concurs sau fără concurs pe un termen de 5 ani” se substituie cu textul: „Desemnarea prin concurs pe un termen de 5 ani.”

Adică să avem garanția că orice director de teatru va trece prin acest concurs în mod obligatoriu. Și atunci lucrurile se vor limpezi.

Mai mult decât atât, noi am primit... de la oamenii de teatru am primit mai multe propuneri privind modul de organizare a acestui concurs.

Noi la ședința comisiei am decis practic în unanimitate că aceste mesaje, aceste adresări să fie trimise la ministerul de resort, pentru ca acolo să se pregătească un regulament. Astfel încât toată lumea, inclusiv actorii, asociațiile de creație, să poată participa în cadrul aceluși concurs împreună cu fondatorii instituțiilor teatrale din Republica Moldova, ai altor instituții concertistice, să poată participa la acel concurs, pentru a alege cel mai bun și cel mai bine pregătit candidat.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți întrebări.

Prima întrebare – doamna Babuc.

Doamna Monica Babuc:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate coleg,

Domnule Năstase,

Eu vreau doar să aprob încă o dată capacitatea noastră de a găsi compromisuri bune și să mulțumesc autorilor: domnului Năstase, doamnei Ciobanu și domnului președinte al comisiei Adrian Lebedinschi, pentru această decizie de a scoate formula „pentru două mandate”. Pentru că, de fapt, ambiguitatea prevederii legale de aici consta în formula „cu sau fără concurs”, o chestie care, bineînțeles, crea o stare de incertitudine în numirea managerilor.

Dar, având în vedere că avem o stare extrem de proastă cu pregătirea managerilor din domeniul culturii, trebuie să le oferim celor buni, care își vor demonstra, oricum, la concurs capacitățile lor, să își continue un mandat în echipele bune pe care ei le formau.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

Cred că s-a procedat judicios, atunci când s-a eliminat clauza „nu mai mult de două mandate”, deoarece un colectiv de creație, și mai ales teatrele și teatrele naționale, se constituie nu într-un an, doi, trei și nu funcționează după principiile unităților de producție, lucrul ăsta este foarte clar. Și de aceea consider că... și avem exemplele internaționale, dacă vreți, și cele bune estice, din Rusia, teatrele faimoase, unde directorii sunt ani buni, că au reușit să facă lucruri fenomenale. Și același lucru se întâmplă și în România, la Teatrul Național, cu Caramitru, care are peste 20 de ani și teatrul își face o treabă extraordinară. De aceea termenele respective, eu aș fi mai reticent și chiar aș merge mai departe, sunt consiliile de creație, sunt alte instituții în cadrul unităților de creații și al teatrelor naționale, care pot da o evaluare a directorului, și ori aș extinde termenul câte 6 ani de zile, adică pentru fiecare doi, șase, șase și, în general, aș scoate termenele acestea. *(Gălăgie în sală.)*

Cazul cu Teatrul „Cehov” este de altă natură și alte mecanisme trebuie să le punem în aplicare, fiindcă astfel am putea să creăm dificultăți pentru alte unități culturale, care funcționează perfect, cu manageri care își fac treaba foarte bine și în interesul culturii naționale.

Mulțumesc.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Mulțumesc, domnule deputat.

Deci noi... eu vreau să mulțumesc și tuturor colegilor din comisia noastră, pentru că această decizie a fost luată... din toate fracțiunile, a fost luată unanim și am găsit... imediat găsim consens, suntem o comisie consensuală, și acest lucru este foarte bun.

Cred că termenul de 5 ani este rezonabil pentru un mandat. Dacă va câștiga și al doilea, va avea 10, 15, nu este nici o problemă, mai ales ținând cont de situația actuală și criza din teatrele noastre. *(Gălăgie în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Lebedinschi,

Aveți întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Da. Vă mulțumesc.

Domnule Năstase,

Vă rog să formulați... pentru că la comisie a fost votat raportul, inclusiv amendamentele care au fost în corectarea acestei sintagme, la care dumneavoastră acum refuzați. De aceea solicit să formulați ca amendament. În sensul articolul 19 litera h), sintagma „și cel mult pentru două termene”, cum și la articolele 20, 21, 22 și 23, să solicitați excluderea și, respectiv, plenul să supunem votului acest amendament.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Da, da...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Pentru lectura a doua.

Domnul Adrian Lebedinschi:

A fost propus pentru două lecturi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stați oleacă. Noi votăm în prima lectură, pe urmă amendamentele le dați citire și, pe urmă, votăm în lectura a doua. Corect?

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Năstase,

N-aveți alte întrebări.

Vă rog să luați loc.

Rog președintele comisiei, domnul Lebedinschi, raportul comisiei.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Onorat Plen,

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, în urma examinării proiectului de Lege privind modificarea Legii nr. 1421 din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice nr. 16 din 27 ianuarie 2021, întru evitarea factorilor negativi, membrii comisiei au exprimat... au examinat proiectul de lege și au propus votarea acestuia în două lecturi, cu adoptarea unui amendament, înaintat de președintele comisiei, prin care s-a propus ca sintagma „și cel mult două termene” din proiectul examinat să fie substituită cu sintagma „și cel mult două termene consecutive” și cuvântul „mandat” să fie substituit cu cuvântul „termenul”.

Urmare a dezbaterilor, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, cu votul membrilor prezenți în ședință (9 „pro”), propune proiectul de Lege nr. 16 din 27 ianuarie 2021 spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului în două lecturi, cu amendamentul propus.

Reieșind din faptul că, după examinarea în comisie a acestui proiect de lege, a parvenit sesizarea Uniunii Teatrale din Moldova sub nr. 5 din 8 februarie 2021, colegul nostru și-a reiterat poziția.

Și, respectiv, o să solicit, pentru a doua lectură, să fie supus votului amendamentul autorului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Noi suntem în procedura de vot.

Вы куда? (Gălăgie și răsete în sală.)

Stimați colegi,

Vă rog să reveniți la locurile de muncă.

Se supune votului...

Sper că avem cvorum în sală? *(Voce nedeslușită din sală.)*

Avem.

Se supune votului aprobarea în prima lectură a proiectului de Lege nr. 16 din 27 ianuarie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea sau chiar unanim.

Stimați colegi,

Acum există un amendament, pe care trebuie să-l vocifereze autorul.

Domnule Năstase,

Am să vă rog, ca să supun votului acest amendament.

Vă rog, domnule Năstase. *(Gălăgie în sală.)*

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

La articolul 1...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Atent.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

La articolul 1 din proiectul de lege, după cuvintele „desemnarea, prin concurs, pe un termen de 5 ani, cel mult pentru două mandate”, textul „cel mult pentru două mandate consecutive” se exclude.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Cine este pentru a fi acceptat acest amendament, rog să votați. *(Rumoare în sală.)*

Amendamentul este acceptat.

Acum, în condițiile amendamentului acceptat și în condițiile raportului prezentat de către comisia de profil, supun votului adoptarea pentru lectura a doua a proiectului nr. 16 din 27 ianuarie 2021.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24. *(Gălăgie în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 19.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 19.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 12.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 12.

Cu 55 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua.

Iată alianță de asta și mie îmi place... *(Gălăgie și râsete în sală.)*

Stimați colegi,

Când ai căuta, noi și Constituția putem s-o modificăm, dacă ne gândim și lăsăm ambițiile politice la o parte, spre binele țării. Dar aș vrea să lăsăm ambițiile politice la o parte.

Următorul proiect este proiectul nr. 229 din 10 iunie 2020.

Domnule Slusari,

Vă rog. *(Rumoare în sală.)*

Domnul Alexandru Slusari:

Stimați deputați oboșiți,

Eu înțeleg că-i ultimul proiect în ordinea de zi și... *(Voce nedeslușită din sală.)* Penultimul? A, da mai este ceva încă. *(Gălăgie în sală.)*

Am să încerc să fiu cât mai succint.

Elaborarea proiectului în cauză a fost dictată de necesitatea concretizării și consolidării unui mecanism de implicare și consultare efectivă a autorităților locale în procesul național decizional și de elaborare a cadrului normativ și de politici din Republica Moldova, în conformitate cu prevederile Constituției, Cartei Europene a Autonomiei Locale și cadrului legal național din domeniul APL.

De asemenea, necesitatea elaborării acestui proiect de lege rezultă din constatarea unei practici extrem de dăunătoare și nocive în Republica Moldova, unde apar tot mai multe probleme legate de procesul de consultare a mai multor acte normative cu reprezentanții administrației publice locale și corelarea acestora cu realitățile existente în teritoriu. Astfel, fiind aduse atingeri și prejudicii enorme funcționalității administrației publice locale.

Proiectul în cauză este elaborat în conformitate cu rezoluțiile Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei. De asemenea, necesitatea acestui proiect rezultă din rapoartele și multiplele recomandări ale Consiliului Europei pe parcursul ultimilor 15 ani, care atestau o totală inconsecvență a autorităților Republicii Moldova în

realizarea angajamentelor asumate față de Consiliul Europei, inclusiv lacune și încălcări grave ale normelor constituționale și internaționale în domeniul democrației locale, inclusiv sub aspectul neconsultării autorităților locale în adoptarea diferitor acte ce vizează interesele colectivităților locale.

Mai mult decât atât, au fost încălcate deseori articole din Carta Europeană a Autonomiei Locale, drepturile autorităților locale de a fi consultate. Prin urmare, autoritățile locale ar trebui să fie consultate și ar trebui să aibă un rol mult mai activ în adoptarea deciziilor cu privire la toate aspectele care-i privesc, și anume punerea în aplicare a politicilor sau a legislației care afectează în mod direct statutul lor juridic, sarcinile și funcțiile, și situația economică sau financiară. Trebuie să fie asigurată, astfel, o sincronizare între autoritățile locale și administrația publică centrală.

Având în vedere cadrul de referință al Consiliului Europei pentru democrația regională, Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei nu o dată a accentuat toate problemele, lacunele legislației naționale și nu odată a propus ca administrația publică locală să aibă drepturile reale să fie consultată la toate nivelele administrației publice centrale, Guvernului și Parlamentului.

Sunt multiple recomandări ale Consiliului Europei și Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei. Aici sunt din 2005, din 2008, din 2012, din toate guvernările comuniste, post-comuniste, Alianța 1, 2, 3, de care doriți. Nu s-a schimbat, cu părere de rău, nimic.

În mare parte, procesul consultativ a depins de factorul de decizie, factorul de influență în cadrul Guvernului. Adică, dacă Prim-ministrul sau Președintele Parlamentului, sau majoritatea parlamentară au vrut să discute, discuțiile se făceau ad-hoc, fără un cadru instituțional. Și toate procesele consultative au rămas la discreția factorului politic.

Ceea ce propunem noi sunt amendamente la mai multe acte legislative, prin care noi să creăm un cadru instituțional stabil, după care autoritățile publice locale, reprezentanții acestora să nu depindă de culoarea politică, să fie foarte clar stipulat procesul consultativ la toate nivelele: Guvern, administrația publică centrală și Parlament.

Iată de ce noi propunem ca în Regulamentul Parlamentului să fie stabilit mecanismul de consultare a administrației publice locale în cadrul comisiilor permanente, inclusiv garantarea drepturilor administrației publice locale de a fi consultată, precum și crearea condițiilor de reprezentare.

În Legea privind descentralizarea administrativă se propune ca comisia paritară să se întrunească cel puțin de trei ori pe parcursul anului și obligatoriu să discute proiectul Legii bugetului de stat pe anul respectiv în partea ce se referă la administrația publică locală și finanțarea bugetelor locale, mai ales în contextul când noi deja 30 de ani repartizăm, adică

Parlamentul și Guvernul repartizează investițiile capitale după criteriile politice.

În Legea cu privire la Guvern, Legea privind administrația publică centrală de specialitate să fie stabilit dreptul administrației publice locale, prin intermediul asociațiilor reprezentative, să participe la ședințele Guvernului, în grupurile de lucru organizate în cadrul ministerelor și altor autorități ale administrației publice centrale.

Se propune mecanismul de consultare, precum și garantarea dreptului APL de a fi consultate, inclusiv prin crearea condițiilor de reprezentare. Guvernul și asociațiile reprezentative anual să încheie Acordul privind principalii parametri privind proiectul Legii bugetului de stat, iar, totodată, reprezentanții administrației publice locale să aibă dreptul să conteste acest lucru, fără consecințe juridice posibile, dar, totuși, acest proces să fie instituționalizat, să fie unul stabil și extins. La ora actuală, repet, acest cadru lipsește. Comisia de paritate. Doar există un alineat în Legea cu privire la descentralizare, unde este stipulat că această comisie există și gata. Alte momente de activitate cum funcționează comisia nu este prescris.

Menționăm că nu este necesar alocarea resurselor financiare pentru implementarea acestui proiect. Dar dacă noi vom adopta aceste amendamente, vom extinde drepturile administrației publice locale, asociațiilor, reprezentanților acestora și vom face un pas important în zona descentralizării reale. Dacă noi vrem să avem autonomie locală puternică, noi trebuie să asigurăm un dialog egal între administrația publică locală și centrală.

Respectuos solicităm susținerea acestui proiect.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Aveți întrebări.

Domnule Frunze,

Vă rog, prima întrebare.

Domnul Petru Frunze:

Stimate domnule autor,

Este un proiect binevenit. Este necesar ca autoritățile locale să fie respectate în privința luării deciziei de către comisiile parlamentare, dar și de către Parlamentul Republicii Moldova.

Eu vreau să întreb: dumneavoastră cunoașteți, atunci când s-au aprobat amendamentele privind distribuirea resurselor financiare pentru anul 2021 pentru investiții capitale, a fost luată în calcul, haideti să nu spunem decizia, dar părerea CALM-ului sau organului asociativ al

autorităților locale sau nici n-au fost întrebați despre modul în care s-au repartizat 353 de milioane de lei pentru investiții capitale?

Domnul Alexandru Slusari:

E foarte bună întrebarea. Din câte eu cunosc, și una din esențele acestei modificări este și soluționarea acestei probleme, reprezentanții autorităților publice locale, și nu contează este CALM sau o să fie altă organizație, poate este Asociația Președinților Raioanelor, niciodată nu sunt consultate pe problemele alocării resurselor financiare în teritoriu. Și anul 2020–2021 nu a fost unul de excepție.

Și, din câte eu cunosc, demult există o abordare, o propunere foarte bine argumentată din partea reprezentanților administrației publice locale ca să existe un dialog în cadrul Guvernului și Parlamentului pe acest subiect și să fie elaborate niște criterii legale privind alocarea acestor resurse fie pe cap de locuitor, fie alte criterii, să ținem cont de zonele defavorizate, poate fi combinația de facto, dar este imperios necesar să fie fixat, să fie stabilit acest cadru. Și dacă noi vom opera modificările în legislație pe care le propunem, eu cred că noi o să facem o mișcare corectă.

Și mai departe, dacă o să fie încheiate niște acorduri între reprezentanții administrației publice locale și Guvern, aceste subiecte vor fi discutate minuțios pe platforma guvernamentală, pe urmă pe platforma parlamentară și noi treptat, treptat, eliminăm această practică a politizării alocării investițiilor.

Și, în general, schimbăm abordarea, când autoritățile publice locale trebuie să stea în rând la Prim-ministru, Președinte sau liderul partidului de guvernare să pupe mâna și să schimbe investițiile cu loialitatea și voturile în teritoriu.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Frunze, a doua întrebare.

Domnul Petru Frunze:

Mai mult este un mesaj către colegii deputați, ca să susținem acest proiect de lege, fiindcă este necesar ca autoritățile locale, puterea locală să nu fie divizată de către puterea legislativă.

Și ar fi bine ca propunerile lor să fie auzite la fiecare comisie. Și, bineînțeles, să ținem cont de părerea autorităților locale, atunci când aprobăm unele inițiative legislative.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Dacă vreți, și eu o sugestie am la aceste repartizări și ceea ce se face. În genere, Guvernul trebuie să vină cu propuneri de investiții capitale majore. A început un obiect, l-a finalizat. Următorul an face alt obiect și-l duce la bun sfârșit. Iar deputații trebuie să voteze pentru aceasta.

Ce ține de repartizarea investițiilor capitale, așa câte 50 de mii la fiecare fântână, aceasta trebuie să fie din sursele autorităților publice locale. N-au ce deputații să repartizeze alocațiile.

Eu știu, am trecut prin aceasta și așa a fost în 2008, așa a fost în 2009, când nu existau anexe de genul acesta. De aceea... și atunci autoritățile publice locale nu trebuie să umble cu mâna întinsă, domnule Frunze.

Noi trebuie să le creăm condiții, ca ei să aibă suficiente resurse financiare proprii. Pentru aceasta trebuie să stimulăm crearea bazei economice în teritoriu. Putem să vorbim la infinit despre descentralizare. Și aceasta degeaba, o să fie doar vorbe goale pe hârtie.

Putem să adoptăm câte vreți legi bune, să aducem toate autoritățile publice locale aici și nimic n-o să se schimbe. Aceasta este opinia mea ca fost ministru al finanțelor și care puțin, oleacă mai mult decât alții, cunosc ce-i aceasta.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimată doamnă Președinte,

Eu cu totul împărtășesc ceea ce ați menționat dumneavoastră. Și consider că pentru aceasta este nevoie ca noi să consolidăm baza fiscală patrimonială, administrativă în teritoriu, să modificăm mai multe acte legislative.

Platforma DA are peste zece inițiative acum pentru a îmbunătăți cadrul legal de descentralizare, mai ales ce ține de transmiterea mai multor obiective... obiecte de limitare, inventariere, modificare, redistribuire a impozitelor pe venit pentru persoane juridice, taxe pentru utilizarea mineralelor și multe, multe alte lucruri.

Eu sincer cred că doar autonomia locală puternică, care are toate pârghiile financiare, economice și apropierea tuturor serviciilor de pașaportizare, cadastru, notariale către cetățeni, să nu meargă în raioane, în Chișinău.

Aceasta este baza economică pentru un stat dezvoltat și o bună rețetă împotriva dictaturii, autoritarismului și a capturării statului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Of, doamne Dumnezeule.

Doamnă Ciobanu,

Vă rog, întrebarea dumneavoastră.

Doamna Maria Ciobanu:

Doamnă Președinte,

Ceea ce ați propus dumneavoastră nu poate avea loc, atâta timp cât nu vom avea o reformă administrativ-teritorială. Noi avem primării cu șase sute de cetățeni, cu șapte sute de cetățeni. Ei n-au bani, finanțe proprii pentru a plăti salarii angajaților primăriei.

Și încă ceva, dacă dumneavoastră sunteți o... când trebuie spuneți: sunteți cea mai numeroasă fracțiune parlamentară. Veniți cu asemenea... că noi o să susținem reforma administrativ-teritorială. Lichidați consiliile de nivelul al doilea, care își iau mașini președinții acum în situație pandemică de mai mult de jumătate de milion de lei, ca la Nisporeni. Și o să... Și împărțea această politică chiar îi rușinoasă.

Eu totul înțeleg, dar haideți să spunem lucrurilor pe nume: atâta timp cât liderii de partide se tem de reforma administrativ-teritorială, și toți liderii s-au temut și toți se tem, mai ales atunci când sunt la guvernare, atâta timp noi ne vom zbate pentru ca toate comunitățile să aibă și ei alocații de la bugetul de stat.

Nu sunt vinovați ei că primarul ține de o culoare politică. Sunt nevoiți să se dea când cu unii, când cu alții.

Domnul Alexandru Slusari:

În continuarea celor spuse de stimata doamnă Ciobanu, vă aduc un exemplu matematic: raionul Anenii-Noi care-i unul din raioanele în care eu foarte des am deplasări. Bugetul Consiliului raional – 245 de milioane de lei. Întreb, câte primării voi aveți în raion? 26. Bugetul mediu îi 5,5–6 milioane.

Uitați-vă, bugetul Consiliului raional, cu atribuții foarte reduse, cu sinecuri mai multe, practic, numai cu statistică, este de 30 la sută mai mare decât bugetele cumulative ale tuturor primăriilor din raionul Anenii-Noi. Și acest lucru este valabil pentru toate raioanele.

Noi dacă lichidăm raioanele și, posibil, să rămână relațiile doar între primării și centru, noi vom economisi câteva miliarde de lei anual. Și banii aceștia o să rămână în fiecare primărie la oameni.

Doamna Zinaida Greceanî:

Eu mai am dreptul la o întrebare.

Domnul Alexandru Slusari:

Desigur.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mă taxez singură pe mine.

Domnule Slusari,

Numai că din bugetul raional se finanțează tot învățământul centralizat. Haideți să nu fim, pur și simplu, matematici. Și vă mai aduc un exemplu de reformele din anii '90. Am avut 11 județe cu tot cu municipiul Chișinău. Din 11 județe, la autogestione era doar municipiul Chișinău. Și la nivel de 80% se autofinanța municipiul Bălți. Toate celelalte județe erau pe subvenții de la bugetul de stat la nivel de la 40 la 80 la sută. Aceasta a fost realitatea.

De aceea haideți să creăm întâi baza economică și pe urmă să vorbim de reforma administrativ-teritorială. M-am încadrat într-un minut și 13 secunde.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimată doamnă Președinte,

Eu sunt totalmente de acord cu dumneavoastră că reforma administrativ-teritorială '98-'99 a avut mai multe curențe și a fost făcută în grabă. Și noi trebuie să însușim lecțiile și să analizăm toată experiența negativă a acestei reforme.

Când vorbiți de învățământ, analizând cum sunt finanțate acum instituțiile de învățământ în teritoriu, în fiecare sat, eu nu văd nici o problemă ca aceste instituții să fie finanțate fără raioane, dar direct de la Chișinău la primărie.

Nu pot să spun definitiv. Noi acum analizăm. Dar, posibil, în genere, Republica Moldova nu are nevoie de al doilea nivel. De ce deodată încercați județele? Poate este suficient ca să fie primăriile și Chișinăul, și structurile desconcentrate în teritoriu ale Guvernului?

Haideți să analizăm. Dar este cert că la moment consiliile raionale, toate direcțiile, unde mult se ocupă cu rezolvarea sau nerezolvarea „scanvordurilor” și „crosvordurilor” și acumularea datelor statistice cât s-a arat, cât s-a recoltat, și este posibilitatea de a împărți sinecurile la membrii de partid și un pic de „smotreașcii”, nu sunt eficiente.

Împreună, toate fracțiunile, să analizăm care model este cel mai bun. Dar este cert că noi vom avea o economie de miliarde de lei, dacă totuși o să mergem la această reformă. Eu nu vorbesc de primăriile de primul nivel.

Aici trebuie să analizăm. Lichidarea primăriilor nu este, din punctul meu de vedere, cea mai bună sau comasarea primăriilor. Întâi trebuie de făcut baza. De dat, de transmis, de delegat toate împuternicirile, baza economică și pe urmă de văzut. Dar al doilea nivel la moment este arhineeficient.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mergem la centralizare.

Domnule Leucă,

Următoarea întrebare.

Eu am vrut să vă spun că pot să discut cu dumneavoastră, domnule Slusari, foarte mult la acest subiect și să vă aduc o sumedenie de argumente. Și cred că am găsi o limbă comună.

Domnul Alexandru Slusari:

Cu mare plăcere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Numai că nu să discutați una cu mine și să ieșiți la tribună și să declarați alta. De aceea... (*Râde.*)

Domnul Alexandru Slusari:

Care-i problema? Nu este caracteristic pentru mine.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Leucă,

Vă rog, întrebarea dumneavoastră.

Domnul Ion Leucă:

Doamnă Președinte,

Vă mulțumesc.

Și chiar am primit satisfacție de la ceea ce am auzit din gura dumneavoastră ca ex-ministru al finanțelor.

Eu vorbesc nu ca deputat, dar ca fost președinte de raion. Și iată eu când aud aberațiile acestea că puterea de nivel al doilea, vasăzică, este ineficientă și așa mai departe, mă apucă coșmarurile, fiindcă eu știu care-i baza fiscală în teritoriu, cum se administrează baza fiscală în unele entități administrativ-teritoriale, indiferent de orice nivel, că-i întâi, că-i al doilea și cum se administrează baza fiscală la nivel de statul Republica Moldova. De aceea haideți să nu ne aventurăm în declarații de acestea, de la tribuna Parlamentului, revoluționare.

Dar dacă vrem, într-adevăr, să provocăm a căta reformă administrativ-teritorială în Republica Moldova, de la cei aproape 30 de ani de independență, să ne atărnăm responsabil față de dânsa și să nu lezăm onoarea și demnitatea cetățenilor noștri, care-s plătitori de impozite la statul moldovenesc. Asta-i unu.

Doi. Eu cred că inițiativa aceasta, domnule vicepreședinte, trebuie retrasă și trebuie să ne așezăm frumușel și să dăm, poate, în al 12-lea ceas, dovadă de înțelepciune și de consens politic într-o problemă atât de sensibilă

cum este relația dintre autoritățile locale de nivelul întâi și al doilea, că merită respect. Eu tot timpul am spus: primarii, președinții de raioane au meritat tot timpul respect măcar de atâta că stau în prima linie în rezolvarea problemelor cetățenilor, în relațiile cu autoritățile publice centrale. Și uneori, poate numai cu un cuvânt bun la un om, care vine la primire la primar sau la președintele raionului, îi alini oleacă durerea și omul se duce mulțumit de la o autoritate a statului. De aceea eu vă rog foarte mult haideți că... vorbim că...

Noi de lichidat suntem buni.

Mă închin în fața maestrului Druță, care a spus că problema noastră, la moldoveni, nu-i într-aceia că n-avem pe cine da jos, dar problema constă în aceea că n-avem pe cine ridica sus. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Ia lăsați-o, domnule Reniță, lăsați-o, Moscova sau București, aici n-are nici o... nici o... nici o importanță. *(Gălăgie în sală.)*

Iată eu aici am avut frumoasa experiență, în calitate de președinte de raion, să am relații de parteneriat cu colegii noștri din Letonia și Polonia. Polonia a făcut o reformă administrativ-teritorială foarte bună în 1998 și nu s-a mai întors la dânsa după aceea. Nu-i o comună, o primărie în Polonia mai mică de 5000 de locuitori.

Și noi spunem că noi lichidăm raioanele mâine și facem primării cu 600–700 de locuitori, că nu cumva să supărăm un primar sau altul.

Eu vă spun pe propria mea experiență: raionul Glodeni nu-i raionul Hâncești cu peste 100 de mii de cetățeni, avem undeva în jur efectiv acum 55 de mii de cetățeni.

Dar ferească Dumnezeu...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să finalizați.

Domnul Ion Leucă:

Ferească Dumnezeu, știind capacitatea administrativă de a gestiona modestele resurse financiare, care se duc în teritoriu, în unele primării, astăzi cauți cu lumânarea un contabil să-l angajezi, un perceptor fiscal, un inginer cadastral în orice primărie din Republica Moldova. Iată noi de chestiile acestea nu ne ocupăm.

Eu am să vă dau un simplu exemplu, ca dumneavoastră să înțelegeți ce am în vedere. 2050 de hectare – albie de iaz în raionul Glodeni. Am spus lucrul acesta... încă era Președinte al Parlamentului domnul Candu, la o întâlnire, la Bălți, zonală. Mi-am pus întrebarea, ca președinte de raion. Toate-s date în arendă. Câte tone de pește s-a crescut și s-a realizat pe teritoriul raionului Glodeni într-un an bugetar? Nici un răspuns.

Dar de ce noi pe un antreprenor, care gestionează și are în arendă sau în proprietate 2000 de hectare, încă n-a semănat și de acum noi îi calculăm roada scontată și cât o să plătească impozite la statul moldovenesc?

Dar la 2000 de hectare de albie de iaz nici nu ne punem întrebarea.

Și de aceste exemple pot fi date cu duiumul.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

E clar.

Domnule Slusari,

Dacă vreți...

Domnul Alexandru Slusari:

Eu doar... nu peste tot am înțeles legătura. Eu sunt absolut de acord cu abordarea dumneavoastră pe problema lacurilor. Și dumneavoastră încă n-ați prelungit. Dar câți bani a primit administrația publică locală de la arenda lacurilor și dacă aceste lacuri sunt înregistrate, după cine sunt înregistrate... cine gestionează aceste lacuri? Și care sunt relațiile între arendași, dacă există ele?

Noi putem să discutăm și avem acest timp, mandatul este neîntrerupt.

Proiectul meu, cu care noi venim, nu este legat de reforma administrativ-teritorială.

Până în 2023, avem timp să analizăm care ar fi cel mai bun model. Dar este cert că așa cum acum sunt gestionate lucrurile în teritoriu și cu atribuțiile actuale, cu baza fiscală, noi încă mult timp n-o să avem descentralizarea.

Sunt de acord să analizăm orice propunere. Dar, oricum, asta nu... din punctul meu de vedere, nu pune la îndoială necesitatea unui dialog mult mai eficient, și aici este dialog despre reprezentanții administrației publice locale, atât de nivelul întâi, cât și de nivelul al doilea cu administrația centrală.

La moment, eu nici nu țin minte când ultima dată s-a adunat... s-a convocat comisia de paritate, nu țin minte să fie un dialog real instituțional între administrația publică locală și centru, totul rămâne la latitudinea factorului politic. Când le trebuie, cheamă și haideti, puneți semnăturile, când nu le trebuie, ani la rând pot să nu se consulte.

Haideti noi să stabilim un cadru legal normal și administrația publică locală să nu depindă de factorul politic și culoarea politică. Vin verzii, roșii, albaștri, galbeni, nu contează care, dar ei sunt obligați să se consulte instituțional cu administrația publică locală.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Mai multe întrebări nu aveți.

Domnule raportor,

Vă rog să luați loc.

Rog raportul Comisiei administrație publică.

Domnule Usatîi, vicepreședintele,

Rog raportul comisiei.

Domnul Alexandr Usatîi:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Onorat Plen,

Comisia administrație publică, reieșind din atribuțiile sale funcționale, în conformitate cu prevederile articolului 27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat, la ședința din 15 iulie 2020, proiectul de Lege nr. 229 din 10 iunie 2020 pentru modificarea unor acte legislative, înaintat de către deputatul în Parlament Alexandru Slusari, și comunică următoarele.

Proiectul de lege prevede modificări și completări la unele acte normative conexe domeniului administrației publice centrale și locale, în scopul stabilirii unor reglementări deja existente în cadrul legislativ de asigurare a dreptului autorităților administrației publice locale, prin intermediul asociațiilor reprezentative ale acestora, de a fi consultate de către autoritățile centrale.

În acest sens, comisia menționează că cadrul normativ actual prevede explicit, expres și în toată complexitatea, mecanismul de consultare a asociațiilor reprezentative ale APL în problemele acestora, de către autoritățile administrației publice centrale. *(Gălăgie în sală.)*

Subliniem că proiectul de lege, la acel moment, a fost examinat fără coraportul și avizele comisiilor permanente, Direcției generale juridice, raportul de expertiză al CNA și, respectiv, fără avizul Guvernului, care au parvenit ulterior. Astfel, Direcția generală juridică, CNA, cât și Guvernul, expun explicit și argumentat că problematica abordată de proiectul de lege este deja tratată de cadrul normativ existent și consideră inutile modificările propuse și, totodată, atenționează despre eventuale contradicții dintre norme, dublarea acestora și caracterul declarativ al normelor respective.

Comisia juridică, numiri și imunități, în coraportul prezentat, propune Parlamentului respingerea acestui proiect de lege.

Menționăm că în cadrul comisiei permanente a fost examinat, la 12 februarie 2020, un proiect de Lege similar nr. 215/2019, tot același autor, față de care comisia permanentă, luând în considerare propunerile, obiectiile și recomandările expuse în coraportul și avizele comisiilor permanente, Direcției generale juridice, cât și în raportul de expertiză al CNA, a propus plenului Parlamentului, cu 8 voturi „pro” și o „abținere”, respingerea

proiectului de lege, care, ulterior, a fost retras din procedura legislativă de către autor.

Pe final, urmare a discuțiilor supra, părerile deputaților s-au divizat.

Astfel, reieșind din prevederile articolului 22 din Regulamentul Parlamentului, comisia sesizată în fond nu a adoptat o decizie asupra proiectului de lege (5 voturi „pro” și 4 „abțineri”), urmând ca plenul Parlamentului să decidă oportunitatea acestuia.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Rog coraportul Comisiei juridice, numiri și imunități – domnul Bolea.

Microfonul domnului Bolea, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege nr. 229 din 10 iunie 2020, inițiativă legislativă a unui deputat, pentru modificarea unor acte legislative, și comunică următoarele.

Proiectul are drept scop concretizarea și consolidarea unui mecanism de implicare și consultare efectivă a autorităților publice locale în procesul decizional și de elaborare a cadrului normativ și de politici din Republica Moldova, în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, Cartei Europene a Autonomiei Locale și cadrului legal național din domeniul administrației publice locale.

Prin proiect, se propune modificarea a 5 acte normative în vederea asigurării autorităților publice locale, prin intermediul reprezentanților autorităților publice locale/asociațiilor reprezentative ale autorităților publice locale: de a asista la ședințele Guvernului; de a participa în grupuri de lucru pentru elaborarea politicilor și a cadrului normativ în domeniul administrației publice locale; de a fi consultați, obligatoriu, de către Parlament, Guvern, organele administrației publice centrale de specialitate, prin diferite forme; de a beneficia de dreptul de a contesta la Parlament și la Guvern situațiile când consultările necesare nu au fost efectuate în mod corespunzător; de a încheia un acord cu Guvernul privind parametrii legii bugetului de stat anual privind administrația publică locală; de a le asigura, în limita resurselor disponibile, spații de lucru la Guvern și Parlament etc. *(Gălăgie în sală.)*

Cadrul de reglementare în vigoare deja prevede expres consultarea autorităților administrației publice locale, a societății civile, inclusiv a asociațiilor reprezentative ale autorităților publice locale, în problemele ce țin de administrația publică locală, cum ar fi: articolul 8 alineatul (1) din Legea privind descentralizarea administrativă; articolul 6 alineatul (5), articolul 10 alineatul (3), articolul 81 alineatele (6) și (7) din Legea nr. 436

privind administrația publică locală; articolul 7 din Legea privind administrația publică centrală de specialitate; Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional; Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996; Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 373... это так, для справки.

Propunerile la articolul I¹ din proiect admit ingerință în activitatea Parlamentului, propunerile de la articolul II și V contravin prevederilor Legii nr. 181 finanțelor publice și responsabilității bugetar fiscale etc.

La articolul III din proiect, noțiunile de „asociație reprezentativă a autorităților publice locale” și „reprezentant al autorităților locale” sunt ambigue, atestă neconcordanță cu actele normative în vigoare (*gălăgie în sală*) (Legea nr. 86/2000 privind organizațiile necomerciale... din 2020, cer scuze; Legea nr. 436 privind administrația publică locală și alte legi). Conform articolului 29 alineatul (1) litera n) din Legea nr. 436, primarul reprezintă colectivitatea locală în relațiile cu alte autorități publice, persoane fizice sau juridice din țară sau din străinătate, precum și în instanțele judecătorești, în condițiile legii; semnează actele și contractele încheiate în numele colectivității locale, cu excepțiile prevăzute de lege. (*Rumoare în sală.*)

Guvernul Republicii Moldova, în aviz, menționează că problematica abordată în proiect este abordată în mai multe acte normative. Și, în acest context, proiectul necesită a fi revizuit în scopul evitării paralelismelor legislative.

Propunerile la articolul IV din proiect sunt inutile, deoarece dublează prevederile Legii nr. 239 privind transparența în procesul decizional, inclusiv ale articolului 3 și articolului 11 din proiect necesită a fi conformate normelor tehnicii legislative.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, în aviz, menționează că nota informativă este întocmită cu încălcarea exigențelor Legii nr. 100 cu privire la actele normative. Se remarcă caracterul ambiguu al normelor expuse, utilizarea normelor/termenilor ce poartă un caracter prea general și vag, fapt ce poate permite excepții potențial coruptibile și admite interpretări abuzive.

Centrul Național Anticorupție, în raportul de expertiză, menționează că proiectul întrunește parțial rigorile tehnicii legislative și ale limbajului juridic. Unele dispoziții din proiect sunt formulate confuz, în mod special normele, care vin să reglementeze procedura de informare a reprezentanților autorităților publice locale asupra inițiativelor legislative promovate în Parlament. Proiectul conține formulări ambigue, care permit interpretarea abuzivă a normei, ceea ce constituie un factor de coruptibilitate.

În corespundere cu prevederile Legii nr. 100 cu privire la actele normative, cuvântul „legislative” din titlul proiectului ar trebui să se substituie cu cuvântul „normative”. *(Gălăgie în sală.)*

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor, propune plenului Parlamentului respingerea proiectului de Lege nr. 229 din 10 iunie 2020.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi...

Domnul Vasile Bolea:

Sentința este încheiată.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Vă rog să vă ocupați locurile.

Începem procedura de vot.

Comisia de bază este Comisia administrație publică, care nu a luat o decizie.

Comisia juridică a propus respingerea.

De aceea eu sunt nevoită să supun votului aprobarea în prima lectură a proiectului nr. 229 din 10 iunie 2020.

Cine este pentru, rog să votați. *(Rumoare în sală.)*

Nu a întrunit majoritatea voturilor.

Proiectul este respins.

Următorul proiect este nr. 466 din 26 noiembrie 2020.

Prezintă domnul Buza, în calitate de autor.

Stimați colegi,

Este ultimul proiect.

Dar noi mai trebuie să aprobăm ordinea de zi pentru ședința următoare, pentru săptămâna următoare. De aceea vă rog să nu vă împrăștiați chiar toți.

Da, domnule Buza, vă rog. *(Voce nedeslușită din sală.)*

Acesta-i ultimul.

Și aprobarea ordinii de zi. *(Gălăgie în sală.)*

Bogdaproste, da.

Vă rog, domnule Buza.

Vă rog... apăsați, vă rog, da.

Domnul Ghenadie Buza:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi deputați,

Îmi permiteți să prezint nota informativă la proiectul de Hotărâre privind constituirea Comisiei speciale pentru identificarea măsurilor urgente privind depășirea crizei sanitare provocate de COVID-19. *(Gălăgie în sală.)*

Prin prezenta, Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat din Moldova înaintea, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de Hotărâre privind constituirea Comisiei speciale pentru identificarea măsurilor urgente privind depășirea crizei pandemice COVID-19. Această necesitate reiese din realitățile triste cu care se confruntă Republica Moldova la ora actuală pe plan epidemiologic. Aproape 50% rata de teste pozitive, adică aproape jumătate dintre cei testați sunt bolnavi.

Pentru comparație, în România și Ucraina rata este de 2 ori mai mică. În jur de 1000 de cazuri noi zilnice înregistrate de infecția COVID-19. Numărul total de cazuri la 1 milion populație este în jur de 28 000, mai mare decât în statele vecine, mai mare decât în media pe Uniunea Europeană. Rata de reproducere de 1,11, astfel viteza de răspândire a virusului este mult mai mare decât în majoritatea țărilor Uniunii Europene. 10 mii de medici și lucrători medicali infectați, asta înseamnă că fiecare al patrulea medic, fiecare al cincilea asistent medical au avut sau au COVID-19. Aceste date îngrijorătoare impun măsuri concrete, care să redreseze starea de lucruri. *(Gălăgie în sală.)*

Frațiunea Partidului Democrat din Moldova, prin constituirea prezentei Comisii speciale, este constructivă și dorește să contribuie la identificarea unor soluții pentru criza epidemiologică în care suntem. Facem apel, astfel, și la celelalte partide responsabile din Parlament, să punem pe pauză luptele politice și să luăm decizii în interesul țării.

Stimați colegi,

Mai mult decât atât, vreau să vă zic că această inițiativă, acest proiect de hotărâre a fost elaborat încă la 26 noiembrie, a ajuns astăzi în Parlament. Clar lucru că situația pandemică, de atunci și până atunci, în țară s-a schimbat de multe ori. Dar la momentul actual este foarte, foarte gravă.

Eu am să vin și cu niște date, ceea ce ține chiar și la ziua de ieri. Ieri au fost înregistrate 903 cazuri de infecții cu COVID-19. Numărul total de teste efectuate au fost 3 342, dintre care 3 048 au fost primare și 294 repetate.

Bilanțul cazurilor cu COVID în țara noastră a ajuns la 167 546. Din numărul total de cazuri, 50 sunt lucrători medicali, medici sunt 16, asistenți medicali 26, personal auxiliar 8.

În total, în cadrul instituțiilor medico-sanitare spitalicești, sunt internați 2 987 de pacienți, confirmați cu infecția COVID-19, dintre care

280 în stare extrem de gravă, 50 pacienți sunt conectați la aparate de respirație artificială. Alte 601 persoane au fost vindecate.

În total, 155 557 de persoane au fost tratate de COVID-19. La tratament la domiciliu cu forme ușoare și moderate de COVID-19 se află 4 044 persoane, iar 14 192 sunt sub supraveghere la domiciliu.

Eu mai mult decât atât, vreau să vă aduc la cunoștință că săptămâna trecută, în cadrul ședinței Comisiei protecție sociale, sănătate și familie, noi am inițiat audieri. A fost audiat Ministerul Sănătății și Agenția Medicamentului.

Clar lucru, vreau să fac și niște aprecieri chiar de aici, de la tribuna parlamentară. Că în acest vacuum guvernamental, atunci când la Ministerul Sănătății, care astăzi este responsabil de această situație din republică, clar lucru că unui singur om care muncește acolo îi este foarte greu.

De aceea eu vin cu această inițiativă din partea Partidului Democrat din Republica Moldova, ca să creăm această comisie, să punem umărul și să redresăm situația, care a fost creată în Republica Moldova.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumim.

Vă rog să luați loc.

Rog raportul Comisiei juridice, numiri și imunități.

Domnule Bolea,

Vă rog, raportul comisiei. *(Voce nedeslușită din sală.)*

A, a fost întrebare.

Domnule...

Aveți o întrebare.

Vă rog să reveniți.

N-am văzut. Îmi cer scuze.

Domnule Vovc,

Vă rog, întrebarea dumneavoastră.

Domnul Liviu Vovc:

De fapt, este mai mult o întrebare retorică, domnule Buza. E bine că se vorbește despre pandemie în Parlament. Dar vreau să amintesc și doamnei Greceanii că este un proiect nr. 418, foarte important, ca să modificăm componența Comisiei Naționale Extraordinare în Sănătate Publică. El trebuia să fie votat în a doua lectură în decembrie, dar s-a închis sesiunea. Și uite tot așa nu mai ajunge nicidecum pe ordinea de zi.

E bine ca să facem această comisie, să venim cu propuneri. Dar întrebarea este cui să-i dăm aceste propuneri peste 7 zile? Unui Guvern care nu are împuterniciri, unui minister care a rămas să fie condus de un singur secretar de stat? Cine va pune în practică toate aceste măsuri, pe care noi le vom propune?

Domnul Ghenadie Buza:

Să răspund eu?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog. Da, vă rog.

Domnul Ghenadie Buza:

Stimate coleg,

Domnule Vovc,

Eu am spus-o și referitor la proiectul respectiv de hotărâre de creare a acestei comisii, care a fost inițiat încă în luna noiembrie a anului 2020. Respectiv, indiferent de ceea ce se petrece astăzi în Parlamentul Republicii Moldova, ceea ce se petrece astăzi în Guvernul Republicii Moldova, noi astăzi suntem niște persoane responsabile, care ar trebui să ne gândim la sănătatea oamenilor.

Eu am să vă spun în cunoștință de cauză a raionului Hâncești, pe care am avut onoarea să-l conduc anterior în calitate de președinte de raion, în care am muncit la spitalul raional în decurs de 25 de ani în calitate de medic chirurg. Noi am pierdut 6 medici, 6 medici care au fost, au muncit la această instituție, au decedat de COVID-19. Am pierdut soțiile la doi primari. Astăzi o bună parte din primari au trecut prin această infecție, o bună parte și din medici au trecut prin această infecție. Cineva dintr-înșii astăzi este în situație extrem de gravă.

Am mers cu o inițiativă. Și acum, și o spun, lăsăm mofturile noastre politice. Haideți să ne gândim la cetățeni, haideți să creăm această comisie și să vedem care are competență, și care are posibilitate de a redresa situația în Republica Moldova, s-o facem împreună.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumesc, stimați colegi.

Domnule Vovc,

Mie mi se pare că... Nu vă duceți, vă rog, de la tribuna centrală. Mie mi se pare că noi discutăm în deșert. Noi nu avem cvorum în sală, după câte eu mă uit.

Vă rog, numărătorii să numărați deputații în sală și să ne dați câți noi suntem în sală, că altfel discutăm, discutăm și...

Sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

– 21.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 21.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 18.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 18.

N u m ă r ă t o r i i:

– 8.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 8.

Suntem 47 de deputați.

Stimați colegi,

Ședința este închisă.

Domnule Buza,

Din păcate, colegii n-au vrut să asculte. Și sunt mai puțini deputați în sală, inclusiv din fracțiunea dumneavoastră.

De aceea, stimați colegi, suntem în imposibilitate de a aproba și ordinea de zi pentru săptămâna următoare.

De aceea, la începutul ședinței săptămânii următoare, se va convoca Biroul permanent și vom aproba și ordinea de zi.

Vă zic o zi bună și o seară frumoasă.

Domnule Buza,

Vă rog.

Ați vrut ceva să spuneți? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Proiectul nu este aprobat.

Ședința s-a încheiat la ora 17.41.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Direcția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului.